

LLUMS I OMBRES DE LES ADOPCIONS INTERNACIONALS A CATALUNYA

Una mirada i una proposta des de l'educació social.

Jalal El Aamri

Treball fi de Grau en Educació Social

Tutor: Carlos Sánchez-Valverde

il·lustracions: Lenka Vymolova

Facultat d'Educació-UB

Febrer 2016

Tenim tendència a adonar-nos de les coses i posar-les al centre de la nostre atenció i anàlisi precisament quan s'esvaeixen, quan es fan malbé, quan comencen a anar malament o, en tot cas, quan ens deceben.

Martin Heidegger

Sumari

Relació de Gràfics i Taules	4
Agraïments.....	5
Resum.	5
Paraules clau:.....	5
Résumé.....	6
Presentació.....	7
Motivació personal i justificació.....	8
Objectiu general TFG	9
Objectius específics	9
Marc conceptual.....	10
<i>Educació Social</i>	10
<i>Adopció</i>	11
<i>L'adopció internacional i l'adolescència</i>	12
<i>Adopció, identitat i les arrels</i>	13
Marc contextual	14
Institucions i serveis.....	14
Marc legal	18
Marc Internacional	18
<i>Legislació Internacional</i>	18
Legislació estatal.....	18
Legislació Catalana	19
Marc teòric i Dades estadístiques.....	20
A nivell internacional.....	20
Dades Estatals	21
Adopcions internacionals a Catalunya	23
El fracàs de l'adopció, aproximació a l'objecte d'estudi.	25
Investigació.....	28
Mètodes i tècniques.....	29
Selecció dels informants.....	31
Informants	32
Recull i Anàlisi de les entrevistes,	32
A.- Aspectes relacionats amb el fill adoptiu i la seva història prèvia a l'adopció.....	33
B.- Aspectes relacionats amb la família o persona adoptiva.....	39
C.- Aspectes relacionats amb el mateix procés adoptiu i amb els professionals que hi participen.	47
D.- Aspectes relacionats amb la postadopció.....	54
Conclusions i elements de reflexió de la investigació.	65
Limitacions i fortaleses de l'experiència.....	67
Propostes i reflexions des d'Educació Social,.....	68
Conclusions generals del TFG.....	69
Difusió o impacte.....	71
Bibliografia.....	71
Annexes	76

Relació de gràfics i taules

Gràfics i taules	títols	Pàgina
Gràfic 1	L'evolució de la visió de les adopcions internacional	20
Gràfic 2	Sol·licituds d'adopció internacional 2013 per (taxes per 100 mil llars)	21
Taula 1	Evolució de les adopcions internacionals segons continent d'origen	22
Gràfic 3	Adopcions internacionals a Espanya (1998-2014)	23
Gràfic 4	Adopcions internacionals a Catalunya (1998-2014)	23
Gràfic 5	Adopció internacional a Catalunya per país de procedència, 2014	24
Gràfic 6	Taxes de ruptura de l'adopció	26
Gràfic 7	l'esquema del procediment de l'adopció internacional que ofereix l'ICAA	48
Gràfic 8	5 ferides emocionals de la infància que persisteixen quan som adults	53
Gràfic 9	Processos més significatius del marc normatiu (Lleis 21/1987 i 1/1996)	63
Gràfic 10	El risc i el desemparament en la LDOIA (lleí 14/2010)	64

Agraïments.

Agrair el suport dels meus pares, avis i els meus 11 germans. Especialment a Fahmi Saadia i Mimoun El Aamri per la seva sabia decisió de portar-me a l'escola, ja que sense aquell gest, el meu recorregut no hagués estat possible. Al meu tutor Carlos Sánchez-Valverde la seva generositat i disponibilitat els 7 dies de la setmana. A la Klára per treure'm del llit cada matí. A l'Isidre Carbonell i l'Elvira Roque per fer-me de correctors, a més de referents positius. A la Berta Boadas per compartir amb mi una rica bibliografia- Agrair als joves, famílies i professionals per compartir amb mi les seves vivències i experiències. Agrair als meus amics/gues, als companys/es de feina el seu suport i els missatges d'ànims quan l'estrès desdibuixava el camí. I agrair la participació de totes i tots aquells que m'ha ajudat a que aquest treball tingués més sentit

Resum.

El nostre objectiu és, mitjançant una aproximació a les vivències dels protagonistes, veure si l'interès superior del nen queda preservat en tot el procés d'adopció, ja que ell és l'actor més indefens i més passiu. Tots els altres són els que prenen decisions en nom seu, i és important tant a nivell legislatiu com de protocols que els drets dels nens es respectin en tot moment, sobretot quan aquest procés adoptiu es vegi afectat i pateixi un truncament. En aquest cas el nen/jove queda totalment sol, i moltes vegades ingressat en institucions de la Generalitat, tractat com els altres casos sense cap mena d'atenció específica a les ferides que arrossegueu després de 2 abandonaments. Aquí és on entra en joc la figura de l'educador social per tal que aquest jove ferit i abandonat recuperi la confiança en aquella figura adulta que l'havia abandonat una, dues i tres vegades. Els educadors socials no ens hem de conformar a ser els bombers del sistema, que només entrem al camp de joc quan el mal ja està fet, perquè quan un jove adoptat arriba a un centre de protecció ja és massa tard, arribem tard. L'educació social ha de reforçar el vessant preventiu i reclamar participar des del principi i no només exercir com talla-focs

Paraules clau: Adopció internacional, truncaments, educació social, nens adoptats, famílies, integració, postadopció.

Résumé

Notre objectif c'est, moyennant d'un rapprochement aux vécus des représentantes, voir si l'intérêt supérieur de l'enfant reste préservé pendant tout le processus d'adoption. L'enfant adopté est l'acteur sans défense et plus passif, sont les autres qui prennent les décisions au son nom. C'est important tant au niveau législatif, comme au niveau pratique, respecter les droits de l'enfant dans tous les moments, surtout quand le processus adoptif se voit affecté et souffre d'une rupture. En ce cas l'enfant/le jeune reste tout seul, et beaucoup de fois déposé aux institutions de la Generalitat, traité comme les autres cas sans aucun sorte d'attention spécifique aux blessures qu'il traîne après être deux fois abandonné. C'est ici ou entre au jeu la figure d'éducateur spécialisé pour que le jeune blessé et abandonné récupère la confiance aux adultes. Les éducateurs spécialisés ne doivent pas se conformer au rôle de pompier du système, qui entre au champ seulement quand le mal a déjà été fait. Quand un jeune adopté arrive au centre de protection, c'est déjà trop tard. L'éducation spécialisée doit renforcer le versant préventif et réclamer la participation depuis le début et no juste exercer l'extinction.

Mots clés: Adoption Internationale, Rupture, Education Spécialisée, Enfant Adopté, Famille, Intégration, Postadoption.

Presentació

Aquest TFG d'Educació Social, intentarà mitjançant una recerca qualitativa, posar el focus sobre les adopcions internacionals, escoltant testimonis de famílies, joves adoptats i professionals, que amb una generositat increïble han acceptat de compartir la seva història de forma desinteressada. Adoptar és un procés on entren en joc un interminable nombre d'actors actius i passius, nens, famílies, professionals, administracions, justícia, institucions de dos països, etc. El nostre objectiu és, mitjançant una aproximació a les vivències dels protagonistes, veure si l'interès superior del nen queda preservat en tot el procés d'adopció, ja que ell és l'actor més indefens i més passiu. Tots els altres són els que prenen decisions en nom seu, i és important tant a nivell legislatiu com de protocols que els drets dels nens es respectin en tot moment, sobretot quan aquest procés adoptiu es vegi afectat i pateixi un truncament. En aquest cas el nen/jove queda totalment sol, i moltes vegades ingressat en institucions de la Generalitat, tractat com els altres casos sense cap mena d'atenció específica a les ferides que arrosseguen després de 2 abandonaments. Aquí és on entra en joc la figura de l'educador social per tal que aquest jove ferit i abandonat recuperi la confiança en aquella figura adulta que l'havia abandonat una, dues i tres vegades. Els educadors socials no ens hem de conformar a ser els bombers del sistema, que només entrem al camp de joc quan el mal ja està fet, perquè quan un jove adoptat arriba a un centre de protecció ja és massa tard, arribem tard. L'educació social ha de reforçar el vessant preventiu i reclamar participar des del principi i no només exercir com talla-focs. Per tot això neix aquesta recerca per tal de reforçar aquesta expansió de l'educació social en recerca de nous espais on aportar els coneixements adquirits i l'experiència, que ja no és poca. Plantegem tot això sempre amb l'ànim de millorar i aportar i mai per excloure altres disciplines ni per substituir-les. Tinc la certesa que l'educació social podria jugar un rol en un model complet, ètic, just i equilibrat de les adopcions en general i adopcions internacionals en particular. Al final d'aquest treball s'especificaran la tasques que podrien realitzar els educadors dins del procés.

Estudiar les adopcions internacionals no és una tasca fàcil, primer per la quantitat de variables de les quals depèn aquest procés i per l'hermetisme de les nostres administracions.

Motivació personal i justificació

El curs 2014-2015, vaig començar el TFG amb l'objectiu de fer una recerca sobre com es radicalitzen els joves, especialment en les institucions totals, colpejat pels atemptats contra les revista Charlie Hebdo. Em va semblar que és un camp molt delicat i requereix molt de temps, dedicació i mitjans, sobretot des de l'òptica en que jo el plantejava, ja que volia fer una comparació entre França i Espanya. Això va coincidir amb que vaig trobar feina de tardes en una fundació, tot plegat va fer que aparqués el tema fins el curs següent. Aquest curs vaig decidir fer el meu projecte final de grau sobre les adopcions internacionals posant èmfasi en aquelles que fracassen, ja que faig suplències en un CRAE i m'han cridat l'atenció els casos de joves que viuen allà fruits d'adopcions internacional truncades: 3 de 10 són fruit de fracassos de processos d'adopcions de Rússia, Etiòpia, i Ucraïna. La situació d'aquests tres joves m'ha tocat de tal forma que vaig decidir plantejar el meu projecte final sobre les adopcions, al capdavant no sabia ben bé com. Al final d'una recerca sobre la feina feta, he descobert que hi ha molta literatura recent sobre les adopcions internacionals, degut al boom de les adopcions entre els anys 1995 i 2004, però no n'hi ha molta sobre què passa quan les adopcions no responen a les expectatives dels nens adoptats i les famílies adoptives. I degut a que els casos amb què he tingut la sort de treballar són fruit de adopcions que no han anat bé, he decidit intentar aborda el tema de les adopcions internacionals, posant èmfasi en aquelles que han fracassat. El gruix dels estudis que he consultat està centrat en adopció sense dedicar atenció a la variable del país d'origen. Hoksbergen i cols. (1988) en un estudi realitzat amb mostra d'adopció internacional a Holanda assenyalen que els majors percentatges de ruptura es donaven amb nens procedents de Colòmbia (7,3%), Líban (6,0%) i Corea del Sud (5,6%). En paraules de Hoksbergen: "aquestes diferències entre països probablement es deguin a la variació en la mitjana d'edat de l'adopció, la història prèvia del nen i la manera en la qual s'organitza l'adopció" (Hoksbergen, 1997; p.36). això és el mateix que desenvolupa de manera simplificada Carles Benet i Domingo en els factors de risc classificats en tres grans grups:

1. ***Factors relacionats amb el fill adoptiu i la seva història prèvia a l'adopció: història i tipus d'abandonament, edat, temps i tipus d'institucionalització, existència o no de maltractament o negligència greu...***

2. **Factors relacionats amb la família o persona adoptiva:** motivació, expectatives, edat, salut mental i física, elaboració de dols previs, característiques de personalitat...

3. **Factors relacionats amb el mateix procés adoptiu i amb els professionals que hi participen:** procés de preparació previ a l'adopció tant de la família adoptiva com de l'Infant proposat en adopció, procés d'idoneïtat, adequació de les assignacions, acoblament, seguiment i atenció postadoptiva. (Domingo, 2013)

Objectiu general TFG

- Millora de l'aplicació de l'interès superior de l'infant en els processos de les adopcions internacionals a Catalunya.

Objectius específics

- Detectar els factors de fracàs de les adopcions
- Constatar la possible responsabilitat en aquest fracàs de l'organització del sistema
- Oferir propostes de superació de les causes detectades
- Oferir eines per superar l'adolescència sense trencar el procés d'adopció
- Evidenciar el rol que juga la identitat i la seva construcció durant la etapa de l'adolescència
- Proposar alternatives factibles des de l'educació social i l'acompanyament socioeducatiu que poden millorar el procés de les adopcions internacionals.

Marc conceptual

Educació Social

Molts teòrics i organitzacions han definit la Educació Social, però no hi ha una definició consensuada i oficial d'aquesta disciplina, d'alguna manera jove si es compara amb altres disciplines veïnes com la psicologia o la pedagogia.

ASEDES¹ i CGCEES² la defineix com un **dret** de la ciutadania que es concreta en el reconeixement d'una **professió de caràcter pedagògic**, generadora de **contextos educatius i accions mediadores i formatives**, que són àmbit de competència professional de l'educador social, possibilitant:

- ❖ La incorporació del **subjecte de l'educació** a la diversitat de les **xarxes socials**, entesa com el desenvolupament de la sociabilitat i la **circulació social**.
- ❖ **La promoció cultural i social**, entesa com a obertura a noves possibilitats de l'adquisició de **béns culturals**, que ampliïn les perspectives educatives, laborals, d'oci i participació social (ASEDES & CGCEES, 2007, pág. 12)

Per la seva banda la AIEJ³ defineix l'educació social com la **teoria** de com les condicions psicològiques, socials i materials, i també diferents orientacions de valors promouen o dificulten el desenvolupament i el creixement, la qualitat de vida i el benestar de l'individu o del grup (AIEJI, 2005, pág. 7).

En la definició de l'Educació social hi ha una divergència entre ASEDES i CGCEES a l'àmbit estatal que consideren l'educació social com una professió i AIEJI a l'àmbit europeu i internacional que la defineix com una teoria/ciència⁴ (Labrador, Sánchez-valverde, & Safont, 2014)⁵. Degut a aquestes divisions o diferències en arribar a una definició, hi ha un corrent format per educadores i educadors socials que reclamen fer una reflexió per arribar a una definició integradora capaç d'abastar totes les àrees i sensibilitats d'aquesta disciplina. Feroso Estébanez, en la direcció de buscar aquesta definició integradora fa servir el terme de ciència de l'educació

¹ Asociación estatal de educación social, <http://www.eduso.net/asedes>

² Consejo General de Colegios de Educadoras y Educadores Sociales, <http://www.eduso.net/cgcees/>

³ Asociación Internacional de Educadores Sociales, <http://aieji.net/>

⁴ Text complet: http://www.eduso.net/res/pdf/13/compe_res_13.pdf

⁵ Article complet: <http://www.eduso.net/res/winarcdoc.php?id=365>

social que pot tenir diverses accepcions: com a teoria científica sobre l'educació social, com a assignatura o disciplina acadèmica i com a praxi professional exercida amb intervencions tècniques (Labrador, Sánchez-valverde, & Safont, 2014).

Adopció

Segons el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, l'adopció és un procés legal, psicològic i social d'integració plena i definitiva d'un infant en el si d'una família en la qual no ha nascut. Es tracta d'una mesura de protecció a la infància que proporciona una relació paternofilial amb els mateixos efectes legals que la paternitat biològica, alhora que desapareixen els vincles jurídics amb la família d'origen, sempre en interès de l'infant⁶ (ICAA, 2015).

També es pot definir l'adopció com acceptar com a fill aquell que no ho és de forma biològica amb la finalitat de formar una família (Mirabent & Ricard, 2005).

El Centre Internacional per el desenvolupament de l'infant⁷ (UNICEF, 1999) fa les següents distincions entre adopcions nacionals i internacionals:

- S'entén per *adopció nacional* “aquella en què els pares adoptius i l'infant que serà adoptat tenen la mateixa nacionalitat i resideixen al mateix país.

I, per definir *l'adopció internacional*, distingeixen entre:

- Aquella en què l'infant que serà adoptat ha de sortir del seu país de residència habitual, sense tenir en compte la nacionalitat dels pares adoptius, i que s'anomena “adopció en un altre país”. Seria el cas d'un infant rus adoptat per ciutadans russos que tenen la seva residència a Catalunya.
- Adopció en què els pares adoptius i l'infant que serà adoptat són de diferent nacionalitat, sense tenir en compte si aquests pares resideixen –i seguiran residint– o no en el país de residència habitual de l'infant. És l'anomenada “adopció internacional” en sentit estricte. En aquest cas l'exemple seria un infant rus adoptat per catalans que viuen a Rússia (Navarro L. , 2013, pág. 38)

⁶ Més informació: http://benestar.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/acolliments_i_adopcions/

⁷ Article complet: <http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/digest4s.pdf>

L'adopció internacional i l'adolescència.

Les cures proporcionades pels pares al nen en la seva infància són de fonamental significació en el futur de la seva salut mental, i es consideren essencials per a la salut mental del nounat i del nen de poca edat, la calor, la intimitat i la relació constant de la mare(o de qui amb caràcter permanent la substitueixi) (Bowlby, 1964)

A causa que l'adopció internacional és un fenomen recent, el nombre d'adopcions truncades és baix en nombres absoluts, però la recerca precedent a nivell europeu ens fa pensar que serà major a mesura que els menors adoptats arribin a l'adolescència. Aquesta previsió, unida als efectes negatius que comporta la ruptura per al menor i la família i a la falta de recerques prèvies en mostra espanyola sobre aquest tema explica la necessitat de realitzar una primera aproximació, encara que sigui de tipus reconstructiu, a les adopcions internacionals truncades al nostre país, de manera que pugui servir de referència per a futures recerques així com orientar la pràctica professional sobre aquest tema. (Berástegui, 2003)

Molt autors estan d'acord que els vincles socials son més forts que els de sang, però en l'adolescència, l'adoptat es pot sentir davant un buit, davant alguna cosa desconeguda que no pot compartir amb els seus pares, encara que sigui per queixar-se. Les fantasies de com seré?, alt, baix, gros, lleig, nassut, pelut, culgròs, grassonet?, des de l'aparença evident fins als caràcters sexuals, es poden fer molt intenses, es fa present la genètica dels progenitors, que en la majoria de les ocasions són desconeguts per al noi (Ricart, 2012).

La ciència moral estima que la relació pares/fills es constitueix i es realitza sobre el vincle d'amor, més aviat que sobre el vincle biològic de sang. La sang indica l'origen del nen, però no és en si mateix el factor determinant de la relació de formació i de vida comuna. El nen troba la seva pròpia mare i el seu propi pare, en les persones que l'estimen i l'eduquen (Perico, 1978).

Sobre quan es produeixen les ruptures, no hi ha una conclusió clara i consensuada entre els investigadors del camp de les adopcions internacionals. L'adolescent adoptat passa per les vivències d'estranyesa, desorientació i inseguretat, com tots els nois, però en ell aquests sentiments poden veure's accentuats, ja que el seu cos canvia, però no té paràmetres externs que li serveixin com a punt de referència. És a dir, que ell canvia

sense assemblar-se a ningú de la seva família: el seu cos es transforma i no té cap model que li serveixi d'orientació i, per tant, de contenció de la inquietud que en ell es desperta. (Ricart, 2012)

Adopció, identitat i les arrels.

La construcció de la identitat actualment és molt més complicada que abans, i en el cas dels joves adoptats encara ho és molt més, per això tot indica que l'adolescència del adoptat és una prova per tots. Abans les identitats es determinaven per naixement i gairebé no deixaven marge, si és que en deixaven, perquè es plantejés la *pregunta* “*Qui sóc jo*”. com diria Claude Lévi-Strauss, la feina d'un constructor d'identitats és la d'un *bricoleur*, imaginar tota mena de coses a partir dels materials que té a les mans... (Bauman, 2004, pàgs. 71-72)

L'any 1994, un cartell que hom va enganxar als carrers de Berlin ridiculitzava les lleialtats a marcs de referència que ja no capturaven les realitats del món: “El teu crist és jueu. El teu cotxe és japonès. La teva pizza és italiana. La teva democràcia, grega. El teu cafè, brasiler. Les teves vacances turques. Els teus números, aràbics. El teu alfabet, llatí. Només el teu veí és estranger”. A aquesta enumeració de coses de la nostra vida més quotidiana i que han estat fabricades en un altre país, se n'hi podria afegir una, que sona molt forta, i que és: “*el teu fill és xinès, rus o etiòp*”. (Mamzer, 2002, pág. 13) citat en (Bauman, 2004, pàg. 44)

En les adopcions, com en la vida, hi ha tantes maneres de viure-la com persones adoptades en el planeta, des de persones que comencen la recerca dels orígens per tenir respostes a molts interrogants que es plantegen, fins a persones que no ho necessiten. Com en el cas de Xavi, primer va pensar marxar a Lleó i es va recolzar en els amics. Però es va adonar que una vegada ja sabia d'on era la seva mare, no li calia saber res més: “*de totes maneres, que hauria fet? arribar a Lleó i dir: “Hola, senyors i senyores de Lleó, sóc en Xavi i busco la meva mare” no tenia cap sentit*”. (Clos & Masó, 2004 pàg. 95)

Però també trobem persones que no han fet aquesta recerca per les circumstàncies que sigui i els hagués agradat fer-la, de vegades perquè l'interpreten com una traïció als pares adoptius com en el cas de la Maria, que diu:

“jo he estat molt covarda, no m’he atrevit a buscar. I m’he preguntat moltes vegades què va passar, per què em van deixar. Encara em pregunto qui sóc jo. I em culpo per no buscar-ho, perquè no sé qui sóc, ni d’on vinc, ni per què. Després penso “com que hi va haver la guerra, va morir molta gent i potser...” També penso que la meua mare devia ser pobre.....Jo crec que si que m’ha condicionat la vida aquest fet, perquè sempre he pujat amb la por”... (Clos & Masó, 2004, pàg. 41).

Hi ha molts casos que han fet la recerca ja sigui en secret o avisant els pares adoptius, com en el cas del Toni, fill adoptat per José Angel Gimenez i Carmen, *“que treia el tema contínuament fins que un dia ens va dir clarament que creia que havia arribat el moment de buscar la seva família biològica, “Us sembla bé?” ens pregunta”* (Alvira, 2010, pág. 163)

Influeix el moment que vivim, definit per Bauman com la modernitat líquida, en el tipus de relació que estableix la família amb el fill. Ja que aquesta relació no pot estar al marge de la construcció relacional i social que els pares han mamat des de petits.

Marc contextual

Institucions i serveis.

- **L'estat del benestar:** és la intervenció de l'Estat encaminada explícitament a millorar el benestar de la població, i inclou primordialment quatre tipus d'intervencions, que són les següents: Les transferències socials, els serveis públics, les intervencions normatives i les intervencions públiques, encaminades a produir bons llocs de treball. (Navarro V. , 2003)
- **L'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció (ICAA)** es va crear per la Llei 13/1997, de 19 de novembre (modificada per la Llei 14/2010 i la Llei 11/2011). La finalitat primordial de l'Institut és contribuir a potenciar una política global d'adopcions i d'acolliment simple en família aliena, d'agilitzar els processos de valoració de la idoneïtat de les persones o famílies que opten per l'acolliment o per l'adopció, i de tramitar, quan correspongui, l'adopció internacional.
- **Les ECAI** són aquelles associacions i entitats sense ànim de lucre que tenen com a finalitat la protecció dels drets dels infants realitzant una tasca de mediació en l'adopció internacional entre les famílies sol·licitants i els països d'origen dels infants. En els estatuts de l'entitat ha de definir-se com a objectius la protecció dels menors d'acord amb els principis recollits en la Convenció de Nacions Unides sobre

els Drets dels Infants de 1989 i d'altres normes internacionals com el Conveni de l'Haia sobre la protecció i la cooperació en matèria d'adopció internacional de 1993. El naixement de les ECAI està vinculat precisament a la protecció d'aquests drets. Les ECAI han d'ajustar la seva intervenció al que disposa la legislació internacional, autonòmica i del país d'origen. A Catalunya, la regulació de les ECAI està disposada als decrets següents:

- Decret 337/1995, de 28 de desembre, sobre l'acreditació i el funcionament de les institucions col·laboradores d'integració familiar i de les entitats col·laboradores d'adopció internacional (DOGC núm. 2153, de 12 de gener de 1996.) - Decret 97/2001, de 3 d'abril, (DOGC núm 3369, de 17 d'abril de 2007) que modifica l'anterior.

- **Institucions Col·laboradores d'Integració Familiar (ICIF)** Són entitats sense ànim de lucre, constituïdes legalment, que tenen com a finalitat la protecció de menors; reuneixen els requisits previstos i estan acreditades d'acord amb el Decret 337/1995, de 28 de desembre, per desenvolupar les funcions de mediació que els atribueix la llei per integrar els infants en una família.

Funcions encomanades a les ICIF:

- Estudi, valoració i preparació de les famílies que han sol·licitat l'acolliment d'un infant.
 - Recerca de famílies acollidores per a l'infant proposat.
 - Acoblament de l'infant en la família acollidora mitjançant l'equip especialitzat.
 - Seguiment posterior de l'infant d'acord amb les directrius de l'organisme competent.
 - Formació de les famílies acollidores candidates.
 - Promoció de l'acolliment.
 - Col·laboració en la gestió del finançament del servei prestat per les famílies acollidores en la manera com s'estableixi mitjançant conveni.
- **DGAIA:** Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. La DGAIA és l'organisme que promou el benestar de la infància i l'adolescència en alt risc de marginació social amb l'objectiu de contribuir al seu desenvolupament personal. També exerceix la protecció i tutela dels infants i adolescents desamparats. Les seves funcions són:

- Promoure el respecte als drets de la infància perquè infants i adolescents assoleixin el millor grau de benestar i desenvolupament, i fomentar la convivència, la tolerància i la integració sociolaboral.
 - Protegir i tutelar els infants i adolescents desemparats, assumir-ne la guarda en els supòsits establerts per les lleis i executar les mesures d'atenció i protecció proposades en cada cas.
 - Planificar i executar les competències que se li han atribuït en matèria d'infants i adolescents en situació de risc social.
 - Promoure programes d'orientació i integració social i laboral dels infants i adolescents tutelats i extutelats.
 - Implementar les recomanacions de l'Observatori dels Drets de la Infància.
-
- **EAIA:** Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. Els EAIA estan formats per professionals de la psicologia, la pedagogia, l'assistència social i l'educació social i estan distribuïts per tot el territori de Catalunya. Els EAIA reben els casos d'alt risc que detecten els serveis socials d'atenció primària, les instàncies judicials o policials o la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. Fan el diagnòstic i la valoració dels menors i de la situació familiar, i proposen les mesures més adequades per a cada cas. A més, aquests equips elaboren plans de millora per al menor i la seva família, i fan el seguiment una vegada aplicades les mesures proposades, tant si són dins el nucli familiar com en un centre institucional o en una família d'acollida. També s'encarreguen de coordinar els altres equips i serveis que intervenen en l'atenció als menors i assessoren els serveis socials d'atenció primària en matèria d'infància.
 - **SEAIA:** Servei especialitzat d'atenció a la infància i a l'adolescència. L'objectiu d'aquest servei és la valoració, l'actuació i l'atenció d'infants de zero a divuit anys que es troben en situació de risc de desemparament, així com el seguiment i el tractament de les seves famílies. Aquest servei el presten els equips d'atenció a la infància i a l'adolescència (EAIA), distribuïts territorialment.
 - **OBSERVATORI DELS DRETS DE LA INFÀNCIA:** És un òrgan col·legiat, assessor i consultiu de la Generalitat en matèria dels drets de la infància a Catalunya en què participen entitats públiques, privades i experts en l'àmbit de la infància i l'adolescència. Es defineix com un instrument específic per contribuir de manera

eficaç a la divulgació, el foment, el respecte i la garantia dels drets de la infància i l'adolescència.

- **FEDAIA:** És una entitat sense ànim de lucre, que agrupa a la major part de les entitats d'iniciativa social d'arreu de Catalunya. Com a objectiu, cerca avançar en els drets de la infància i l'adolescència, tant a nivell personal, social com a polític.
- **CENTRES D'ACOLLIMENT:** Són residències destinades als infants i adolescents en alt risc social, en situació d'urgència, que necessiten un acolliment residencial temporal.
- **Centres Residencials d'Acció Educativa (CRAE):** són aquells recursos per acollir institucionalment els menors sota mesura de tutela o guarda administrativa mentre no poden retornar amb la seva família o se'ls troba una família acollidora.
- **SERVEIS DE COL·LABORACIÓ D'INTEGRACIÓ FAMILIAR:** Són serveis dependents d'entitats sense ànim de lucre que, a petició de la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAIA), realitzen alguna de les funcions següents:
 - L'estudi, la valoració i la preparació de famílies que hagin sol·licitat un acolliment familiar o una adopció.
 - La recerca de famílies acollidores o adoptives del menor proposat, amb l'aportació de la documentació que determini les normes de procediment establertes.
 - L'acoblament del menor amb la família acollidora mitjançant l'equip especialitzat, i el seguiment posterior seguint les directrius de la DGAIA esmentada.

Marc legal

El marc legal recull de manera genèrica i sistemàtica tota la normativa bàsica sobre les adopcions internacionals en els àmbits internacional, estatal, autonòmic i local, Al llarg del segle XX, des d'aquests quatre àmbits d'actuació, s'ha obtingut una important compilació normativa que ha anat perfilant cada cop més un espai propi per a l'infant i els seus drets. Degut a la importància dels temes legals en les adopcions, aquest apartat serà extens i actualitzat.

Marc Internacional

L'adopció apareix regulada en institucions d'arrels molt antigues del dret romà (arrogatio, adoptio) amb marcat caràcter publicista i arriba a recollir-se pel moviment codificador de l'Europa continental, encara que amb certes reticències i de forma una mica temperada a causa de l'esmentat caràcter "fictici". Així, per exemple, a França, el codi de Napoleó disposava que l'adopció no podria tenir lloc abans de la majoria d'edat de l'adoptant. Conforme expressa Didier Operti, és pot afirmar que l'adopció va partir de la seva consideració com a contracte subjecte a la voluntat de les parts, es va incardinar com a institució característica del dret de la família i va acabar per enquadrar-se en l'àmbit del dret de menors" (Departamento de derecho de la empresa, 2006)

La manca de regulació de les adopcions internacionals en els anys 70 i 80, consistentes en l'adquisició d'un nen a canvi d'una quantitat de diners, van convertir l'adopció en un negoci lucratiu allunyat de la finalitat protectora dels drets dels infants, i en un tràfic de menors que era difícil de controlar per part de l'Administració (Berástegui, 2005).

Legislació Internacional

- Declaració de les Nacions Unides sobre els Principis Socials i Jurídics Relatius a la protecció i el Benestar dels Infants, amb particular referència a l'Adopció i la col·locació en Llars de Guarda en els Plans Nacionals i Internacionals de 1986.
- Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'infant de 1989.
- Conveni relatiu a la Protecció de l'infant i a la Cooperació en Matèria d'Adopció

Internacional, redactat a La Haia el 29 de maig de 1993

Legislació estatal

La regulació d'àmbit estatal, en relació a l'atenció i protecció de la infància a Espanya, està configurada per:

- La Constitució Espanyola de 1978 significa en la nostra història el reconeixement dels drets individuals i socials dels ciutadans i ciutadanes dins d'una regulació “com a estat social i democràtic de dret”. El nen, nena o adolescent, apareixen contemplats constitucionalment en la seva condició de persones, sent-los aplicable tots els preceptes que donen contingut als drets i deures fonamentals.
- Actualment, la norma d'àmbit estatal de referència i amb rang de Llei Orgànica és la Llei Orgànica 8/2015, de 22 de juliol⁸, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència. La qual, complementada per la Llei 26/2015, de 28 de juliol⁹, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència, vénen cridades a ocupar l'espai, des del desenvolupament normatiu que preveuen, de la Llei 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del Menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'Enjudiciament Civil, llei que va realitzar una primera adaptació els principis recollits tant en la Constitució del 78 com en la Convenció del 89, a partir també de la declaració de la Inconstitucionalitat de la legislació de Tribunals Tutelars de Menors de 1948 (Sentència Tribunal Constitucional 36/1991, 14 febrer 1991), declaració que indirectament qüestionava tot el sistema de Protecció de Menors del franquisme, i de la Llei 21/1987, d'11 de novembre, per la qual es modifica el Codi Civil i la Llei d'Enjudiciament Civil en matèria d'adopció i altres formes de protecció del menor.
- En l'àmbit estatal, funciona també un **Observatori de la Infància**, dependent en aquests moments del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, que realitza una funció de coordinació i harmonització de les diferents regulacions autonòmiques i dels seus respectius sistemes d'atenció i protecció a la infància.

Legislació Catalana

Tot i que en matèria d'adopcions les comunitats autònomes tenen competència plena, les lleis aprovades el juliol a nivell estatal introduiran canvis en aquest sentit, ja que es tracta de lleis orgàniques. A Catalunya, la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) és la que s'ocupa de la tutela dels menors desemparats i de l'acolliment i l'adopció. El 1997 es va crear l'Institut Català de l'Acolliment i de

⁸ Llei Orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència. *BOE núm. 180 de 29 de julio de 2015.*

⁹ Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència. *BOE núm. 180 de 29 de julio de 2015.*

l'Adopció (ICAA), que s'encarrega de potenciar els acolliments simples en família aliena i les adopcions (nacionals i internacionals) així com d'agilitzar els procediments d'aquestes mesures i vetllar perquè aquests infants puguin tornar amb les seves famílies d'origen sempre que sigui possible (Llei 13/1997).¹⁰

Marc teòric i Dades estadístiques

Trobem bibliografia extensa que aporta dades estadístiques concises sobre les adopcions internacionals a partir dels anys noranta, ja sigui a nivell nacional com internacional, totes amb l'objectiu de quantificar l'adopció internacional en el món.

A nivell internacional.

En el gràfic 1 veiem la visió de diferents teòrics sobre les adopció internacionals, i com aquesta visió ha anat evolucionen des d'un inusual procés migratori de R. Weil a un moviment de nens de països pobres a països rics segons P. Selman.

Gràfic 1: L'evolució de la visió de les adopcions internacional

Autors	Determinants dels fluxos
R. Weil (1984)	. Adopció internacional com un inusual procés migratori: és una migració silenciosa, forçada, on poques vegades es mantenen els elements de la seva cultura nadiua. . Els factors culturals i polítics poden retardar o accelerar els fluxos.
F. Pilotti (1985 i 1993)	. Abans de la dècada dels setanta el flux responia als efectes negatius dels conflictes bèl·lics. . Posteriorment els fluxos s'han d'analitzar en base a les diferències socioeconòmiques i demogràfiques entre països i l'impacte d'això en la formació de les famílies i en la fecunditat. . Fluxos de menors adoptats entre països a partir dels determinants de la oferta i la demanda. . Determinants de la disminució de menors adoptables en els països desenvolupats: millor educació sexual, generalització i major accés als mètodes anticonceptius, legalització de l'avortament, acceptació social de les mares solteres, canvi de l'estatus legal dels fills nascuts fora del matrimoni i augment d'ajudes a les mares solteres. Tot això unit a una major instrucció i més participació de la dona en el món laboral. . Causes de l'increment de la demanda de menors en els països desenvolupats: presència de cohorts molt plenes junt a l'efecte de la retroalimentació positiva. . Determinants de la oferta en el marc dels països llatinoamericans: els quadres de pobresa crítica sobre amplis sectors de la societat.
B. Trillat (1992)	. Adopció internacional com un flux migratori singular, lligat a les conjuntures econòmiques i socials i a les polítiques demogràfiques i d'adopció. . Raons estructurals en els països d'origen dels menors: tenir un potencial demogràfic gran però a més, la demanda crea la oferta. . Els elements que més propicien nexes entre països són: la proximitat, la rapidesa en la tramitació i, pel que fa als països de l'Est, la presència de menors fenotípicament caucàsics.
P. Selman (2000a, b; 2001a, b; 2006)	. Incorpora la idea de què el moviment de menors té el seu inici en una crisi (la política del fill únic a Xina; la caiguda del règim de Ceausescu a Romania, entre altres). Una vegada acabada, la mateixa inèrcia de la demanda esdevé un factor clau pel manteniment d'aquest flux . Les adopcions internacionals encara són un moviment de menors dels països pobres als rics.

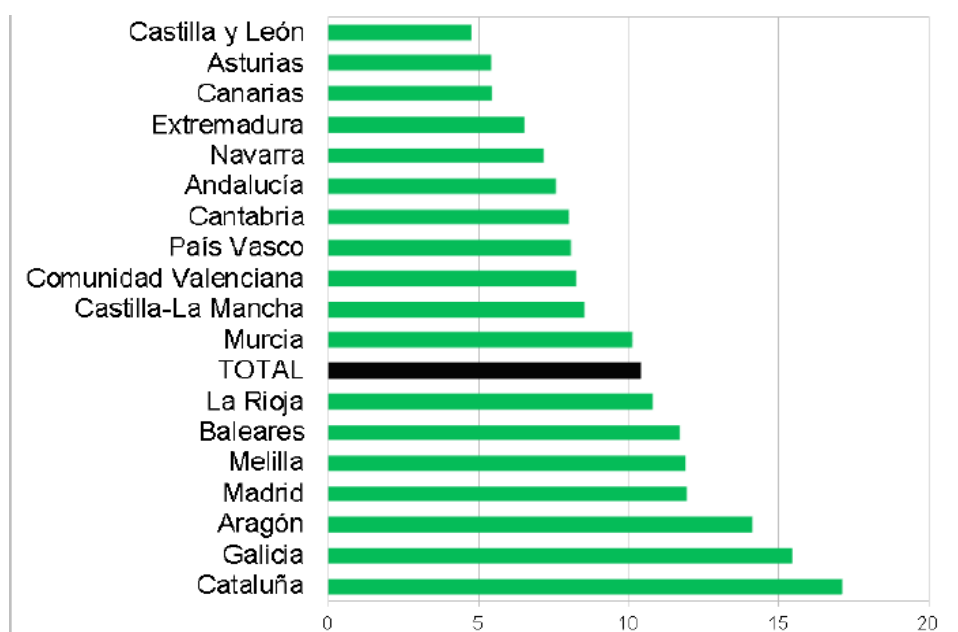
Font: Brancós, 2008, pàg. 27

¹⁰ Veure a l'Annex 2 un recull complementari de legislació a Catalunya.

Dades Estatals

Durant l'any 2013 s'han presentat un total d'1.887 sol·licituds d'adopció internacional, la qual cosa suposa una taxa de 10,4 sol·licituds per cada 100 mil llars. La Comunitat Autònoma amb la major taxa de sol·licituds presentades és Catalunya, seguida de Galícia (ambdues amb una taxa major de 15 casos per cada 100 mil llars) i Aragó. Per contra, a Ceuta no s'ha presentat cap sol·licitud; Castella i Lleó i Astúries són les altres dues Comunitats amb menys sol·licituds presentades, per cada 100 mil llars. (Infancia, 2016)

Gràfic 2: Sol·licituds d'adopció internacional 2013 per (taxes per 100 mil llars)

Font: Dirección General de Servicios para la Familia y la Infancia

A partir del quadre 1 és pot constatar un creixement més que notable entre el 1998 i el 2004, ja que els nens adoptats d'un país estranger han passat de 1487 el 1998 fins al 5541 el 2004. Segons una estimació de Palacios i Brodzinsky (2005), als països occidentals cada any s'adopten entre 120.000 i 150.000 infants, fet que ens proporciona una idea de la magnitud i la importància quantitativa d'aquest fenomen.

En el pròleg del llibre *Jo sóc adoptat*, Montserrat Freixa Blanxart, ja pronosticava el 2004 que el *boom* de les adopcions internacionals arreu del món no duraria gaire, sobretot perquè- afortunadament- s'arreglaran els problemes socials, econòmics i culturals, i pujarà, en conseqüència, el nivell de la vida dels països d'origen de nens i

nenes. I també hi haurà en aquests països mètodes anticonceptius. (Clos & Masó, 2004, pàg. 15).

És evident que les adopcions després del 2004 han patit una caiguda, però les raons no sé si són les que pronosticava Freixa o bé tot el contrari, la crisi econòmica que ha sacsejat occident i els problemes que ha desencadenat aquest boom o moda, fet que ha obligat les administracions a posar més restriccions, i els canvis legislatius des països d'origen, també entre altres raons que expliquen la disminució de les adopcions internacionals.

Taula 1: Evolució de les adopcions internacionals segons continent d'origen

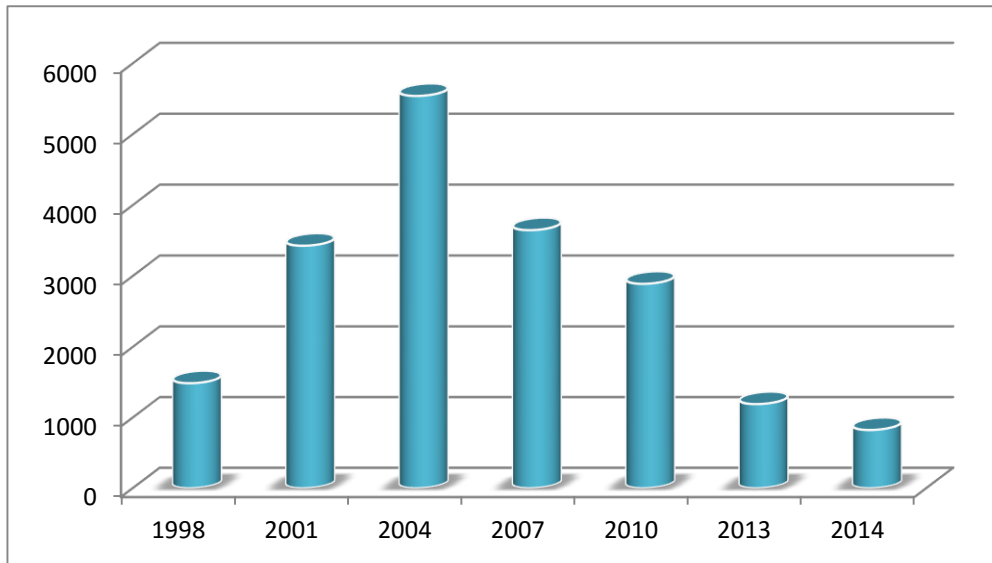
Continent	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Amèrica	374	331	262	258	225	141	66	77
Àsia	1269	865	724	1.016	978	573	424	428
Àfrica	1460	1304	1236	578	537	403	285	92
Europa	545	656	784	1039	833	552	416	227
Total	3648	3156	3006	2891	2573	1669	1191	824

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio de Sanidad, Servicio Sociales e Inmigración (MSSSI, 2015)

Com podem veure al gràfic 3, l'evolució de les adopcions internacionals, dibuixa una piràmide entre el 1998 i el 2014, sent el 2004 el cim d'aquesta.

La cultura de l'adopció és tan paradoxal, que entremescla l'adopció com a gest de solidaritat amb l'adopció com a última tècnica reproductiva, és en part conseqüència, però també causa, de la manera tan espectacular i irreflexiva en la qual s'ha donat l'evolució de l'adopció internacional a Espanya. Com sabem, en menys de deu anys els espanyols han passat de considerar l'adopció internacional com una opció de “famílies aventureres”(Rubio, 2001) a veure en la família-amb-fill-adoptat una família desitjada, desitjable i normativa; una família model per a la publicitat, vàlida per anunciar cotxes, berenars infantils o electrodomèstics (Berástegui, 2010)

Gràfic 3: Adopcions internacionals a Espanya (1998-2014)

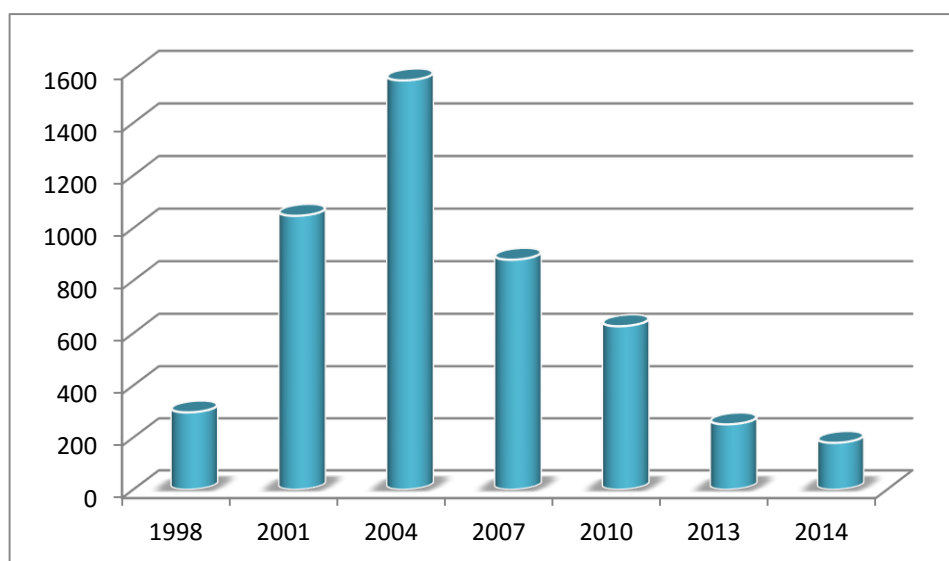

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del ministerio de sanidad (MSSSI, 2015)

Adopcions internacionals a Catalunya

En el gràfic 4 es veu la gran davallada de les adopcions internacional a Catalunya, aquesta baixada va començar el 2004 que va ser el cim amb més de 1550 nens i nenes adoptats. El 2014 arriben menys nens que el 1998. Una de les causes és degut al col·lapse que hi ha entre la demanada i la oferta, ja que les famílies volen nens petits i sans, i segon la UNICEF, per cada nen petit i sa hi ha 5 famílies interessades.

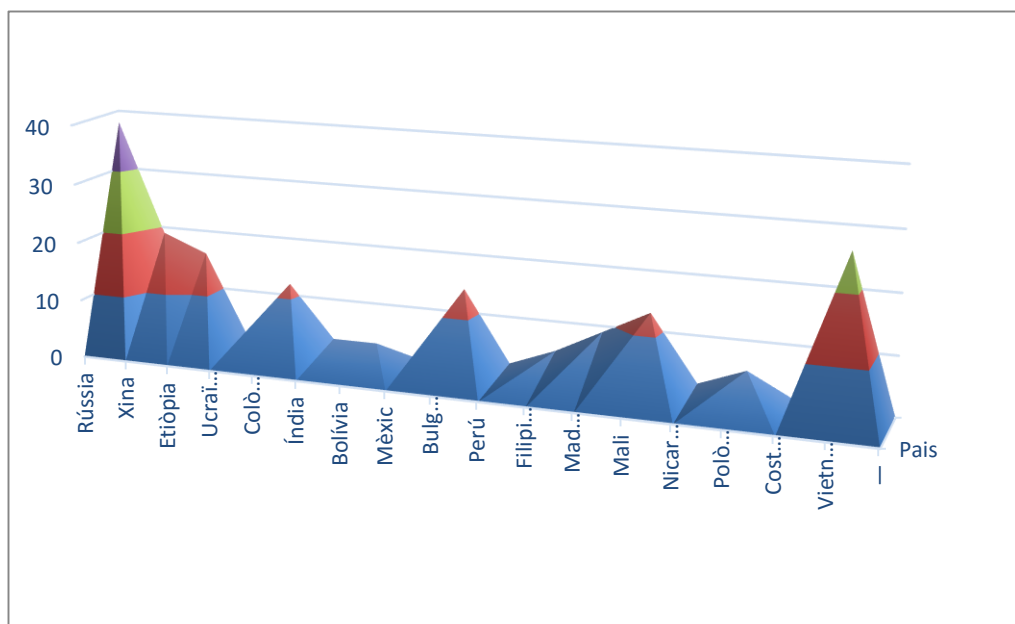
Gràfic 4: Adopcions internacionals a Catalunya (1998-2014)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Idescat (IDESCAT, 2015)

Al llarg de les últimes dècades els països d'origen han anat canviant, per raons diferents, alguns per no donar mala imatge, altres perquè se'ls ha donat de baixa per la poca transparència en el procés. Rússia tot i les denúncies segueix sent el primer país d'origen, malgrat el cost que pot arribar a més de 30 mil euros, tot i que l'article 32 del Conveni de La Haia diu que cap persona pot obtenir beneficis com a conseqüència d'una intervenció en una adopció internacional; que tan sols es podran reclamar despeses directes, inclosos el honoraris "raonables" del professionals; i que els treballadors de les institucions afectades no podran rebre remuneracions desproporcionades (Sánchez-Valverde, 2013).

Gràfic 5: Adopció internacional a Catalunya per país de procedència, 2014

Font: elaboració pròpia a partir de dades del 2014 extretes del portal Idescat (IDESCAT, 2015).

Bàrbara Yngvesson afirma que:

"La idea de que l'adopció legal és un "mercat" és un anatema per a moltes famílies adoptives, agències d'adopció i funcionaris/es de països emissors i receptors. Però, és acceptada com a sentit comú (a voltes sensacional e inquietant) per al públic i per moltes persones adoptades, algunes de les quals parlen irònicament de la seva condició de "Fabricat en ... Colòmbia [Índia, Corea, Nepal, Xile, etc.]" (Yngvesson, 2011) ¹¹

¹¹ Article complet: <http://www.ub.edu/geocrit/sn/sn-395/sn-395-5.htm>

El fracàs de l'adopció, aproximació a l'objecte d'estudi.

Un estudi publicat per Ana Berástegui Pedro-Viejo ¹² és el primer informe rigorós a nivell estatal, centrat en la comunitat de Madrid, que intenta posar el focus sobre una realitat en creixement, que és la de les adopcions truncades o fallides. És constatable que cada vegada hi ha més estudis rigorosos i extensos sobre les adopcions internacionals, però a nivell de Catalunya, no n'hi ha cap que se centri exclusivament sobre aquelles adopcions que no arriben a bon port. A Espanya, l'encara escassa recerca entorn de l'adopció internacional s'ha centrat fonamentalment en els aspectes legals i, en menor mesura, en els reptes psico-socials de la valoració, formació i selecció de candidats per a l'adopció, mentre que l'estudi de l'adaptació i el seguiment dels adoptats internacionals ha estat relegat a un segon pla. En conseqüència, les adopcions internacionals truncades no han estat encara objecte d'un estudi en profunditat (Berástegui, 2003). Festinger (1986) troba que la taxa major de ruptures es dona en els primers 12 mesos i estima la taxa a llarg termini entre el 12% i el 14%. Barth i cols (1988) troben en el seu estudi una taxa de ruptura del 10,2% que corregeixen fins a un 11%, considerant que el temps mitjà transcorregut entre l'adopció i la ruptura era d'un any i mig i que, per a alguns casos de la mostra, no s'havia complert encara aquest temps de convivència. No reflecteix uns temps similars l'estudi de Hoksbergen i cols (1988) en el qual la mitjana de convivència del menor amb la família adoptiva abans de la ruptura se situava en 7,9 anys. (Berástegui, 2003)

El Gràfic 6 resumeix els estudis més rellevants i referenciats en la literatura consultada sobre les taxes de ruptura de l'adopció en el qual es pot observar la divergència en les composicions mostrals així com en la pròpia estimació de les taxes de ruptura a través dels diferents estudis elaborat per la Dra Berástegui.

¹² Doctora en Psicologia i investigadora en l'Institut de la Família de la Universitat de Comillas de Madrid

Gràfic 6: Taxes de ruptura de l'adopció

Estudio	Período	Lugar	N	Muestra	Tasa
Kadushin, (1975)	1967-1974	North Carolina	410	Especiales	8%
Bass, (1976)	1973	California	—	—	7,6%
Unger, (1977)	1968-1976	Michigan	199	Especiales	10,6%
Cohen, (1981)	1971/1978	Canada	—	—	4/7%
WRI, (1978)	1975-1977	N. York	41	Especiales	15%
Coiné y Brown, (1985)	1978-1979	EEUU y Canada	693	Dificultades en el desarrollo	8,7%
Roberts, (1980)	—	Ohio	59	—	13,6%
Laht, (1982)	1982	Oregón	107	Menores de 12 años y al menos 1 año adoptados	5,6%
Kagan y Reid, (1986)	1974-1982	—	78	Mayores. Problemas emocionales y de aprendizaje	53% (rotas prev'.)
Tremitiere, (1984)	1979/1983	Pensilvania	—	Menores de 6 a 18 años	1,4/1,6% 7,2/12%
Boyne y cols, (1984)	1981	New Jersey	309	Especiales	21,4%
Argent, (1984)	1976-1983	G. Bretaña	75	—	18,7%
Partridge, Hornby y McDonald, (1986)	1982-1984	Estados del norte	212	Especiales Aprox. 8 años	8,6%
Hoksbergen y cols. (1986)	1970-1986	Holanda	145	Adopciones internacionales en tratamiento residencial	5,7%
Barth y cols. (1988)	1982-1987	California	1155	Todas las adopciones realizadas en este periodo	10,1%
Berry y Barth (1990)	1982-1987	California	99	Mayores de 12 años	24,2%

Font: Berástegui, 2003, pàg. 30

Malgrat que hi hagi una legislació nacional i una d'internacional sobre l'adopció i els processos pre i post adoptius que procuren, com hem comentat anteriorment, garantir l'èxit de les adopcions, la realitat ens mostra que, al nostre país, cada vegada hi ha més infants adoptats que retornen als circuits de serveis socials i, com a conseqüència, es produeixen nous abandonaments. (Navarro L. , 2013) Concretament, des de l'any 2000 s'han abandonat 72 infants adoptats a Catalunya, dels quals un 66,7% eren majors de 10 anys i el 23,7% en tenien entre 6 i 10 anys (Portal informatiu de Televisió de Catalunya, 2012), el que representa més d'un 1% de les adopcions (Mínguez, 2007). A la comunitat de Madrid hi ha una línia d'investigació liderada per la Doctora Ana Berástegui Pedro-Viejo, que aborda el tema del fracàs de les adopcions o les adopcions truncades com l'anomena. Com hem esmentat abans, a Catalunya, no hi ha cap estudi en profunditat que abordi aquest tema, més enllà de les declaracions del llavors conseller de Benestar i

Família, Josep Lluís Cleries (ABC). Un 1,5% de les adopcions internacionals es trenquen en els primers anys, segons un estudi d'Ana Berástegui. Ho va fer el 2003, però llavors ja avisava que l'experiència de països amb major tradició en adopcions, com Holanda, constatava que passats entre cinc i vuit anys de convivència, quan el menor entrava en l'adolescència, les ruptures augmentaven (País, 2012)

Segons Berástegui (2003), en altres països amb major recorregut en l'adopció internacional, el percentatge d'adopcions fallides és més elevat que el considerat per la comunitat de Madrid, situant-se en el 5% en els Països Baixos, en el 6% en Suècia o fins i tot s'arriba a l'11% al Regne Unit, essent la duració de l'adopció fins a la ruptura d'una mitjana de vuit anys. Fer un estudi en profunditat sobre el fracàs de les adopcions, és una necessitat real, tot i que som conscients que és una tasca molt difícil i complexa degut a la varietat de factors que influeixen en les adopcions i per la complexitat dels models d'interacció que s'estableixen en cada família adoptiva. Depenent de la família concreta, el pes de cada factor i la presència de cada variable tindrà un valor específic. En qualsevol cas és interessant conèixer quines realitats poden estar formant part d'aquest complex entramat que porta a l'adaptació o inadaptació del nen a la nova família i de la família al nou nen. En els estudis precedents s'ha trobat una variabilitat considerable en les taxes de ruptura de l'adopció en funció de les característiques dels nens adoptats, de les famílies adoptives i dels serveis adoptius que configuren els tres blocs de variables estudiats en la majoria de les recerques exploratòries sobre aquest tema .

La finalitat d'aquest apartat és a partir de tres casos reals de joves procedents d'adopcions internacionals, tres professionals i tres famílies, intentar dotar el treball de dosis de realitat, i intentar entendre el perquè del creixement dels abandonaments i el que passa després. És evident que, en el moment en que una adopció es paralitza el qui es queda en situació de vulnerabilitat i desemparament és el jove, a més en un país estranger. Llavors s'estarà vulnerant d'interès major de l'infant. Si el jove és menor d'edat és constatable que hi ha una resposta regularitzada per part de les institucions, però en el cas que hagi complert els 18 anys estarà situació de vulnerabilitat extrema.

Investigació

Alguns sostenen que "investigar" suposa un treball més rigorós i tècnicament més complex: Howard i Sharp abordem el tema en *The Management of a Student Research Project*:

La majoria de les persones associa la paraula "investigar" amb activitats que s'allunyen substancialment de la vida quotidiana i a les quals es dediquen persones d'una capacitat especial i amb un grau de lliurament desacostumat. Evidentment, es tracta d'una visió que té molta raó, però al nostre judici un objectiu d'aquesta índole no està limitat a aquest tipus de persones i, per descomptat, pot resultar una experiència apassionant i satisfactòria per a moltes persones d'esperit format i inquiet (Bell, 2002, pàgs. 15-16)

Segons Lluís Ballester, diferents autors (Arnal, Colas, Buendía, Fox o Kerlinger), arriben a considerar diferents fases en el procés de recerca educativa, de tal manera que molt possiblement no coincidirien exactament entre ells encara que al mateix temps i malgrat les diferències, veuríem que es dona un cert consens centrat en els següents aspectes (Brage & Cañellas, 2012, pág. 133) en els quals m'he basat per plantejar aquest recerca:

- ✚ **Plantejament del problema**, en el cas d'aquesta recerca, és fer una aproximació a les adopcions internacionals, truncades o no, i a partir d'aquí intentar treure conclusions sobre quines coses s'han de millorar.
- ✚ **Revisió de la literatura**, és el primer pas, mirar la feina feta fins el moment, és un punt important, perquè per una banda ajuda a que no repetim coses que ja estan fetes i per l'altra ens pot ajudar a prevenir errors que s'han comès, i ens pot servir de font d'informació com a base de la nostre recerca. En el cas d'aquesta investigació, accentuar els treball de Ana Berástegui.
- ✚ **Selecció de la metodologia**: en el nostre cas és a metodologia qualitativa, que es sosté sobre 9 entrevistes, 3 joves adoptats, 3 famílies adoptives i 3 professionals.
- ✚ **Recollida i l'anàlisi de dades**: la recollida es farà mitjançant una entrevista semi-estructurada, ja que disposem de pocs recursos, i de poc temps. Per tant les limitacions de l'estudi no estan tan relacionades amb les del coneixement sinó amb les dels recursos. L'anàlisi de dades és una part important de la metodologia ja que les dades que s'obtenen en la recerca no solen oferir per si mateixes suficient informació per resoldre els complexos problemes plantejats prèviament. L'anàlisi de dades és una activitat que implica un conjunt de manipulacions,

transformacions, reflexions i comprovacions realitzades a partir de les dades amb la finalitat d'extreure significat rellevant per a un tema de recerca. (Brage & Cañellas, 2012). En el cas d'aquesta recerca hem apostat per l'anàlisi de contingut, ja que ofereix,

“la possibilitat de tractar metòdicament unes informacions que presenten un grau considerable de complexitat i de profunditat, com és ara el nostre cas d'entrevistes semi-estructurades. Quan es treballa sobre un material ric i original l'anàlisi de contingut satisfà millor que cap altre mètode les exigències del rigor metodològic i de la imaginació sociològica, que no sempre són fàcilment compatibles”. (Campenhoudt, 1997, pág. 221)

Mètodes i tècniques

L'objectiu d'aquest treball es fer una aproximació al tema de les adopcions internacionals truncades recolzant-nos en les persones implicades. La metodologia és qualitativa, basada en entrevistes tan a joves, professionals com a famílies, tal com argumenta Remei Arnaus dient que:

“(…)És evident que una recerca que contempli la problemàtica i la complexitat de la realitat, les veus de les persones protagonistes, els mètodes d'investigació i el llenguatge adequats, el compromís amb les persones investigades, etc. pressuposa una mirada epistemològica determinada. Pressuposa una mirada amb l'intent de traspasar l'estretor de la visió de la ciència i de la recerca positivista”. (Arnaus, 1996, pág. 21)

He optat per una metodologia qualitativa, perquè no es tracta de crear teories per generalitzar-les a tots els casos, sinó d'entendre un fenomen entrevistant els seus protagonistes,

Como diu Catarina Lloret (1997, pàg. 36 , pres de (Campanins, 2013, pág. 32)

“Des dels reduccionismes de voler ordenar les diferències per fer-ne un objecte d'estudi i delimitar-ne el camp, de la parcialització de la diversitat, és fàcil passar a la despersonalització dels diversos, és a dir a fer passar la categoria o l'atribut per sobre la seva persona o grups de persones”

En aquest mateix sentit Bisquerra afegeix:

“La naturalesa dels fenòmens humans i socials és complexa i canviant, i està vinculada a uns contextos comunitaris i socials, sempre singulars, que impossibiliten la pretesa objectivitat del mateix procés de la investigació i les explicacions de valor universal sobre la realitat educativa, molt mediatitzada per aquells contextos i difícilment encasellable en esquemes preestablerts” (Bisquerra, 2012, pág. 73)

Una idea que tenia molta clara des del començament és que volia xerrar tranquil·lament amb els protagonistes i que m'expliquin la seva experiència, després ja buscaré els

marcs teòrics per encabir tot això. Crec que es fonamental quan es tracta de recerques d'aquest tipus anar obert i disposat a recollir el que els informants tenen la generositat de compartir i no pas presentar-se amb un aplicatiu que només recull una part que interessa de la informació, tal com afirmen Latorre, del Rincón y Arnal:

“Emfatitza la comprensió i interpretació de la realitat educativa des dels significats de les persones implicades en els contextos educatius i estudia les seves creences, intencions, motivacions i altres característiques del procés educatiu no observables directament ni susceptibles d'experimentació” (Latorre, Rincón, & Arnal, 1996, pàg. 42)

30

Degut a les limitacions de recursos, temps i el difícil accés als joves que viuen en un centre de protecció, he decantat a part de les entrevistes semi-estructurades per extreure dades d'estudis recents publicat o per publicar, i a partir d'exposició de les sentències d'aquests estudis, treure conclusions i reflexionar sobre la problemàtica, aprofitant la meua situació d'educador suplent en un CRAE on 3 dels 10 joves adoptats són fruit d'adopcions truncades.

Les entrevistes són qualitatives, ja que l'objectiu consisteix en la comprensió, en el coneixement i en la percepció de l'entrevistat més que a categoritzar a persones o esdeveniments en funció de teories acadèmiques (Vargas, 2012)

Ileana Vargas, seguint a Fernández Collado, ens diu:

“(…)és un model que propicia la integració dialèctica subjecte-objecte considerant les diverses interaccions entre la persona que investiga i l'investigat. Es busca comprendre, mitjançant l'anàlisi exhaustiva i profund, l'objecte de recerca dins d'un context únic sense pretendre generalitzar els resultats. L'entrevista, des de la perspectiva del paradigma citat, constitueix el fluir natural, espontani i profund de les vivències i records d'una persona mitjançant la presència i estímul d'una altra que investiga, qui aconsegueix, a través d'aquesta descripció, captar tota la riquesa dels seus diversos significats”. (Vargas, 2012, pàg. 124)¹³

Una altra tendència que cobra força és l'entrevista electrònica, que utilitza la tecnologia, i que generalment era utilitzada amb major freqüència en la recerca quantitativa que emprava preguntes estructurades. Cal recordar que ja s'ha acceptat com a font d'informació que es recull a través de l'ús de l'electrònica amb qüestionaris ben administrats per mitjà de fax i correu electrònic. (Vargas, 2012), en aquesta investigació s'ha preferit sempre realitzar entrevistes de forma presencial, però en algun casos per

¹³ Article complet: <http://investiga.uned.ac.cr/revistas/index.php/revistacalidad/articulo/view/436/331>

també s'ha optat per fer entrevistes electrònica, com per exemple, mitjançant el correu electrònic i fins i tot el "whatsapp".

Planificació i temporització de la recerca

La seqüència del procés s'ha fet seguint aquest cronograma

Mesos	Set	Oct	Nov	Des	Gen	Feb
Selecció del tema						
Revisió de la literatura i selecció de lectures						
Realització de la part teòrica de la investigació ❖ Marc teòric ❖ Marc legal ❖ Selecció dels informats. ❖ Planificació del camp de treball						
Realització de la part pràctica de la investigació: ❖ Entrevistes i transcripció ❖ Recollida de dades						
Anàlisi i interpretació de dades						
Redacció d'informe final						
Presentació i defensa del TFG						

Selecció dels informants

La idea inicial era centrar-me en el CRAE on estic fent suplències i fer entrevistes en profunditat a tres joves que procedeixen d'adopcions internacionals truncades, ja que són els que em van inspirar per començar aquest recerca, i també entrevistar 2 educadors de plantilla, la idea que el meu projecte final sigui en certa manera una denúncia i que estigui dedicat a ells. En aquest CRAE hi portava des del 2012 amb un any d'interrupció que vaig estar a d'ERASMUS a França. Amb els tres joves hi ha una relació de confiança, ja que sempre he intentat ser flexible amb ells aprofitant la meua posició de suplent, i això ha fet que es teixís entre els joves i jo una relació de confiança, que creia suficient per poder plantejar-los el projecte. Vaig tenir l'oportunitat de compartir la idea amb un jove i em va dir que sí que comptés amb ell. Aleshores vaig plantejar la idea al director del centre i em va dir que sí que m'ajudaria en el que calgués. Però quan va arribar el moment de fer les entrevistes em va dir que els nois no estaven en un bon moment, versió que van desmentir els educadors amb qui tinc confiança. A partir d'aquest moment vaig començar a buscar altres informants amb

l'ajuda de la meua xarxa i el meu tutor, finalment he optat per fer entrevistes tant a adopcions truncades com a aquelles que han anat bé i segueixen unides en el quadre següent veurem els informants, la seva relació amb l'àmbit de les adopcions internacionals i com es planteja l'oportunitat d'entrevistar-los.

Informants ¹⁴

En aquesta taula s'especifiquen els diversos informants de la mostra.

Entrevistats/des	En condició de:	El com i el on	Mitja per accedir-hi
Adoptat A	Adoptat d'Etiòpia	Presencial, una tarda de dissabte a casa meua.	L'adoptat A el vaig conèixer quan feia pràctiques d'Integrador social en un centre d'acolliment on ell vivia llavors.
Adoptat B	Adoptat de Romania	Presencial, en una terrassa d'un bar del barri de Gràcia de Barcelona	El meu tutor de TFG em va facilitar el contacte
Adoptada C	Adoptada de Xina	Mitjançant el correu electrònic	El meu tutor de TFG em va facilitar el contacte
Teia Fàbregues	Mare adoptiva i Educadora social	Mitjançant el correu electrònic	El meu tutor de TFG em va facilitar el contacte
Eva Gispert	Adoptada, mare adoptiva i directora- Sòcia fundadora d'Institut Família i Adopció	Presencial, en un bar de Sarrià	Una companya de la feina em va posar en contacte amb ella al explicar-li la temàtica del meu TFG
Família nena adoptada C	Mare adoptiva i educadora social	Mitjançant el correu electrònic	El meu tutor de TFG em va facilitar el contacte
Marta Comas	Educadora d'un CRAE on 3 de 10 joves són d'adopcions truncades	Mitjançant "Whatsapp"	Col·lega de classe i de feina
Berta Boades	Treballadora social durant 10 anys en un ICIF, co-autora del llibre <i>¿y si adoptamos?</i> (Boadas & Pacheco, 2011)	Presencial, en un taller de la Fundació de l'Esperança	Col·lega de feina.
Nuria Fuentes	Docent de la UB i investigadora en temes d'adopcions	Presencial, en el seu despatx del Campus Mundet	En una formació de parentalitat positiva ens vam conèixer.

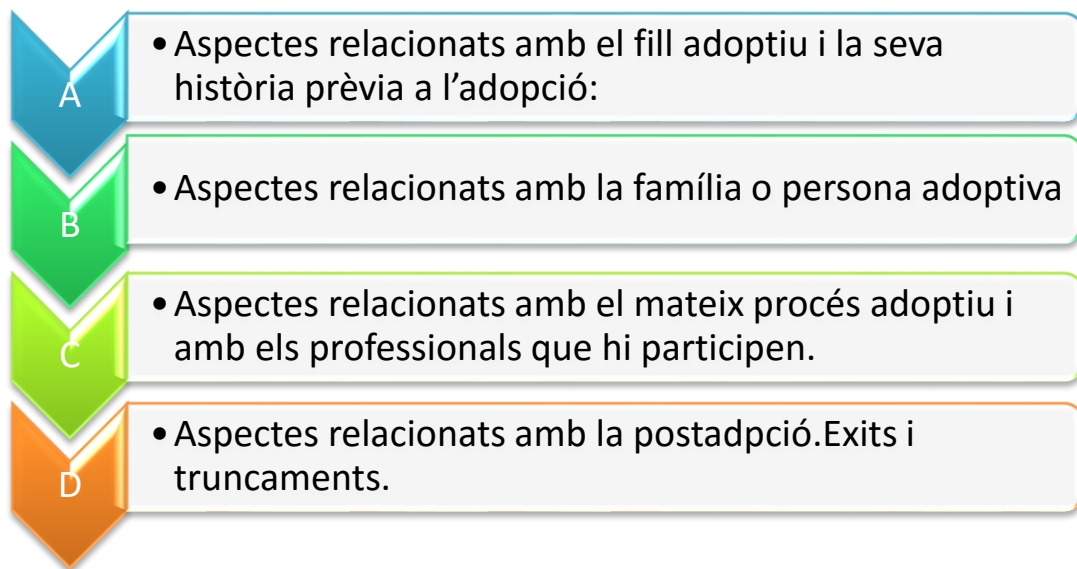
Recull i Anàlisi de les entrevistes,

La tècnica que faré servir per intentar analitzar les entrevistes i intentar extreure idees i coneixements relacionats amb els objectius prèviament marcats és la tècnica d'anàlisi de

¹⁴ Les persones amb els noms propis han expressat el seu consentiment a l'entrevistador.

contingut, perquè ofereix la possibilitat de tractar metòdicament unes informacions que presenten un grau considerable de complexitat i de profunditat, com es ara el cas dels informes d'entrevistes no dirigides. Quan es treballa sobre un material ric i original l'anàlisi de contingut satisfà millor que cap altre mètode les exigències del rigor metodològic i de la imaginació sociològica, que no sempre son fàcilment compatibles (Campenhoudt, 1997)

Per analitzar tota la informació recollida, el farem organitzant-la en 4 blocs, desenvolupats a partir dels 3 que fa (Domingo, 2013),

A.- Aspectes relacionats amb el fill adoptiu i la seva història prèvia a l'adopció

Reproduïm una imatge que dona idea dels successius canvis pels que han de passar aquest nens i nenes en un temps record.

Font: SSI, 2015, pàg. 22

A1. l'edat d'adopció i convivència prèvia a l'adopció.

L'edat d'arribar al país i a la família adoptiva és molt important i rellevant, l'adoptat B té records barrejats amb somnis, com el fet d'haver menjat els iogurt de la Fageda a l'orfenat de Romania, ja que va arribar a Catalunya amb 4 anys (Veure annex 3, pàg. 4). Com diu Boris Cyrulnik, *“Contràriament al que es pensa, els nens petits tenen records definits de les seves experiències, no obstant això, com és impossible recordar-ho tot, només conserven imatges del que els ha impressionat”*. (Cyrulnik, 2003, pàg. 71)

34

L'adoptat A sí que té records clars dels seus companys de l'orfenat i els enyora molt, perquè hi tenia bona relació. Malgrat tota la seva trajectòria aquí, que no ha sigut i no està sent gens fàcil, el que més el va afectar era el fet de deixar l'orfenat i per tant d'alguna manera tallar els lligams que tenia establerts amb els seus amics i companys. (Veure annex 3 pàg. 1). Però en el cas de l'adoptat B no tenia molta relació amb els altres nens, tenia records d'estar sol al pati i no es relacionava amb ningú i es dedicava a escalar la reixa que aïllava l'orfenat de la vida real i quotidiana de la ciutat.

Lars Fredén diu que tot dol precoç, tota pèrdua afectiva produïda durant els primers anys de vida fa que la persona sigui duradorament vulnerable i prepara les depressions de l'edat adulta. (Fredén, 1982), quan un nen deixa el seu país, talla la relació amb les persones a qui estima, siguin familiars, educadors o cuidadors d'un orfenat i necessita passar una temporada de dol, que molts autors anomena d'adaptació i les famílies han d'estar conscients, respectar-lo i recolzar-lo.

L'adoptat B, és adoptat amb 4 anys a Romania. La seva mare el va deixar en l'orfenat des de molt petit. Durant la entrevista reconeix que no ha viscut el procés d'adopció amb trauma, però sí que ha hagut de superar molts obstacles degut a la seva condició d'adoptat, i no pas pel seu físic, perquè realment, si no diu que és originari de Romania, ningú diria que va néixer allà. El moment més difícil per ell va ser a l'edat de 7 anys, ja que no es veia acceptat pel simple fet de ser adoptat, degut segons ell a la mala imatge que hi ha en aquesta societat de l'adopció (veure annex 3, pàg. 4). Però sort tot i aquest episodi a l'escola el jove ha transitat per l'escola aparentment sense grans seqüeles psicològiques, ara segueix estudiant, la situació és molt lluny del que plantegen investigadors especialistes en nens adoptats de Romania. Niels Peter Rygaard diu:

“Recordo que en el 1988 en el descans d'un esmorzar de treball, un dels membres de l'equip va proposar: construïm una nova secció per als nens romanesos adoptats”, lamentablement, aquesta visió apocalíptica va resultar bastant encertada. Horksbergen i Rijk han realitzat estudis extensius dels nens arribats de l'estranger i adoptats en els Països Baixos, en particular un estudi de 74 nens romanesos adoptats; després d'un seguiment i de bateries de test, aquests autors estimen que la meitat dels nens sofreix un trastorn d'aferrament reactiu greu, aquest trastorn cobreix una sèrie de problemes de comportament que s'observen freqüentment en els nens que no han rebut suficient atenció durant els primers anys de la seva vida, té característiques com: comportament antisocial durant la infància i comportament d'aferrament no selectiu (Peter, 2008, pàg. 39)

En les experiències d'A i B, tot i tenir punts en comú, la seva trajectòria presenta grans diferències que, d'alguna manera, han portat una a l'èxit i l'altre al truncament. De totes maneres, en temes complexos com és l'adopció és difícil parlar d'èxit i fracàs, tal com comenta Eric Fromm, La persona considerada normal en raó de la seva bona adaptació, de la seva eficiència social, és sovint menys sana que la neuròtica, quan es jutja segons una escala de valors humans. Freqüentment està ben adaptada tan sols perquè s'ha despulat del seu jo amb la finalitat de transformar-se, en major o menor grau, en el tipus de la persona que creu s'espera socialment que ella ha de ser. D'aquesta manera pot haver-se perdut per complet l'espontaneïtat i la veritable personalitat. (Fromm, 1947)

L'adoptat A ha patit un abandonament per la seva mare, que davant la seva situació econòmica ha decidit deixar-lo en un orfenat, amb la possibilitat de pensar que alguna família europea l'adoptés. Aquest fet em recorda la pel·lícula francesa “Vete y vive”, gràcies a una iniciativa de l'Estat d'Israel i dels Estats Units, des del 20 de novembre fins al 4 de gener de 1985 es duu a terme una àmplia operació per traslladar a milers de jueus etiòps (Falashas) a Israel. Una dona etiòp, que no és jueva, convenç al seu fill perquè es declari jueu a fi que pugui fugir de la misèria. Quan el nen arriba a Israel, donada la seva condició d'orfe, l'adopta una família jueva francesa que viu en Tel Aviv, (Mihaileanu, 2006).

A vista d'un adult, l'acció de les mares tant en el cas de l'adoptat A entrevistat, com del Shlomo era un acte de generositat, però pels nens i amb les seves eines és un abandonament en tota regla. Tot i aquest fet, tant el Shlomo de la pel·lícula com el nen adoptat entrevistat han tornat a buscar la seva mare i la seva família. El jove adoptat ara està al seu país, després de 8 anys sense veure'ls, i després de patir un altre

abandonament per part de la mare adoptiva amb qui crec que mai s'ha vinculat degut, segons el jove, a les seves exigències.

A2. La convivència amb la família

Les expectatives de la família moltes vegades no s'adeqüen a la realitat. Si una família adopta un nen de 13 anys, que ja té una vida en un altre país, el que no ha d'esperar és que d'un dia a l'altre s'oblidi de tot i es torni català de soca-rel. L'adoptat A es troba una família que intenta castrar la part etiòp del jove exigint-li centrar-se en la seva vida aquí i oblidar tot el que havia viscut fins els 13 anys (Veure annex 3, pàg. 2)

Tot nen adoptat tindrà problemes d'aferrament, per la simple raó que ha viscut una separació més o menys traumàtica dels seus pares o d'altres adults, dels seus amics i del seu medi ambient en general. Així, “no cal alarmar-se simplement perquè el nen i vostè tenen dificultats per conèixer-se en els començaments de la relació”. (Peter, 2008, pàg. 169).

La mare adoptiva de l'adoptat A, és una mare soltera, farmacèutica, que ha adoptat tres nens d'Etiòpia, de 6, 7 i 13 anys, que no els permetia parlar etiop entre ells, i els obligava a parlar català. Tal com diu Jorge Barudy:

“En molts casos, el nen és considerat com un paquet que pot ser enviat d'un costat a un altre, sense tenir en compte que, com a ésser viu, ell o ella es vinculen afectivament sense les persones adultes que exerceixen de cuidadors. Encara estem confrontats amb discursos i pràctiques professionals que semblen considerar que la història d'un nen o una nena és una espècie de salsitxa que es pot trossejar”. (Barudy, 2010, pàgs. 64,65)

L'adoptat A que va arribar amb 13 anys s'aferra a la seva cultura i les seves tradicions, però al mateix temps es mostra reconciliador i obert a integrar-se i assimilar coses tant de la família adoptiva, com de la cultura del país d'adopció. Insisteix que li agradaria no perdre les seves arrels i la seva cultura d'origen, i sempre busca informació sobre el seu país. També tenia molt d'interès en no oblidar l'idioma, la cultura i les tradicions, actitud que el portava a xocar molt amb la mare, que fins i tot li va dir que havia d'escollir entre l'aquí i l'allà. Ell manifesta que el que volia era combinar una mica d'allà i una mica d'aquí (Veure annex 3. pàg. 3). Aquí l'adoptat A ha patit el que anomena Boris Cyrulnik, “Catàstrofe” un canvi brutal de ritme de la poesia: en el poema dramàtic grec, la “catàstrofe” indicava el moment en què, sobtadament, comença del desenllaç, un tall que obliga a continuar d'una altra manera la recitació. Aquest moment de caos, com una cesura, permet l'evolució entre l'ordre antic i el nou món. (Cyrulnik, 2009), malauradament aquí l'evolució no ha funcionat perquè la mare adoptiva no ha sabut donar un temps d'adaptació entre molts altres motius.

L'adopció internacional provoca sempre en els menors una fase temporal de “desculturalització” o transplant: el canvi d'un mitjà institucional, en la majoria dels casos, a un altre familiar; d'un mitjà de supervivència a un de satisfacció immediata de les seves necessitats, d'un clima de privació a un de sobreabundància. És importantíssim el fet que el nen haurà d'explorar la nova situació, descobrir quins són els seus límits, les conductes adequades, les noves maneres de relació i les expectatives que es posen sobre

ell en la totalitat de l'entorn. L'adopció posa a prova no només la capacitat del nen d'adaptació psicoafectiva sinó també la d'adaptació cultural i social (Berástegui, 2005).

La mare adoptiva, no sembla que hagi tingut les eines suficients per entendre aquest caos, Carme Thió diu que no cal anar a la universitat per ser pares (Capdevila, 2015), però per exercir de mare adoptiva, no estaria de més rebre una formació, o estar acompanyada de professionals, perquè es travessa per situacions complicades i complexes, que dubto que amb amor i sentit comú es puguin acabar sense que el procés d'adopció es vegi afectat.

En paraules del Servei Social Internacional (SSI) el procés de selecció al país d'acolliment haurà de garantir que:

“les persones a les quals se'ls confiarà un nen en adopció són capaces d'assumir de manera duradora i satisfactòria, la realitat d'un nen que li és estranger, arriba amb una vivència anterior que ha de ser tinguda en compte i respectada, en la majoria dels casos ha viscut situacions traumàtiques, tals com la mort o la incapacitat dels pares per encarregar-se d'ell, una inestabilitat dels seus vincles amb els adults, una institucionalització prolongada, privacions, etc., la qual cosa crea necessitats específiques i és una font potencial de problemes particulars; i és portador d'una cultura, un idioma, uns trets físics i un comportament diferents (SSI, 2004, pàg. 13).

La mare ha exercit una mena de pressió sobre el jove perquè esculli entre la seva cultura d'origen i l'adoptiva, el volia despullar del seu Jo en un temps r cord, sense donar-li temps d'adaptar-se i assimilar la nova realitat i cultura. I al final hem vist que el jove ha preferit conservar la personalitat, cultura i origen malgrat que aix  li hagi costat la separació de la família. Aquesta  s una forma de fidelitat a la mare biològica i la cultura d'origen, que si no fos aix  seria viscuda com una traïció. Totes aquestes són dificultats que no es perceben en les paraules de l'adoptat B que no ha hagut d'afrontar aquestes dificultats, perquè va arribar amb 4 anys i amb els companys de l'orfenat no sembla que hagués teixit una relació forta, ja que amb 4 anys, segons J. Piaget esta en l'estadi “preoperatiu” que és l'etapa del joc simbòlic, la centraci , la intuïció, l'egocentrisme etc. Per passar d'un estadi a un altre, es necessita haver aconseguit en l'estadi en què s'està, cert grau d'equilibri i organització mental, en el cas dels joves adoptats, a causa de la poca estimulació en els orfenats no assoleixen aquesta maduració de desenvolupament i aprenentatge (Arteaga, Nus, Muñoz, & Palomar, 2004).

L'adoptat B ha viscut el procés de canvi de país amb una certa normalitat, segons ell degut a la innocència de ser petit, però crec que l'aterratge de l'adoptat B ha anat bé, si

és que es pot descriure d'alguna manera, gràcies a la preparació dels pares i la seva total predisposició, aspecte que abordarem amb més detalls en el bloc II, però vull subratllar que els pares de l'adoptat B (veure annex 3, pàg. 3) des del primer moment, han intentat posar les bases per establir llaços afectius de qualitat, incondicionals, estables i continus, fet necessari per aconseguir una sana salut mental (Barudy, 2010).

B.- Aspectes relacionats amb la família o persona adoptiva

En l'imaginari del nen o nena la figura i rol de la mare ocupa un espai central i alimenta les seves expectatives.

B1. Motivació i expectatives

Una motivació adequada contribuirà a una adopció o un acolliment reeixit perquè significa que som conscients de les necessitats del nostre fill i, per tant, aconseguirem comprendre'l i podrem ajudar-lo a reconstruir la seva identitat, de manera que pugui desenvolupar la confiança bàsica necessària per poder ser una persona feliç (Boadas & Pacheco, 2011).

Llegint les respostes de les famílies entrevistades a aquelles preguntes relacionades amb la motivació i les expectatives, es veu clarament una manifestació clara del desig d'adoptar combinat amb una altre circumstància que reforça aquest desig, algunes mares com la Teia diu que és un desig que tenia des de petita, i la seva feina d'educadora social l'ha reforçat: tot i no tenir problemes de fertilitat, va decidir adoptar. Teia veu egoista tenir un fill propi quan hi ha tants nens al món que necessiten una família (veure annex 3, pàg. 6).

En el cas de la Eva, en el moment d'adoptar ja tenia 2 fills biològics, però tenia molt clar que li agradaria tenir un tercer, però si aquest arribés seria adoptat, la seva condició d'adoptada la va motivar a emprendre aquesta aventura. Manifesta que *“era una motivació que tenia des de molt petita, i que s'ha reafirmat de gran veient les oportunitats que ha tingut i les que han tingut els seus germans biològics”*. (Clos & Masó, Jo sóc adoptat, 2004, pàgs. 100-112) A partir d'aquí tenia clar que volia tenir un fill per poder-li donar allò que ella va rebre, però més personalitzat i elaborat, degut a la seva experiència personal i la seva estreta vinculació amb el món de les adopcions (veure annex 3, pàg. 7).

La família de la nena adoptada C diu que no han pogut tenir fills biològics però que sempre havien desitjat adoptar (veure annex 3, pàg. 10)

Tot i que pugui semblar poc ètic o que a les famílies els pugui costar manifestar obertament que han adoptat perquè no poden tenir fills, no hi ha cap estudi que relacioni entre les adopcions per qüestions de fertilitat i la ruptura o l'èxit de l'adopció. Contràriament, les adopcions fetes per motius solidaris mostren més indicadors de fracàs, ja que els assignen els casos més complicats. Aquesta és la conclusió a la qual arriba la Dra. Berástegui citant els pocs estudis que relacionen variables motivacionals i els èxits i fracassos de l'adopció. (Berástegui, 2003).

Un tema important juntament amb les motivacions, són les expectatives que les famílies projecten, que moltes vegades no responen a la realitat, són il·lusions i fantasies que les famílies van fent sobre el seu fill adoptiu. Marta Comas diu que és veritat que aquestes famílies benestants han volgut que el nen sortís per sobre de les possibilitats, que fos perfecte en tot, que vestís bé, que es cuidés. Els adoptats són nens, que a diferència d'altres perfils de joves del CRAE, que a vegades han tingut dificultats econòmiques, possiblement a nivell material no els ha faltat mai res, han tingut de tot a nivell material,

però no han tingut res a nivell afectiu, emocional, o a nivell de límits (veure annex 3, pàg. 14).

Vinyet Mirabent i Elena Ricart anomenen aquesta època prèvia a l'adopció un "embaràs mental", els adoptants han anat preparant, configurant un niu simbòlic, un espai mental format per les il·lusions, els desitjos, la fantasies al voltant de la filiació i de com exerciran el seu sol de pares. (Mirabent & Ricard, 2005) En el cas de les tres famílies entrevistades comparteixen que cap de les tres no tenien expectatives més allà que el fill estigui bé i que la seva situació no l'afectés molt. Arribant en el cas de la família de la Teia a mirar-se ben bé la foto, fixant-se en els ulls del nen (veure annex 3, pàg. 7).

L'Eva, mare de l'adopta B, comenta que ella esperava poder connectar amb aquella part fràgil, que segurament el seu fill quan arribi voldria tapar (veure annex 3, pàg. 7). Per tan veiem que per una banda les famílies entrevistades no tenen gaires expectatives i per l'altre se les veu formades i informades. En el cas de l'Eva, aquesta formació prèvia la va portar a fer una teràpia, aspecte que Eva Giberti anomena la fam de saber, idealització del saber conscient com a font de seguretat en l'educació dels fills. (Giberti, 1981).

És una realitat generalitzada, que abasta tots els pares i mares, el fet d'informar-se, buscar, llegir i aprendre a confiar en els consells i recomanacions que es troben en els llibres i articles que tracten de l'educació dels nens (Bettelheim, 1988).

B2: l'elecció d'un país i l'aposta una adopció internacional.

No fa gaire anys que l'adopció era un tema tabú del qual no se'n parlava gaire, fins i tot en ocasions els pares s'absentaven un període de temps del lloc de residència i tornaven amb un nen als braços, com si l'haguessin tingut. Però sembla que aquesta visió de l'adopció s'ha canviat durant la última època, i fins i tot queda bé tenir una família multicolor, degut a la globalització i les seves conseqüències i sobretot perquè persones famoses han adoptat, amb tot l'impacte que això suposa sobre l'opinió pública.

L'emissió per televisió del documental "Les sales de la mort" (RTVE, 1995) va tenir un impacte impressionant, fins el punt que diversos governs autonòmics van haver d'habilitar oficines especials per informar sobre sol·licituds d'adopció a la Xina. La resposta negativa de la recerca està en l'origen de moltes de les actuals associacions de pares adoptius, tal com reconeixen fins i tot els seus propis membres (Pérez, 2010). Tot

aquest fet sumat al creixement econòmic que va experimentar Catalunya ens els últims anys abans de la crisi que va colpejar el país, va fer que moltes famílies decidissin creuar les fronteres en busca dels seus fills. Els nens ja no arriben de París sinó de Xina, Rússia i Etiòpia.

Les famílies entrevistades han apostat per l'adopció internacional, i per un país en concret per motius pràctics, en el cas de la Teia, perquè el període d'espera era més curt i també perquè volia adoptar d'un país que fos relativament a prop per si algun dia volien anar-hi (veure annex 3, pàg. 6). En el cas de la família de la nena adoptada C, van apostar per la Xina, com moltes famílies, perquè per una banda, el procés era previsible i bastant transparent i per l'altra volia que la seva filla fos d'una ètnia diferent a la de la família perquè tingués clar els seus orígens i que la seva genètica és una altra (veure annex 3, pàg. 10).

En el cas de l'Eva, va més enllà de raons pràctiques i explica que ella no volia exposar ni els seus dos fills biològics ni el seu marit a una aventura emocional adoptant un fill nacional, volia que el seu fill fos seu i que no es pogués posar en qüestió de cap manera, perquè no es veia capaç d'interaccionar amb una complexitat tan gran en el cas que el fill fos nacional. L'adopció internacional li assegurava que aquell fill que arribava a la família seria fill seu amb totes les conseqüències. Aquest plantejament diu que es degut a la seva experiència professional i els casos d'acolliment amb Haití, ja que en el cas d'aquest país, ha vist pares patir durant més de 7 anys per normalitzar una adopció amb tot el que suposa aquesta temporalitat a nivell emocional del nen i de la família (veure annex 3, pàg. 8).

Escoltant els discursos de diferents famílies, un té la sensació que les famílies tenen un discurs fet a base de reflexions, lectura i molta feina, que tenien clar el que volien i com ho volien fer, tal com diu Rosa Bertràn i Pedrero (ICAA, 2015), cal entendre que l'adopció s'ha de decidir fruit d'una reflexió i d'un projecte madurat, i només així podem assegurar que es produiran les circumstàncies adequades perquè aquestes persones que opten a l'adopció ho facin conscients de la decisió que prenen i de les seves conseqüències.

Hi ha altres factors que fan que les famílies apostin per un país o un altre, com poden ser els vincles que tenen els sol·licitants amb el país d'origen, el de fet que coneguin altres famílies que han adoptats en un país, el fet de conèixer algú en el país d'origen que pugui fer de mediador, el coneixement d'idiomes, el coneixement de la cultura o la religió del país, si han viatjat prèviament o en coneixen la realitat pels mitjans de comunicació, són factors que ajuden a les famílies a decidir-se per un país o un altre. (Marre & Bestard, 2004).

B3. La creació del vincle afectiu “teoria de L’aferrament”

Probablement és la part més interessant del procés: veure com es transforma una relació filial artificial i legal en afectiva¹⁵. Eva Giberti diu que s’ha de diferenciar entre el

¹⁵ M’imagino una situació com la que vaig viure quan em van presentar la meva referent aquí a Catalunya als 17 anys, el primer moment és clau, i me’n recordaré per sempre de tots els detalls, al principi és una relació artificial i freda però poc a poc es va teixint i transformant en confiança i més tard en afecte.

“Estimar”¹⁶ i el desitjar, el primer és més senzill que el segon que implica que aquella criatura “em continui, em representi” a través de “la meva família i el meu cognom” és un lent i laboriós procés que no es produeix màgicament. (Giberti, Blumberg, Renzi, Gelman, & Lipski., 1999). En el cas de les adopcions internacionals assimilar aquesta realitat seria una situació més complexa pel nens que pels pares, tot i que depèn de l’edat. Ja que els pares ha tingut el seu “embaràs mental” del que parlàvem abans i estan psicològicament preparats per integrar una criatura en la seva família.

“Estimar a un ésser humà no és alguna cosa que es pugui improvisar, els sentiments són descarnats, reals i contradiuen en moltes ocasions el que la bona racionalitat, la lògica i el políticament correcte exigirien d'un ciutadà de bé, Carmen i jo constatem que, després de dues hores de convivència amb Toni, no l'estimàvem ni teníem cap sentiment cap a ell. i Això ens va espantar. Ara, amb la perspectiva del temps, riem

¹⁶ La autora Eva Giberti parla del “Querer”, paraula traduïda al català com a “Estimar”.

d'allò i ens sorprenem de com n'èrem de "passerells", com podíem estimar en cinc minuts a algú a qui acabem de conèixer" (Alvira, 2010, pàgs. 46-47)

Un cop acaben les rebudes intenses i les presentacions interminables als familiars, comença el repte i l'aventura d'integrar aquella nova criatura en un àmbit familiar ja construït, on cada persona ocupa el lloc que li pertoca, la nova incorporació necessita un temps d'adaptació. En l'estudi dirigit per Félix Loizaga s'accentua la prevalença en la disfuncionalitat dels indicadors internalitzats (ansiosos), externalitzats (atenció/activitat) i els problemes en el rendiment escolar, que entre els tres assoleixen percentatges alts, entre el 25 i el 30%, la qual cosa destaca enfront de la prevalença molt més baixa dels problemes internalitzats (depressius) i els externalitzats (desafiadors, on els percentatges són més baixos (sobre el 12%) (Loizaga, Rojas, Agudo, & Etxeberria., 2009).

Com diu la Psicòloga Gemma Cànovas, cal aparcar els ideals per poder veure el fill real (Cànovas & Binés, 2016) i afrontar les dificultats que arrosseguen, que acostumen a ser més grans en els nens adoptats ja de grans, com diu la Berta Boada en la entrevista, amb un nadó tots sabem què fer, però amb un nen gran no és tan evident, i a això s'hi suma que el nen, en portar poc temps amb la família, comença l'adolescència i s'haurà de desvincular i crear la seva pròpia identitat. Cal tenir present tot el que això suposa de qüestionament de la identitat, retorn a l'origen, reconexió amb conflictes no resolts, oposicionisme, rebel·lia, caiguda dels ideals familiars, retrocés i voler ser més petits del que són, dificultat d'autocontrol, reaccions desmesurades i conductes desafiantes. (Cànovas & Binés, 2016) Davant d'aquesta situació la família ha de ser forta i tenir clar que aquell fill és seu i que no hi ha marxa enrere, i assumir que no n'hi ha prou amb la recepta que diu que amb un bon plat i molt d'amor tot s'arregla (veure annex 3, pàg. 16).

El fet d'haver passat per institucions, particularment si és perllongat i encara més si és en institucions que no responen a les necessitats infantils d'estimulació i afecte, té conseqüències força negatives i a llarg termini per a molts dels nens i nenes afectades (Amorós & Palacios, 2004). Aquestes conseqüències la família les ha de pal·liar amb una actitud oberta, flexible, capaç de brindar al nen/a un tipus de relacions estretes personalitzades i estables marcades per l'afecte, el compromís i l'atenció contínua. Els trets de la dinàmica familiar que més típicament es relacionen amb la seva bona qualitat tenen a veure amb la presència d'altres dosis d'afecte i de comunicació en les relacions pares-fills. (Amorós & Palacios, 2004). Aquesta és la classe d'informació que els qui

volen adoptar han de conèixer i assimilar per poder donar als nens el millor d'ells. Des d'aquest tipus de parentalitat s'ha d'exercir una *Funció reparadora*, funció que, en el cas habitual del nen que neix sa, no forma part destacable de la filiació biològica (Boadas & Pacheco, 2011)

Els pares adoptius han d'assumir que els seus fills adoptats tenen ferides i seqüeles que els acompanyen durant molts anys. En el documental "Adopcions, 18 anys després", una producció pròpia de TV3 dirigida pel periodista Josep Rovira, s'entrevista una vintena de nois i noies adoptats de diversos països de procedència, El seu és un discurs clar i contundent que, en alguns casos, pot arribar fins i tot a impressionar les famílies adoptives, que generalment tenen la creença que les conseqüències d'aquestes experiències sovint dramàtiques s'acaben amb el simple pas dels anys. Alguns d'ells conviuen bé amb la seva realitat; en canvi, d'altres, en situacions més complicades, han hagut de demanar ajut a entitats especialitzades en assistència psicològica (Rovira, 2014)

Una de les dificultats que tenen les famílies és una sobrecarrega literària i de manuals d'auto-ajuda que ensenyen com ser bons pares. Fins i tot apareixen programes i línies teòriques en aquest sentit, que intenten concretar i detallar com exercir de pares d'una forma sana. Bruno Bettelheim diu "*els pares que fan servir els llibres d'autoajuda per educar als seus fills han traçat inconscientment -o, més sovint subconscientment- un paral·lelisme entre les interaccions personals més íntimes amb el seu fill i el muntatge d'una màquina*". (Bettelheim, 1988, pàg. 33)

Lorenzo Loizaga ens recorda que Martin Seligman, un dels fundadors de la psicologia positiva, proposa actuacions que van des d'incrementar les emocions positives treballant el contacte físic, la utilització del joc sincrònic, assumir papers directius en la determinació de normes i límits, assegurar l'afecte incondicional, potenciar estratègies on tots guanyen, proposar metes on es valora més l'esforç que els fracassos i desenvolupar fortaleses on es potencia allò que cada un fa bé dins de la família (Loizaga, 2011). Segurament els coneixements ajuden a les famílies a exercir la seva paternitat de la millor forma possible, però aquesta literatura no hauria de ser com l'alcorà per les famílies, sinó com un recurs més amb el qual poden comptar, perquè hi ha tanta tinta sobre com ho hem de fer, que a vegades s'entra en contradicció, ja que aquest autor diu una cosa i l'altre diu una altre totalment diferent.

Alfredo Oliva ens parla de la teoria formulada per John Bowlby i Mary Ainsworth sobre l'aferrament, o vincle afectiu que s'estableix entre mare i fill, constitueix un dels plantejaments teòrics més sòlids en el camp del desenvolupament socio-emocional. Lluny de veure's afeblida amb el pas del temps, aquesta teoria s'ha vist afirmada i enriquida per una gran quantitat de recerques realitzades en els últims anys que l'han convertit en una de les principals àrees de recerca evolutiva (Oliva, 2004).

Tots necessitem construir la nostra estructura mental i emocional sobre una base d'un aferrament segur, ja que un aferrament paradoxal o distorsionat desencadena inseguretat en el nen, i per tant aquest sent als seus pares adoptius de dues formes, com a font de comoditat i seguretat i com una amenaça perquè "aquest adult pot abandonar-me", tal com van fer els adults en els quals abans havia dipositat la seva confiança (Peter, 2008).

C.- Aspectes relacionats amb el mateix procés adoptiu i amb els professionals que hi participen.

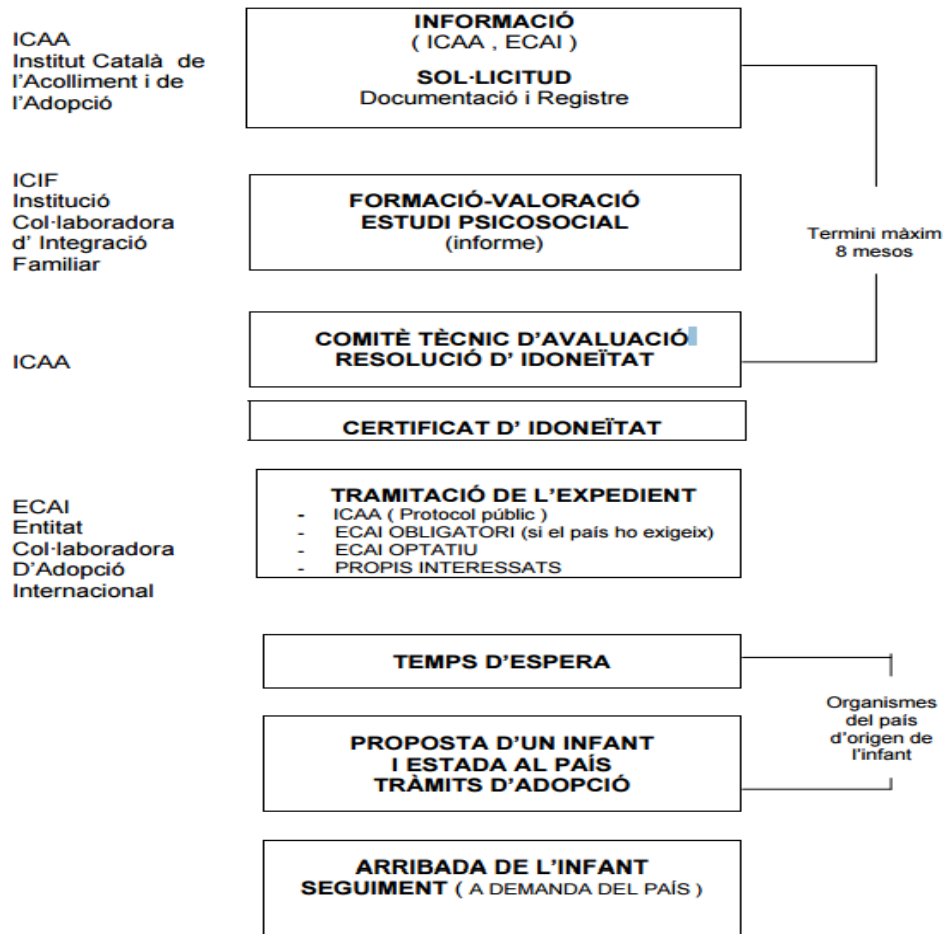
Aquest tercer bloc es divideix en tres apartats, que són el període preadoptiu, el "paradoptiu" i el postadoptiu, però degut a la gran importància d'aquest tercer, i que és on desemboca la meua recerca, he decidit que sigui un apartat independent.

C1 Període preadoptiu.

Aquest període acostuma a ser llarg per totes les famílies, però especialment a aquelles que han estat fent tractaments per poder tenir fills, és un època plena d'incerteses, de formació i d'emocions de tota mena; per la majoria de les famílies no acostuma a ser agradable, però hi ha alguns professionals i acadèmics com l'Eva Giberti que considera aquest temps com un embaràs mental, en tant que és quan la família assimila i es prepara per exercir la seva funció de paternalitat, el que fan els pares biològics durant els 9 mesos de gestació dels fills, però la diferència és que aquest embaràs mental de vegades dura massa, i apareixen famílies cremades.

El gràfic 7 ens il·lustra el procediment habitual vigent a Catalunya a l'hora de fer una adopció internacional

Gràfic 7: l'esquema del procediment de l'adopció internacional que ofereix l'ICAA.

Font: ICAA, 2015

Per a esquivar un procés interminable ple d'incerteses i una espera llarguíssima, les famílies, com hem comentat abans, han apostat per l'adopció internacional i per un país en concret amb les raons que hem esmentat en el Bloc B., Rosa Bertrán i Pedrero, qui va ser directora general de l'ICAA manifesta que adoptar un nen d'un altre país, pot ser més curt, però no menys complicat perquè és un procediment on es conjuguen dues legislacions diferents i la intervenció dels organismes competents de dos països, els de el país d'origen del nen i els de el país receptor. La normativa exigeix la formació i la valoració de les famílies que volen adoptar i, d'altra banda, exigeix que els nens que s'adopten tinguin una situació personal i familiar que hagi comportat una declaració d'adaptabilitat per part de l'organisme competent dels seus país (Marre & Bestard, 2004).

En el procés hi ha dos aspectes que cal abordar que son el certificat d'idoneïtat i la formació rebuda abans de l'adopció.

- **Certificat d'idoneïtat**

Aquest certificat és una peça clau del procés d'adopció. Sense aquest document no és pot tirar endavant una adopció internacional. El 98,3% dels sol·licitants a Catalunya són declarats idonis per començar els tràmits de l'adopció internacionals, i només un 1,7% no accedeix a aquest certificat. A Extremadura aquesta taxa de no idoneïtat puja fins el 21,6% segons dades del 2013, vol dir que més d'una família de cada cinc no accedeix a aquest certificat. Cal fer una reflexió sobre els criteris que es fan servir per determinar si una família és idònia o no per adoptar (Infancia, 2016)

Un cop lliurada la documentació necessària per presentar la sol·licitud, els sol·licitants reben una carta on se'ls informa de quin equip de professionals els farà la valoració psicosocial per a l'obtenció del certificat d'idoneïtat. En rebre aquesta carta amb la citació, el primer pas per a l'obtenció del Certificat d'idoneïtat és assistir a una sessió formativa de dos dies a la Institució Col·laboradora d'Integració Familiar (ICIF) que se'ls hagi assignat de manera aleatòria des de l'ICAA i on també se'ls faran un mínim de 3 entrevistes per avaluar si compleixen els requisits necessaris per continuar amb l'adopció. (Navarro, 2013).

Les Institucions col·laboradores per a la Integració familiar (ICIF) son les encarregades de fer la formació i l'avaluació per l'obtenció del certificat d'idoneïtat que expedeix la Generalitat de Catalunya.

Per les famílies aquest certificat és una mena de discriminació, perquè als pares biològics no han de passar cap examen ni necessiten cap certificat per tenir fills, en canvi els adoptants sí. L'adopció s'ha d'entendre com una mesura de protecció d'un nen i mai com un dret d'unes persones a ser pares perquè aquest dret existeix però no relacionat amb l'adopció sinó amb la paternitat biològica i, en aquest sentit, el dret recolza la cerca d'aquesta paternitat biològica si cal, esgotant les vies mèdiques i científiques (Marre & Bestard, 2004).

Nuria Fuentes diu que hi ha famílies que poden entendre que tenir el certificat no és només una qüestió de tenir un paper, sinó també és una qüestió d'un procés que els ajudi a reflexionar, analitzar motivacions i expectatives i a preparar-se. Per altra banda entenen també que és un requisit que necessiten tenir sense el qual no poden materialitzar el seu desig. Llavors cal veure la combinació entre com la família viu aquest procés i fins a quin punt el veu com una obligació o com una oportunitat. Aquest

certificat és el resultat d'un procés, però en realitat el que interessa d'aquest tràmit és el procés que fa la família, les oportunitats que li dona per reflexionar, per remodificar, per reconstruir la seva sol·licitud (veure annex 3, pàg. 12).

Eva Gispert, va connectar amb la Formació perquè ja anava formada, i havia llegit molt abans. Però la majoria de les famílies del seu voltant tenien una actitud com dient, que m'estan explicant aquest psicòlegs, que sembla que no vulguin que adoptem.

Sentencia que s'ha de deslligar el que és la formació del que és la valoració, ja que no pot ser que el que et formi et faci de jutge al mateix temps i com a resultat d'aquesta estructura les famílies adopten una actitud com dient: m'estan avaluant, per tant no puc estar tranquil perquè estic en un examen. Això a Suècia no passa perquè els que fan la formació són uns i els que fa l'avaluació són uns altres. L'Eva, com la majoria de les famílies, va mostrar la cara que els formadors que fan també de jutges volien veure. I per la seva banda va anar a una terapeuta especialista en adopcions per seguir fent un treball personal (veure annex 3, pàg. 9).

Puri Binés de l'associació Addif¹⁷ diu que és una lluita de la entitat que encara segueix i que està d'acord que s'ha de separar la formació de l'avaluació, per poder crear un ambient de confiança i poder connectar amb la família (Cànovas & Binés, 2016).

- **Formació per les famílies.**

Cristina Sallés i Berta Boadas (Sallés & Boadas, 2010), divideixen l'espai de formació a les famílies en tres blocs:

- La formació preadoptiva no és voluntària i és prèvia per a poder iniciar el procés de valoració de la idoneïtat.
- El temps d'espera depèn de cada país, i les circumstàncies, desitjos, expectatives...de cada família són diverses. També els seus recursos per afrontar aquest període amb més o menys serenor
- L'Infant ja forma part de la família i ja no és protegit directament per l'Administració, que té competències en matèria d'infants. La decisió de compartir un espai formatiu i participar-hi és lliure i del tot voluntària.

La formació més important és aquella que fa la família per poder obtenir el certificat. Aquesta formació és insuficient i sobretot essent lligada a un procés d'avaluació. Es feia

¹⁷ adreça de la web de l'entitat a la qual em refereixo , perquè el lector pugui aprofundir: www.addif.org

en un cap de setmana, però és veritat que estan sorgint noves formes de plantejar aquesta formació. Nuria Fuentes diu que amb el Jesús Palacios van elaborar un programa de formació per les famílies que volien ser adoptives, que està pensat per treballar de forma grupal en diferents sessions. Més endavant, sobre si és millor vincular-lo al procés d' idoneïtat o no per tal que sigui més profitós, l' experiència que en té, és que les famílies que ho volen aprofitar, encara que estigui vinculat al procés d' idoneïtat, si és un procés de formació ample que es desenvolupa en grup, finalment es desemmascaren, es tranquil·litzen i aprofiten la formació. Si és una cosa molt intensiva, de poc temps, estan en alerta. En aquest cas, poden aprofitar-la però si que les respostes són les que suposen que esperen els formadors. El que sí, que ha de tenir clar el formador és que no està avaluant, i que allò ha de ser una formació, no ha de ser una avaluació (veure annex 3, pàgs. 12-13).

Finalment, aquest moment és clau en el procés d'adopció perquè és un espai on poden ser considerades les futures dificultats i els reptes que les famílies potencials hauran d'afrontar al llarg de la seva vida familiar amb el nen adoptat (revelació de l'adopció, adolescència, qüestió cultural, recerca dels orígens, etc). La preparació podrà, en aquest sentit, ajudar-los a prendre consciència d'aquests reptes i preparar-se per poder afrontar-los de la millor forma possible.¹⁸ (Dambach, Fuentes, Jeannin, Jenny, & Boéchat, 2015)

Segons un estudi de la University of Bristol, el 50% dels pares adoptius pensen que no han rebut les informacions i les explicacions importants del que significa la fase inicial de l'adopció i han criticat el discurs tècnic utilitzat pels treballadors socials.¹⁹ (Selwyn, Wijedasa, & Meakings, 2014)

C2 "Para-adopció".

La Dra Berástegui ho defineix com tot allò que afecti al món de l'adopció, però que aquest estigui en mans d'agents aliens a la mateixa o fora del circuit clarament adoptiu. Hi ha molts aspectes que influeixen en l'adopció i que no estan lligats de forma directa amb aquest procés, un d'aquests aspectes és la interculturalitat del context social, la construcció social de la immigració i les teories implícites sobre la persona de determinada procedència geogràfica o cultural i la cultura d'adopció (Berástegui, 2010)

¹⁸ Extracte adaptat del francès al català.

¹⁹ Extracte adaptat de l'anglès al català.

Probablement l'experiència d'un nen de Rússia a Catalunya serà diferent d'un altre d'Etiòpia per exemple, perquè la construcció social que hi ha d'un continent i de l'altre és totalment diferent. Amb tota seguretat l'experiència d'un nen adoptat a Espanya serà totalment diferent d'un adoptat a Holanda, bàsicament perquè la cultura de l'adopció tal com la coneixem és recent a Espanya, quan Holanda ha fet un llarg camí de transformació i adaptació de més de mig segle, a Espanya aquest procés de maduració s'ha fet en 15 anys (Berástegui, 2010).

La societat de consum en la qual estem vivint ha canviat la percepció dels fills, ja no són com una necessitat o un deure com en les societats preindustrial i industrial sinó com un luxe, pel simple desig de tenir els fills (Berástegui, 2010). Probablement la societat actual no és la millor per acollir els nens. Una de les necessitats dels nens adoptats és teixir lligams forts, coses sòlides i com diu Bauman, aquesta és una societat líquida, justament el que no ajuda els nens adoptats on les relacions són temporals i líquides. A aquesta societat li està costant acceptar la seva interculturalitat, ja que aquest fet coincideix o forma part de la globalització en la qual està immers tot el món. La comunicació i les noves tecnologies han fet que coses que estan lluny, poden estar a prop, i coses que estan a prop poden estar lluny, una persona pot estar vivint a Kènia i estar gestionant un Restaurant a Barcelona sense que es noti (Calçada, 2016). Els fills adoptats, sobre tot aquells que tenen signes facials diferents dels models europeus seran vistos com estrangers en el seu propi país, aquest fet pot desencadenar un tancament en si mateixos, frustració i fins i tot revolta com va passar a França per joves de segona generació que no acceptaven ser tractats com els seus pares perquè ells són i es consideren francesos però sense voler renunciar els seus orígens (Kassovitz, 1995)²⁰ Aquí tornem al tema identitari, que és una arma de doble tall: si està ben enfocada és una riquesa i està mal plantejada podria ser font de desequilibri emocional i frustració tant per la família com pel nen i en això no intervenen aquests dos sinó la societat en general.

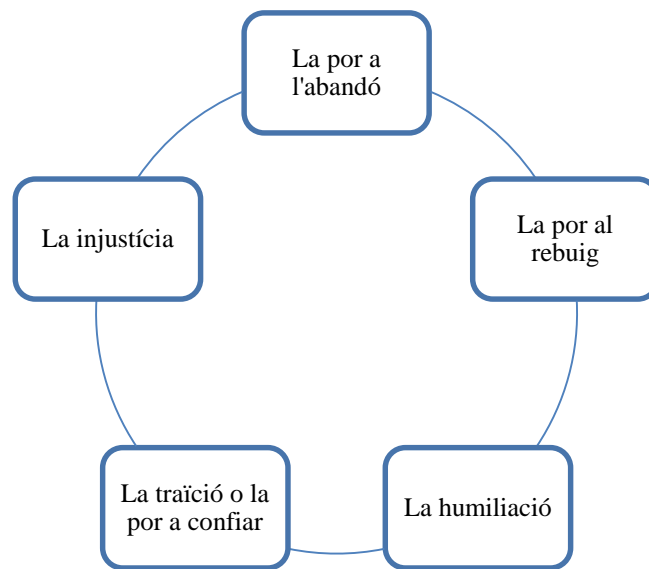
Les condicions en les quals viuen els immigrants africans establerts a Barcelona, o els estereotips de la comunitat xinesa no ajuden a que nens adoptats d'aquests orígens i d'altres se sentin integrats, valorats, i estimats pel que són i no rebutjats, estigmatitzats pel d'on són. A l'adoptada C d'origen xinès l'han fet sentir malament en una obra de teatre (veure annex 3, pàg. 5) i a l'adoptat B l'han marginat a l'escola pel simple fet de ser adoptat (veure annex 3, pàg. 4), però en el cas de l'adoptat A es sentia molt bé a

²⁰ El títol original és La Haine

l'institut perquè estava ben acollit, però em preocupa el discurs dels nens, ja que sona al vell paternalisme europeu que segueix arrelat en la cultura occidental, ja que li deien: tu has d'estudiar bé i tirar endavant, no et fiquis en problemes, com les drogues i tot això, ells li donaven consells i a vegades també el convidaven a casa. Preocupa que passin aquestes coses a l'escola²¹, ja que la conducta dels nens és el reflex dels comportaments del pares però sense filtres, per això és preocupant que l'escola pugui ser un espai de marginació com detallarem en l'apartat d'integració escolar i social.

Durant els 4 anys del grau d'educació social, se'ns ha transmès amb claredat, que “la mirada fa el subjecte”, llavors si aquest fet és veritat, hem de començar a almar-nos, perquè la mirada dels educadors, sobre tot de l'escola, no és molt positiva segons els relats de molts joves. Els adoptats surten molt mal parats a l'escola degut a les dificultats que arrossegueuen com manca de curiositat i inseguretat deguda a la baixa autoestima, dificultats cognitives per establir relacions entre idees i conceptes, per la simbolització i el pensament abstracte i també problemes de relació amb els iguals o amb els adults (Alguacil, & Planellas, 2010).

Gràfic 8: 5 ferides emocionals de la infància que persisteixen quan som adults

Font: Adaptat de Bourbeau, L. (2003). *Les cinc ferides que impedeixen ser un mateix*.

Alice Miller diu que l'exemple de la infància de Adolft Hitler ens permetrà estudiar l'origen d'un odi les conseqüències del qual van fer patir a milions de persones (Miller, 1998). Però no tots els infants que han patit un trauma d'aquests es transformarien en

²¹ L'escola forma part de la “Para-adopció”, no intervé en el procés però hi influeix moltíssim.

Hitlers, Chaim Soutine és un grandíssim artista que de petit va patir violència i privacions. Per això Alice Miller es pregunta: Perquè uns arriben a ser criminals brutals i insensibles i altres, persones d'alta sensibilitat, poetes i pintors capaços de donar expressió als seus patiments (Miller, 1991).

Alice manifesta que en els infants que s'han transformat en artistes, hi ha hagut el que anomena el testimoni "Benefactor", altres autors com Boris Cyrulnik, anomenen aquesta figura el tutor de resiliència que pot ser implícit o explícit, el primer és aquell que compta amb una certa preparació per brindar suport com un treballador social o un psicòleg, el segon pot ser una figura d'altres horitzons com un sacerdot, un artista o esportista (Rubio & Piug, 2015)

En la pel·lícula Shine, Basada en la vida de David Helfgott, veiem com el nen David que ha patit violència, tan física com psicològica per part del seu pare, està dotat d'una gran sensibilitat pel piano, gràcies a tenir el professor de música i la veïna que feien de tutors de resiliència davant la brutalitat del pare i la seva obsessió perquè el seu fill arribi allà on ell no havia pogut arribar (Hicks, 1996)

D.- Aspectes relacionats amb la postadopció

Aquest apart es divideix en tres subapartats que són la integració familiar, la integració escolar i social i l'èxit o el truncament del procés d'adopció.

El servei d'atenció post-adoptiva de Catalunya es va posar en funcionament al juny de 2005, i va néixer com a resposta a unes noves necessitats familiars. Des de l'Institut català de l'Acolliment i l'adopció (ICAA), es va iniciar la prestació d'aquest servei públic i gratuït, el qual pretenia ser un espai de consulta, orientació i intervenció individual i familiar per tal d'ajudar a les famílies. Aquest servei està compost per psicòlegs, pedagogs i treballadors socials (Abella, Blanxart, Prats, Rossell, & Benet, 2007). La figura de l'educador social no està dins de l'equip multidisciplinari que s'encarrega de oferir una atenció a les famílies en el període de post-adopció.

Seguint a Berástegui, Barth i Miller realitzen una revisió dels principals serveis de suport postadoptius destinats a prevenir i reduir els casos de ruptura que classifiquen en tres grans grups. D'una banda hi hauria els serveis intensius de protecció de la família (“intensive family preservation services”) que estarien basats en el model de l'aprenentatge social; per un altra hi hauria la teràpia familiar basada fonamentalment en la teoria sistèmica. En tercer lloc trobaríem les teràpies de l'aferrament,²² basades en les tesis psicoanalítiques i de la teoria de les relacions objectuals. Analitzant l'efectivitat dels tres blocs de serveis en la prevenció de la ruptura —generalment en casos amb un alt risc de ruptura— conclou que hi ha molt poques dades sobre l'efectivitat de les teràpies de l'aferrament i els disponibles no són massa prometedors. (Berástegui, 2003)

²² En aquesta TFG és tradueix l'apego com aferrament

D1. Integració familiar del nen/a (òptica infantil)

Com dèiem en el l'apartat anterior, l'arribada del nen a casa és un esdeveniment important, ja que s'ha de reorganitzar tot per acollir aquella criatura de la millor manera possible. Aquesta època comença amb la trobada al país d'origen durant l'estada que fa la família, estància que varia en funció del país d'adopció. Aquesta estància és important, perquè per exemple l'adoptat B, quan li vaig preguntar si parlen del seu país d'origen, ha respost que més aviat parlen dels dies que havien passat junts a Romania quan els pares el van anar a buscar.

Aquesta integració depèn molt de l'edat del nen, que és una dada important a tenir en compte, l'adoptat B ha viscut aquest procés sense gaire traumatisme, ja que va arribar amb 4 anys, tot i que reconeix que al principi era un sentiment estrany, no era un sentiment paternal, no sabia què estava passant al seu voltant, es preguntava "m'estan portant cap aquí?" i ell no veia cap problema en afrontar les coses. Aquesta disposició a acceptar les coses sense qüestionar res l'atribueix a la innocència de ser petit: no saps que esta passant però ho vius de la millor forma (veure annex 3, pàg. 5).

Aquest no és el cas de l'adoptat A que va arribar a Catalunya amb 13 anys, tenia una vida, una història prèvia, un sentiment de pertinença i una experiència que el marcarà per tota la vida, ja que tant la primera infància com la segona les havia viscut en un altre país amb una cultura i unes tradicions ben diferents de les del país d'acolliment. Muriel James i Dorothy Jongeward anomenen a aquesta motxilla, els *guions culturals* que són les normes dramàtiques acceptades i esperades que sorgeixen dins d'una societat; aquests són determinats per suposicions expresses o tàcites, acceptades per la majoria dels individus pertanyents a aquest grup (James & Jongeward, 1975) La família del l'adoptat A, és una família monoparental, una mare que va decidir adoptar. Alguns països només permeten l'adopció de nens majors a les famílies monoparental com és el cas d'Etiòpia. És una paradoxa i una injustícia, ja que són els casos més difícils, i les famílies monoparentals han d'estar en igualtat d'oportunitat amb les altres sense cap discriminació. En tot cas, al contrari, hauria de ser una discriminació positiva per la dificultat que suposa adoptar un nen essent una persona sola. Aquesta família no només adopta un nen major sinó que fa una adopció múltiple, en total ha adoptat dos nens més de 6 i 7 (veure annex 3, pàg. 2). Com és possible que aquesta dona hagi passat tots els filtres per accedir a fer tres adopcions a Etiòpia sent una dona sola? Degut a que moltes famílies demanen adoptar nens petits, els gran se'ls col·loca a qualsevol preu? Hi ha

més exigències per col·locar nens grans, ja que hi ha més riscos de ruptura com mostren molts estudis? Ana Berástegui ens parla d'un petit estudi dut a terme per Harper a través de la seva experiència clínica amb set nens adoptats internacionalment, se'ns presenten les raons donades pels propis nens enfront de la ruptura de l'adopció entre les quals trobem la incapacitat de relacionar-se amb la mare (raó donada per 6 nens), la falta de preparació pre-adoptiva pròpia, el sentir-se rebutjat per la família, la confusió pel que fa al que els pares volien d'ell (donades per 5 nens cadascuna), el fet que no li agradava la família (esmentada per 4 nens); haver-se sentit sempre diferent, no haver desitjat mai venir del seu país o la falta d'autonomia en la seva família (aportada cadascuna per tres nens). (Berástegui, 2003). En el cas de l'adoptat A, la raó de la ruptura és la incapacitat per relacionar-se amb la mare, i la marginació dins de la família, ja que segons ell tota l'atenció de la mare anava dirigida als petits i ell com que ja tenia 13 quedava una mica al marge. Fins i tot durant l'entrevista diu que més que una mare era la que el cuidava, llavors es pot veure que no hi havia una vinculació forta entre ells.²³ Tampoc sembla que hi hagi diferències significatives entre les famílies monoparentals i biparentals pel que fa a les seves taxes de ruptura amb independència de l'edat, el sexe i la raça del nen, que l'adopció fos múltiple o no i de les col·locacions prèvies del menor, però sí troben que les famílies monoparentals adoptaven nens de major edat, més homes i menys grups de germans, mostrant diferències significatives en aquest sentit amb les famílies biparentals. (Berástegui, 2003).

D2. Integració escolar i social del nen.

L'èxit d'un procés adopció no només es limita a la integració del nen adoptat en la nova família, sinó s'estén a nivell social i educatiu. L'escola mereix una atenció especial, no només per la importància de l'aprenentatge per al nen adoptat sinó també en vista de les necessitats educatives especials que pugui tenir. En aquest context, els serveis de post-adopció haurien de permetre als pares adoptius i als mestres treballar junts i reforçar certs aspectes dins de l'escola perquè aquesta ajudi als nens a construir vincles socials i augmentar la resiliència (Dambach, Fuentes, Jeannin, Jenny, & Boéchat, 2015)

²³ L'adoptat A el vaig conèixer mentre feia practiques d'integració social en un centre d'acollida, em va cridar l'atenció perquè era l'únic que parlava català de tots als joves del centre. Després de complir els 18 va anar a parlar a una associació que conec d'atenció als joves extutelats, i gràcies a Facebook ens vam retrobar després de 4 anys.

Segons Mercè Pañellas y Alguacil de Nicolàs, molts estudis indiquen que els nens o nenes en adopció tenen un risc més alt de problemes d'aprenentatge i que requereixen necessitats educatives especials comparats amb els no adoptats. Les pèrdues no resoltes i els problemes d'identitat poden causar efectes negatius en l'adaptació escolar, reduir la capacitat de concentració a classe i produir dificultats per a efectuar les tasques escolars tota aquesta problemàtica s'agreuja si el nen és escolaritzat després de poc temps de la seva arribada a la nova família (Nicolás & Pañellas, 2010)

En aquest punt també hi influeix molt l'edat, i el lloc de residència de la família adoptiva, ja que és més fàcil integrar-se en una escola del Raval de Barcelona que en una d'un petit poble del Pirineu, donat que a Barcelona hi viu molta gent d'arreu del món, i els infants neixen i des de ben petits assimilen la multiculturalitat del seu voltant.

L'adoptat B considera que el moment més difícil de tot el procés de l'adopció va ser a l'escola, era un nen de 7 anys i no es veia acceptat, no pel seu aspecte físic, perquè realment no aparenta d'on prové, sinó simplement perquè els altres nens sabien que era adoptat, diu que no eren racistes sinó que tenien fòbia als nois adoptats, a la mala imatge que hi ha en aquesta societat. Aquest fet va passar fa 12 anys en una població

catalana d'uns 30 000 habitants (veure annex 3, pàg. 5). L'adoptat A que va arribar a la capital catalana amb 13 any, va viure un procés totalment diferent, es va sentir estimat i recolzat pel seus companys, manifesta que a l'institut tenia molt bona relació amb els companys i amb els amics. L'ajudaven molt, perquè sabien que estava en un centre, el motivaven per estudiar per poder tirar endavant, li donaven consells com no ficar-se en problemes ni en les drogues, fins i tot el convidaven a casa seva i a passar les festes de Nadal amb les seves famílies (veure annex 3, pàg. 4). aquestes són les dues versions de moltes possibles que afronten els nens a l'escola. Que segons la Berta Boadas creu que el que s'ha de fer és una gran tasca educativa de proximitat, és a dir, des del seu punt de vista, les escoles no han rebut la formació ni els recursos adients per poder integrar adequadament aquests infants a les escoles. I tots aquests nens van a l'escola de primària i secundària. Com a contrast els metges potser s'han posat més les piles, perquè al començament tenien els mateixos protocols, i després tenien els protocols per els nens que venien de la Xina, els d'Etiòpia, és a dir quin tipus d'anàlisis i malalties havien de buscar, i quin tipus de vacuna havien de subministrar (veure annex 3, pàg. 16).

La funció de l'escola va més enllà de transmetre coneixement, és un espai de socialització també, i un mal encaix en aquest sentit podria tenir conseqüències terribles. L'escola s'està transformant en un espai hostil, fa uns mesos vam veure com el jove Alan es va suïcidar a causa de les vivències terribles a l'escola i la pressió per ser transsexual, No ha estat un suïcidi, ha estat un assassinat social (Soro, 2015).

D3. Continuació o truncament del procés d'adopció

Abans de començar a analitzar aquest apartat que és on pretenia arribar des del principi, és interessant accentuar què entenem per un procés truncat: quan el nen/a adoptat acabi en un recurs de protecció de la Generalitat. I què entenem per un procés viu: quan arriba els 18 anys vivint dins de la família adoptiva, o la formació, per part de l'adoptat un nou nucli familiar (Brancós, 2008)

Tot i que la norma general fins el moment, i recolzada en els estudis fets, és que la majoria de les adopcions segueixen vives, cal mobilitzar-se per posar el focus sobre aquelles truncades, i deixar de banda l'immobilisme sota l'excusa que els truncaments és una qüestió que pateixen també els joves biològics, ja que són situacions diferents. Que la majoria segueixi al si de la família, no justifica que els qui pels motius que sigui han sigut abandonats passin desapercebuts, ignorats pel l'administració i integrats en els circuits de protecció com qualsevol altre. La Marta Comas educadora d'un CRAE on tres de deus joves han patit una ruptura, insisteix que

“el més perjudicat sempre és el nen, és la víctima de la situació i és el que va amunt i avall segon el que decideix l'adult. Aquesta és la diferència entre ser major i menor d'edat, i tenir unes responsabilitat o altres. Hi ha alguns casos en que s'està demanant responsabilitats econòmiques als pares adoptius, perquè el fill acaba al circuit de protecció, i això és una despesa publica que paguem tots i que la responsabilitat d'aquesta despesa és dels pares adoptius, que haurien de fer-se'n càrrec. Si a nivell conductual i afectiu i de la vida quotidiana no són capaços de fer, com a mínim que paguin el recàrrec econòmic del jove, no tant com a càstig, sinó com a sentit comú, igual que quan uns pares es separen i es paga una manutenció, doncs igual. Una mesura que trobo totalment licita i tant de bo s'estengués, i fins i tot els joves poguessin rebre una part proporcional d'aquests diners quan es desinternin del centre” (veure annex 3, pàg. 14).

Davant d'aquesta postura una mica extrema i contundent, trobem l'opinió de qui va ser treballadora social en un ICIF durant 10 anys, Berta Boadas: el més perjudicat és

l'infant, perquè, aquest infant no ha pres mai cap decisió, la seva vida, el seu dret a tenir una família estable, no s'ha complert, la família, si és una família que realment, no ha pogut perquè el nen venia amb moltes patologies, de les quals no es tenia tota la informació, i acaba destrossada, és també una gran perjudicada. I potser perquè no tenim tot l'acompanyament que la família podria necessitar, *“hem vist patir a les famílies, moltíssim”* (veure annex 3, pàg. 17).

Per la seva banda la docent i investigadora de la UB Núria Fuentes manifesta que els que surten perjudicats d'una adopció truncada, clarament són el nen i la família, el nen com a principal actor, i la família també, perquè hi ha un patiment, perquè és el seu fill, i normalment quan hi ha un fracàs en una adopció pot ser que una de les causes hagi estat que no hi ha hagut una vinculació entre els pares i el nen (veure annex 3, pàg. 12).

Totes les professionals entrevistades coincideixen a afirmar que el gran perjudicat és el nen adoptat, però sobre les famílies sorprèn la contundència de la educadora que veu clar reclamar una compensació econòmica. Probablement el fet de tenir un tracte directe amb la famílies que han patit una ruptura ha ajudat en l'elaboració d'aquest discurs envers les famílies. No sé si la solució és demanar recompensa econòmica a les famílies benestants, o més aviat centrar-se en acollir el nen ferit i intentar crear un vincle afectiu. La nostra tasca com educadors és centrar-se en el nen i no ens pertoca ni fer de jutges ni de policies contra la família adoptiva.

L'adoptat A, és l'únic jove dels tres entrevistats que ha patit una ruptura, sobre la causes subratlla que perquè era una mica *“tossut”* (veure annex 3, pàg. 1). Aquesta justificació coincideix amb el que subratlla Niels Peter, quan diu que Els mecanismes subjacents d'aquests sentiments estan relacionats amb la separació. Són, de fet, la reacció normal d'un nen d'aquesta edat, que generalment farà una interpretació emocional de la separació, *“he estat rebutjat perquè no sóc amable, sóc lleig o qualsevol altre defecte”*. (Peter, 2008, pàg. 175)

Per poder fer un seguiment a un procés d'adopció, tal com planteja la Dra Berástegui, s'ha de saber des d'on està feta aquesta elecció, per una banda, des de la solidaritat, un senyal visible que il·lustra la qualitat humana dels qui es presten a ella, i per l'altra banda, des de la necessitat, un mètode de reproducció assistida al que acudir per tenir un fill quan la biologia i les noves tècniques de fecundació han fracassat (Berástegui, 2010) ja que depenent d'aquesta motivació la família enfoca l'adopció d'una forma o d'una altra. Com esmentàvem abans, no hi ha estudis que relacionen els èxits o les ruptures

amb aquest aspecte, però és un element a tenir en compte. Nuria Fuentes, manifesta que els estudis que ha consultat, i amb els que va fer ella mateixa, es pot comprovar que la majoria de les parelles que optaven a l'adopció ho feien per motius de dificultats de gestació o motius de fertilitat i per tant, havien esgotat altres vies (veure annex 3, pàg. 12).

Tot i haver passat 5 mesos de submersió en la cultura de les adopcions internacionals, es fa difícil parlar d'èxit i fracàs, si és que es pot nomenar així, seria més convenient parlar de processos truncats i processos vius. En les entrevistes que he fet n'hi ha un de truncat i dos processos vius que continuen lligats a la família adoptiva. Un dels pocs estudis que hi ha a nivell espanyol sobre adopcions truncades, és el que va portar a terme la psicòloga, (Berástegui, 2003) A partir de l'anàlisi de 1.150 adoptats entre 1997 i 1999 per pares residents en la comunitat de Madrid, constata que s'han trencat o es troben en una situació de risc l'1,7 % d'aquestes adopcions, Aquest percentatge s'incrementa en nens adoptats quan tenen més de 6 anys (Brancós, 2008).

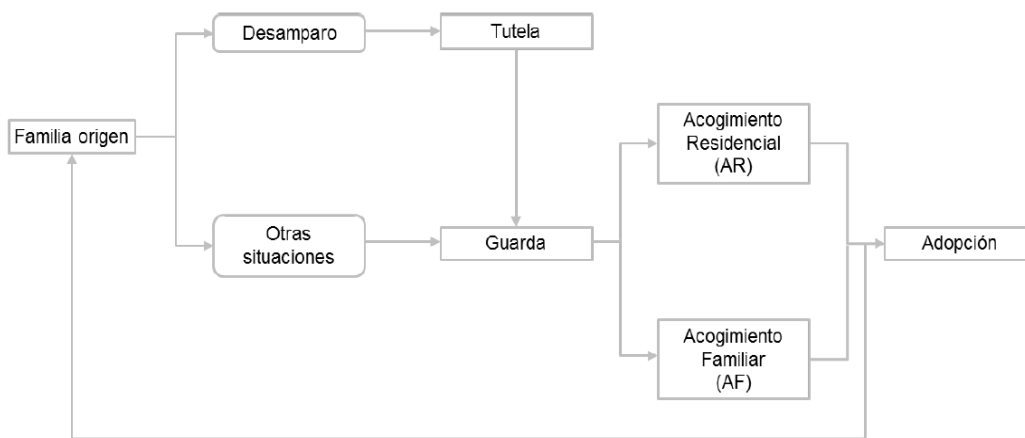
És molt difícil fer un estudi rigorós i exacte de les adopcions truncades i determinar les causes exactes, perquè hi ha tantes variables que intervenen que voler abordar-les totes condemnaria la recerca al fracàs. Alguns estudis tracten de trobar quina combinació de variables disponibles de manera prèvia a l'adopció podria predir-ne la ruptura d'una manera fiable. Segons Ana Berástegui, alguns autors prediuen amb una combinació de cinc d'aquestes variables el 80% dels resultats, encara que la funció prediu millor els èxits (82%) que els fracassos (70%). Aquestes variables són l'edat del menor, el seu sexe, els problemes de conducta previs a l'adopció, l'adopció per pares no acollidors i el nivell d'educació de la mare adoptiva. I altres prediuen el 94,3% dels casos de la seva mostra a través de les puntuacions en recollir de manera prèvia a l'adopció, que també va resultar més eficaç per predir els casos d'èxit (97,9%) que la ruptura. Les dades suggereixen que més de 2/3 de les famílies tendents a la ruptura podien ser identificades prèviament a l'adopció. (Berástegui, 2003).

Per avançar i prevenir els truncaments de les adopcions, l'eix vertebral és la família, se l'ha d'apoderar, recolzar, ajudar, conscienciar, i fer entendre que *“Adoptar un nen no és igual que engendrar al teu propi fill- escriu Sanford N. Katz de l'Escola de Dret del Boston College- És criar i integrar al fill biològic d'altres persones en la teva pròpia família. No reconèixer aquesta realitat és idealitzar l'adopció”* (Brodzinsky, Schechter, & Marantz, 2012, pàg. 53). Les famílies han d'assumir que l'adopció és una mesura de

protecció dels nens. El Boom de l'adopció internacional s'ha donat sense el suficient coneixement del fenomen, els seus objectius, la seva especificitat i els seus riscos, i fa que aquesta cultura de l'adaptació sigui encara contradictòria i poc realista (Berástegui, 2010).

No podem parlar del procés d'adopció sense esmentar la gran aportació de les entitats i associacions, i la seva gran importància perquè l'experiència d'adoptar assoleixi els seus objectius i el nen es encaixi i creixi en la família. Roberto Pili diu que el gran èxit de les associacions de famílies, que no paren de constituir-se i créixer, resideix en la seva capacitat d'intercanviar experiències, en la humanitat de la labor realitzada i en, sobretot, no perdre mai de vista què ens empeny a dedicar el nostre temps i els nostres esforços a l'adopció (Marre & Bestard, 2004)

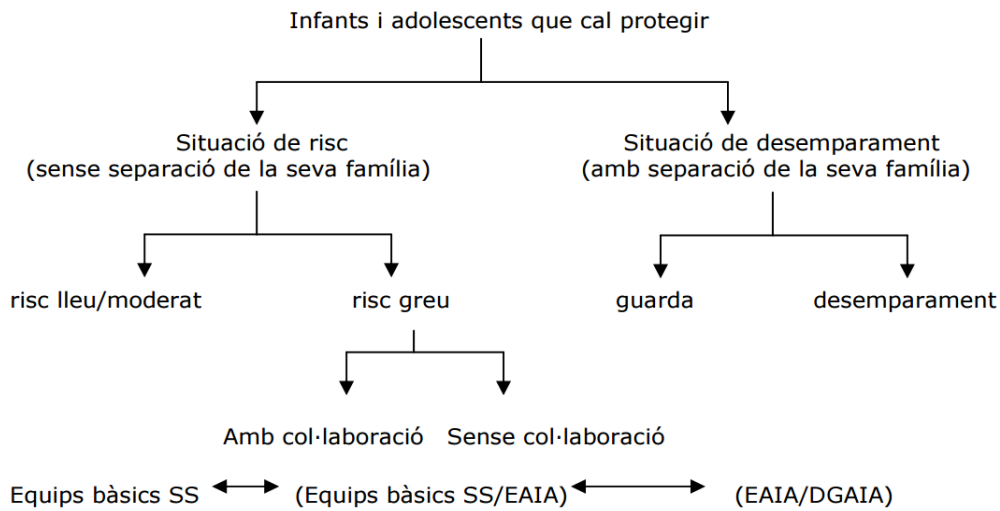
Gràfic 9: Processos més significatius del marc normatiu (Lleis 21/1987 i 1/1996)

Font: Dirección General de Servicios para la Familia y la Infancia (Infancia, 2016)

Aquest és el circuit estatal de protecció a la infància que aporten les lleis 21/1987 i 1/1996). Com esmentàvem abans hi ha una nova legislació que afectarà aquest procediments, però tot i que el bolletí del qual esta extret aquest gràfic és del 2016, encara no s'ha adaptat el procediment a les dues lleis del juliol 2015.

Gràfic 10: El risc i el desemparament en la LDOIA (Llei 14/2010).²⁴

Font: (Mayoral, 2011, p. 52)²⁵

A l'espera de les novetats que aporten les lleis orgàniques del juliol 2015, aquest és el procediment vigent a Catalunya en matèria de protecció a la infància des de la detecció d'una situació fins la tutela per part de la Generalitat si la situació ho requereix. Com esmentàvem abans, en cas de ruptura d'una adopció, no hi ha un circuit específic, es segueix el mateix procediment. Molts professionals reclamen una atenció especialitzada per aquest col·lectiu, en el senti que se'ls assigni un psicòleg des del primer moment que els acompanyi, els escolti i els faci parlar i exterioritzar els seus sentiments durant tot el procés i sigui un referent, tal com diu Cyrulnik, *“Cal parlar per restaurar l'ordre, perquè al parlar s'interpreta l'esdeveniment, cosa que pot orientar-ho en mil direccions diferents”* (Cyrulnik, 2003, pàg. 74)

Un cop l'adoptat ingressa en una institució en que hi ha 4 torns d'educadors es fa difícil establir un vincle afectiu i educatiu fort, degut a les dinàmiques d'una institució on es viu amb un grup d'iguals. Marta Comas creu que podria haver un professional un psicòleg, psiquiatre, terapeuta, que doni suport psicològic, que fos especialitzat en aquests adopcions truncades i que pogués fer un seguiment de treball als joves. Ja que així es podria treballar bé la situació amb naturalitat, i no tant, un psicòleg a nivell

²⁴ Art. 102 de la *Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència*.

²⁵http://benestar.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/temes_relacionats/sis_tema_proteccio_ldoia.pdf

general, no especialitzat en adopcions, perquè normalment aquest nois els costa molt anar al psicòleg. No els ve de gust, perquè saben que, és anar allà a treballar coses i a moure coses, que fan mal i Molts no estan disposats a fer. En canvi si fos una persona que ja des del primer moment, en que es trenca la relació i declarat el desemparament, hi hagués, continués i vingués un cop de tant en tant als CRAE a veure'ls i parlar del tema o fes trobades creu que seria interessant (veure annex 3, pàg. 14).

Conclusions i elements de reflexió de la investigació.

La convenció de l'ONU sobre els drets del nen de 1989 contempla l'adopció com una de les formes de protecció a la infància. L'adopció es concep com un mitjà per donar-li una llar a un nen privat del seu propi i no al revés (Martín, 2006), sembla que la practica va en contra d'aquesta definició, perquè la majoria son llars privades de nens que surten en busca allà on el tràmit és més fàcil, ja sigui a Africà, Àsia, Europa o Americà. A. Berástegui afirma que els teòrics de l'adopció han arribat a considerar l'adopció internacional com una de les causes de desprotecció de la infància al món. El gran nombre de famílies certificades que demanen nens petits i sans ²⁶ exerceix una pressió eficaç en els països d'origen perquè declarin nens en adoptabilitat, demanada que obre portes a les màfies i la manca de garanties a l'hora de declarar l'adoptabilitat dels nens (Berástegui, 2010).

Carlos Sánchez Valverde, fa servir el terme Mercadeig per descriure la practica d'una pàgina web ²⁷ governamental de Rússia dient:

“Probablement, el més impactant és que quan ingresses a aquesta pàgina web (que gestiona una ONG russa, SPDC: Social Projects Development Center, en la seva denominació anglesa), hi ha un menú desplegable sota el títol "Cerca de fill". I quan l'actives, et demanen la següent informació del nen o nena desitjat: sexe, color dels ulls, color de cabell, any de naixement, expectativa (adopció, custòdia, casa cuna...), si vols que tingui germans o no... I quan has omplert tot això, l'aplicatiu fa una cerca a les seves bases de dades (més de 130000 nens i nenes) i surten en pantalla les fotografies dels nens/nenes que contemplin les característiques escollides i amb una referència al seu caràcter, les seves habilitats, hàbits, etc... I a la regió de la qual és originari l'infant

²⁶ Segons UNICEF s'estima que per cada nen petit i sa en condicions de ser adoptat al món, hi ha tres famílies idònies disposades a adoptar-lo.

²⁷ Pàgina web: <http://www.usynovite.ru/>

i l'organisme amb el qual s'ha d'entrar en contacte". (Sánchez-Valverde, 2013, pàg. 5)²⁸

És necessària una reflexió des de l'ètica i la justícia sobre les adopcions internacionals, en la línia que traça la Dra Beràstegui quan manifesta que l'adopció internacional basada en l'imaginari social dels espanyols en una dinàmica de la demanda, en lloc d'una dinàmica d'oferiment. En la cultura actual de l'adopció preval la idea del dret a ser pare, del dret a ser adoptat i així l'adoptant es converteix en el consumidor, en el client i és el deure de l'administració que quedi satisfet amb totes les gestions i que es compleixin els seus objectius (Beràstegui, 2010)

Des aquest idea de adoptant consumidor estan sorgint cada cop amb més força formes de tenir fills, com per exemple gestació subrogada, popularment coneguda com "ventre de lloguer" m'he horroritzat veient "*Nens que no vénen de París*" programa de 30 minuts de TV3 sobre tot l'escena on la persona interessada esta veient les fotos de les noies candidates a oferir els òvuls (Sanjuán, 2015). Crec que és una mesura molt discutibles i redueix rol de mare i la dona en general al fet de produir nens, això a part de les conseqüències psicològiques que se'n poden derivar: "*les dones pobres es converteixen en proveïdores de nens, d'embrions, d'òvuls i d'altres parts del seus cossos per al mercat de l'adopció i de la reproducció*" (Tovar, 1998, pàg. 103)²⁹

És per tot això que m'adhereixo al Manifest "No somos vasijas"³⁰ signat per les filòsofes Amelia Valcárcel, Victoria Camps, Alicia Miyares, entre d'altres Manifest també adherit a la campanya internacional "Stop Surrogacy Now"³¹ (ADDIF, 2015)

És una injustícia que moltes parelles preparades per exercir de pares no ho puguin fer, per temes biològics. Però és igual d'injust que moltes injustícies naturals i biològiques que vivim. El que diferencia aquest fet és la màxima paradoxa en el camp de l'assistència infantil, d'una banda, els milers de llars sense fills i ansiosos de tenir-los i, per una altra, el numero igual de llars plenes de nens necessitats de vida familiar efectiva. (Bowlby, 1964).

²⁸ Article complet: <http://polipapers.upv.es/index.php/reinad/article/view/1546/1881>

²⁹ Article complet: http://www.icanh.gov.co/recursos_user/RCA_Vol_34/v34a04.pdf

³⁰ Veure <http://nosotrasdecidimos.org/nosomosvasijas/>

³¹ Veure <http://www.stopsurrogacynow.com/>

És necessari i urgent per una banda, que hi hagi una reflexió a nivell administratiu i la societat civil sobre com s'està enfocant l'adopció, aprofitant aquest davallada de les adopcions i l'allau de recerques i estudis que s'estan elaborant. Per l'altre és necessari que hi hagi dades oficials periòdicament sobre la situació de les adopcions truncades, ha arribat el moment en que la DGAIA deixi de fer servir l'excusa de protecció per encobrir aquestes dades resultat d'injustícies i males praxis.

Limitacions i fortaleces de l'experiència.

La idea inicial del meu TFG i l'estat actual tenen poc a veure, i crec que això passa a molts estudiants que embarquen en l'aventura d'investigar, la diferència entre les expectatives o el que volem fer i la realitat o el que podem fer és on es situa al final el nostre treball. La idea inicial era entrevistar en profunditat a 3 joves que viuen en un CRAE on faig suplències, i fer estudi de casos i relacionar-lo amb estudis fets sobre les adopcions truncades. Però degut a les limitacions que he tingut i la meva forta voluntat de seguir amb el tema de les adopcions internacionals, la investigació s'ha acabat realitzant, tot i abastant més perfils d'informants i no només els 3 joves. Aquest fet m'ha permès veure l'adopció internacional des de diferents òptiques, les dels adoptats, famílies i professionals. Aquests son alguns elements que han marcat aquest TFG:

- El temps marcat per realitzar la investigació, tot i haver fet una assignatura el curs passat relacionada amb la investigació no estava del tot conscient del temps que requereix transcriure una entrevista de 50 minuts, ni el temps necessari per analitzar 9 entrevistes qualitatives. L'ambició de l'estudiant, per mi és una virtut, que ens porta a voler abastar i abordar més del que podem, però aquí entra la figura del tutor per ajudar a delimitar la parcel·la d'estudi.
- La indignació per la situació dels joves del CRAE, és un motor que m'ha ajudat a fer el treball, però per l'altre banda és una limitació, perquè em resta flexibilitat que poden tenir altres estudiants per canviar de tema una, dos o fins i tot tres vegades
- La negativa del director del centre un cop començat el treball a realitzar les entrevistes acordades, em va deixar gaire bé fora de joc, ja que les entrevistes eren eren el puntal de la meva investigació i aquest s'ha desplomat de cop a finals d'octubre. Però degut la força de voluntat i l'ajuda del tutor del TFG vaig poder realitzar 9 entrevistes, algunes fins i tot per correu electrònic i Whatsapp.

- El no poder contrastar una valuosa informació amb representats de l'administració, malgrat la gran insistència mitjançant correus electrònics, trucades i fins i tot contactar amb responsables d'ICAA mitjançant altres. Les respostes eren cordials però buides de sentit i contingut, amb l'excusa de que tota la informació està publicada a la web o l'Idescat.
- L'ampliació i la complexitat de la temàtica amb la que m'enfrontava, tot i que des del primer moment, seguint indicacions del meu tutor, intentava especificar l'àrea d'estudi. En les adopcions tot està interconnectat, i estudiar una arrea independent de les altres no tindria cap sentit ni validesa acadèmica ni practica.
- Una sobrecarrega de literatura, sobre tot des de la perspectiva psicològica, des d'on esta àmpliament abordat el tema de les adopcions. Des del vessant educatiu està començant a agafar força però fins els 90 la presència educativa era modesta.

Propostes i reflexions des d'Educació Social,

Pensades i fetes des d'una perspectiva educativa en les que és necessari que l'adopció internacional tingui com a primer objectiu la protecció del nen, mitjançant la creació d'uns protocols on es respectin els drets de l'infant.

Una de les millores al sistema actual seria: oferir a les famílies una formació continua i de qualitat, desvinculada del procés per obtenir el certificat d'idoneïtat, tal com reclamen famílies, associacions i professionals de l'àmbit. Les famílies tenen dret a exercir la seva parentalitat, però no relacionada amb l'adopció, tot i que és legítim que una família que no pot tenir fills aposti per l'adopció, però ha d'acceptar el que implica el fet que una adopció és una mesura de protecció de l'infant. Per tal de protegir a les famílies adoptives, l'administració ha de conèixer millor els circuits i la situació dels països d'origen, abans d'oferir a les famílies la possibilitat d'adoptar. Per tal d'evitar situacions de frustracions i estafes als països d'origen, on s'aprofita la situació de desesperació en la qual es troba la família. Com molt bé il·lustra la pel·lícula *La adopció* (Féjerman, 2015). L'administració no només ha d'acompanyar la família en el país d'acollida i el d'origen, sinó també ha d'actuar amb més transparència. Sobretot quan l'adopció internacional pateixi una ruptura i els nen es traslladi a un centre de protecció.

Per altra banda, les Institucions no han de tenir por de l'opinió publica, sinó que han de comptar amb ella. Berta Boadas, manifesta que no cal esperar grans titulars perquè les

institucions comencin a actuar. L'administració ha de facilitar les dades als investigadors i compartir els estudis interns, ja que un estudi no publicat és un estudi que no existeix.

La introducció de la figura de l'educador social en el procés d'adopció seria molt positiva ja que aquesta figura podria participar en l'elaboració de la formació, la postadopció, l'acompanyament i recolzament a la família.

I des de l'oportunitat, és en aquests moments en que les adopcions ha tingut una davallada numèrica, l'Administració ha d'aprofitar per introduir canvis en el procés i millorar d'estructura i les prestacions de servei postadoptiu creat el 2005, aprofitant l'excel·lent tasca i trajectòria d'entitats i associacions que agrupen famílies adoptives.

Finalment, a nivell de societat, caldria més conscienciació de la població, de que l'adopció internacional és una mesura de protecció dels nens adoptats, i no pas un dret a exercir la parentalitat dels pares, els nens no són bens per consumir.

Conclusions generals del TFG.

És evident que sense la meua experiència personal no hagués optat per aquesta temàtica, el fet d'haver emprès el camí de la immigració des de ben jove, i tot el que viscut m'ha dotat de sensibilitat i empatia. Sobretot per certes causes amb les que m'identifico com la de les Adopcions. Aquest fet sumat a la meua experiència d'Educador en un CRAE m'han empès a emprendre el camí d'estudi de les adopcions internacionals. Llegint expedients dels nois que hi viuen i que son fruit d'adopcions internacionals truncades, veia aspectes i decisions que semblen presos a la lleugera. Llavors vaig decidir dedicar a aquests tres supervivents el meu projecte final de grau, com un acte de solidaritat, davant una gran injustícia que crec que s'està cometent amb els nens adoptats que no han pogut romandre en les seves famílies. Tot i que la majoria de les adopcions internacionals anessin bé, no justifica que les truncades llancin els nens a als diferents circuits del sistema de protecció oficial, que els cobreix les necessitats bàsiques fins els 18, i després es queden sols buscant ajuda en associacions i entitats com el cas de l'adoptat A.

Durant els últims cinc mesos he fet una immersió en el tema de les adopcions internacionals, ha sigut un temporada rica en nous coneixements, sabers i sobre tot de persones amb una gran qualitat humana, que mai els podré agrair suficientment la generositat de compartir la seva historia amb un estudiant desconegut. Aquesta època

moltes vegades m'ha despertat sentiments estanyats relacionats amb la meua experiència, ja que tinc punts en comuns amb aquest fenomen, donat que la meua immigració prematura m'ha fet viure moments semblants als que poden afrontar els nens adoptats, sobre tots els que són adoptats després de la segona infància.

És la vivència amb 3 joves fruits de d'adopcions internacionals truncades, les que m'han portat a plantejar-me els objectius d'aquest TFG, veure la seva la realitat d'a prop, i la seva actitud de cranc, ja que he vist que havia una regressió i una fragilitat marcada, allò m'ha deixat marcat i vaig marcar l'objectiu d'endegar sobre que hauria pogut passar perquè aquest joves i altres acabin així, sense famílies i llunys dels seus països d'origen. El repte no m'ha defraudat gens, és tot el contrari, traspasa les limitacions d'un TFG, ja que és un tema compacte, una peça depèn d'una altre, llavors voler aprofundir i abastar-ho tot condemnaria la recerca al fracàs i voler agafar un tros del procés, condemnaria la recerca a la irrellevància, ja que no permet una versió general del procés, per això he apostat per estudiar tot el procés posant èmfasis en aquells aspectes que crec rellevants, com per exemple la postadopció i els truncaments.

Des de l'educació social crec que tenim molt a aportar a aquest fenomen que ha emergit amb força en els últims anys, i agafar un paper important durant tot el procés, i no només al final quan el mal ja està fet.

Torno a recalcar que caldria una reflexió des de l'ètica sobre el tema les adopcions internacional, la societat de consum en la que estem vivint no pot implicar nens per satisfer la necessitat d'unes persones que creuen que amb els diners es pot accedir a tot. Alguns dels corol·laris que emanen de la concepció del fill com bé de consum i que influeixen al món de l'adopció poden definir-se amb frases com: "No puc permetre'm el luxe de tenir un fill": els fills es tenen quan un "pot permetre-li-ho (Berástegui, 2010).

Difusió o impacte

Les accions de difusió i impacte d'aquest TFG i de la recerca que incorpora, passaran en els propers mesos per les següents accions:

Proposta de Publicació d'un article sobre les adopcions internacionals a la Revista de Educació Social.³²

71

Participació com a ponent en una xerrada Col·loqui organitzada per l'Institut Familia y adopción³³ sobre les adopcions, el proper dia 27 de febrer.

Participació com a ponent en una xerrada Col·loqui del mes organitzada per l'Associació Cultural La BiblioMusiCineteca³⁴ durant el mes de Març.

Bibliografia

ABC. (s.f.). <http://www.abc.es/videos-sociedad/20120219/abandonados-ninos-adoptados-cataluna-1460476044001.html>.

Abella, M., Blanxart, N., Prats, D., Rossell, M., & Benet, C. (2007). El servicio de atención post-adoptiva en Cataluña. *anuario de psicología*, 273-292.

ADDIF. (2015). *Fentfamílies, La revista d'Addif*, 7.

AIEJI. (2005). *Marco Conceptual de*. Montevideo: AIEJI.

Alguacil, N., & Planellas, M. (2010). La perspectiva dels mestres sobre l'adaptació i la integració dels infants adoptats a l'entorn escolar. *Aloma, Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport*, 151-179.

³² Per més informació consultar la pàgina web: <http://www.eduso.net/res/>

³³ Per assistir cal fer la inscripció a la pàgina web: <http://www.familiayadopcion.com/>

³⁴ Per més informació consultar la pàgina web: <http://www.bibliomusicineteca.com/>

- Alvira, J. Á. (2010). *Indomito y entranable , El hijo que vino de gfuér*. Barcelona: gedisa editorial.
- Amorós, P., & Palacios, J. (2004). *ACOGIMIENTO FAMILIAR*. Madrid: Alianzaensayo.
- Arnaus, R. (1996). *Complicitat i interpretació, El relat d'una etnografia educativa*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- Arteaga, L., Nus, P., Muñoz, L., & Palomar, M. (2004). *Habilidades de autonomía personal y social*. Barcelona: Altamar.
- ASEDES, & CGCEES. (2007). *Documentos profesionalizadores*. Barcelona: ASEDES.
- Barudy, M. D. (2010). *Los buenos tratos en la infancia Parentalidad, apego y resiliencia*. Barcelona: Gedisa editorial.
- Bauman, Z. (2004). *Identitat*. València: Universitat de València.
- Bell, J. (2002). *Cómo hacer tu primer trabajo de investigación, Guía para investigadores en educación y ciencias sociales*. Barcelona: Gedisa.
- Berástegui, A. (Diciembre de 2003). *Las Adopciones truncada y en riesgo en la Comunidad de Madrid*. Madrid: Consejo Económico y Social. Comunidad de Madrid.
- Berástegui, A. (2005). *LA ADAPTACIÓN FAMILIAR EN ADOPCIÓN INTERNACIONAL*. Madrid: Consejo Económico y Social. Comunidad de Madrid.
- Berástegui, A. (2010). Adopción internacional ¿solidaridad con la infancia o reproducción asistida? *Aloma, Revista de Psicología, Ciències de l'Educació i l'Esport*.
- Bettelheim, B. (1988). *No hay padres perfectos*. Barcelona: Crítica.
- Bisquerra, R. (2012). *Metodología de la investigación educativa*. Madrid: La muralla.
- Boadas, B., & Pacheco, M. (2011). *¿ Y si adoptamos?* Barcelona: Viceversa.
- Bowlby, J. (1964). *Los cuidados maternos y la salud mental*. Buenos aires: Editorial humanitas.
- Brage, L. B., & Cañellas, A. C. (2012). *Epistemología de las ciencias sociales y de la educación*. Valencia: TIRANT HUMANIDADES.
- Brancós, I. (2008). *L'adopció internacional a Catalunya: un nou fenomen demogràfic?* Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Brodzinsky, D., Schechter, M., & Marantz, R. (2012). *Soy adoptado, la vivencia de la adopción a lo largo de la vida*. Madrid: Grupo 5.
- Calçada, M. (Director). (2016). *Afers Exterior* [Pel·lícula].
- Campanins, C. (2013). *REPENSANDO LA PRÁCTICA DEL EDUCADOR/A SOCIAL EN UN CONTEXTO PENITENCIARIO*. Barcelona: UB.
- Campenhoudt, R. Q. (1997). *Manual de recerca en ciències socials*. Barcelona: Herder E.

- Cànovas, G., & Binés, P. (2016). El Risc d'inadaptació dels menors adoptats amb més de 5 anys i el treball preventiu amb les famílies. Barcelona: GT Psicològic amb nens.
- Capdevila, C. (2015). *Educar millor Onze converses per acompanyar famílies i mestres*. Barcelona: ARCÀDIA.
- Clos, M., & Masó, P. (2004). *Jo sóc adoptat*. Barcelona: Dèria Editors.
- Clos, M., & Masó, P. (2004). *Jo sóc adoptat, Onze històries reals*. Barcelona: Dèria Editors.
- Cyrulnik, B. (2003). *El murmullo de los fantasmas*. Barcelona: Gedisa .
- Cyrulnik, B. (2009). *Autobiografía de un espantapájaros Testimonios de resiliencia: el retorno a la vida*. Barcelona: Gidesa editorial.
- Dambach, M., Fuentes, F., Jeannin, C., Jenny, M., & Boéchat, H. (2015). *MANIFESTE POUR UNE ÉTHIQUE DE L'ADOPTION INTERNATIONALE*. Genève: ISS Internacional Service Social.
- Departamento de derecho de la empresa, d. i. (2006). *Derecho Internacional Privado*. Madrid: UNED, Facultad de derecho.
- Domingo, C. B. (2013). De l'adopció massiva a la postadopció actual. *Butlletí d'Inf@ncia* núm. 68.
- Féjerman, D. (Direcció). (2015). *La adopció* [Película].
- Fredén, L. (1982). *Aspects psychosociaux de la dépression*. Bruxelles: Pierre Mardaga.
- Fromm, E. (1947). *El miedo a la libertad*. Barcelona: Editorial Paidós.
- Giberti, E. (1981). *LA ADOPCIÓN Padres adoptantes, hijos adoptivos, les "otros"*. Buenos Aires: El Cid Editor.
- Giberti, E., Blumberg, S., Renzi, C. d., Gelman, B., & Lipski., G. (1999). *Adoptar hoy*. Buenos Aires: Paidós.
- Hicks, S. (Direcció). (1996). *Shine* [Película].
- ICAA. (18 de Maig de 2015). Adoptar un infant. Barcelona, Barcelona, Catalunya.
- IDESCAT. (13 / novembre / 2015). <http://www.idescat.cat/>. Consultat el 2015, a <http://www.idescat.cat/>
- Infancia, D. G. (2016). *Boletín de Datos Estadísticos de Medidas de Protección a la Infancia*.
- James, M., & Jongeward, D. (1975). *NACIDOS PARA TRIUNFAR, Análisis Transaccional son Experimentos Gestalt*. Bogotá: Fondo Educativo Interamericano.
- Julià, C. C. (2013). *REPENSANDO LA PRÁCTICA DEL EDUCADOR/A SOCIAL EN UN CONTEXTO PENITENCIARIO*. Barcelona: UB.
- Kassovitz, M. (Direcció). (1995). *El Odio* [Película].

- Labrador, X. C., Sánchez-valverde, C., & Safont, J. U. (2014). Los nombres y los significados de la Educación social. *RES, Revista de Educación Social*, 1-18.
- Latorre, A., Rincón, D. d., & Arnal, J. (1996). *Bases metodològiques de la investigació educativa*. Barcelona: GR92.
- Loizaga, F. (2011). Parentalitat positiva. Las bases de la construcció de la persona. *Educació Social, Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 71-89.
- Loizaga, F., Rojas, I. L., Agudo, M. d., & Etxeberria, M. L. (2009). *ADOPCIÓN INTERNACIONAL: ¿ cómo evolucionan los niños, las niñas y sus familias?* Bilbao: Ediciones Mensajero.
- Mamzer, H. (2002). *Tozsamosc w podrozy*. Poznan.
- Marre, D., & Bestard, J. (2004). La adopción y el acogimiento, Presente y perspectivas. (pág. 81). Barcelona: Universitat de Barcelona.
- Martín, N. G. (2006). *Adopción internacional, La práctica mediadora y los acuerdos bilaterales*. México: Universidad Nacional Autónoma de México.
- Mayoral, J. (2011). *El sistema de protecció a la infància en la LDOIA*. barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Mihaileanu, R. (Direcció). (2006). *Vete y vive* [Película].
- Miller, A. (1991). *La llave perdida*. Barcelona: Tusquets Editores.
- Miller, A. (1998). *POR TU PROPIO BIEN, Raíces de la violencia en la educación del niño*. Barcelona: Tusquets Editores.
- Mirabent, V., & Ricard, E. (2005). *Adopción y vínculo familiar*. Barcelona: Ediciones Paidós.
- MSSSI. (noviembre de 2015).
<http://www.msssi.gob.es/ssi/familiasInfancia/adopciones/estadisticas.htm>.
- Navarro, L. (2013). *La dimensió pedagògica en els processos d'adopció internacional*. Barcelona: Universitat Ramon Llull.
- Navarro, V. (2003). *L'estat del benestar a Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Nicolás, A. d., & Pañellas, M. (2010). La perspectiva dels mestres sobre l'adaptació i la integració dels infants adoptats a l'entorn escolar. *Aloma, Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport.*, 151-179.
- Oliva, A. (2004). ESTADO ACTUAL DE LA TEORÍA DEL APEGO. *Revista de Psiquiatría y Psicología del Niño y del Adolescente*, 65-81.
- País, E. (Marzo de 2012). Adopciones truncadas. Madrid.
- Pérez, J. (25 de Julio de 2010). *Apuntes de demografía*. Recuperado el 23 de Enero de 2016, de <http://apuntesdedemografia.com/2010/07/25/documental-las-habitaciones-de-la-muerte/>
- Perico, G. (1978).

- Peter, N. (2008). *El niño abandonado, Guía para el tratamiento de los trastornos del apego*. Barcelona: Gedisa Editorial.
- Ricart, V. M. (2012). *Adopción y vínculos familiares*. Barcelona: Herder.
- Roca, M. R. (2015). *Els Invisibles: una aproximació al Treballadors Sexuals Masculins des de l'Educació Social*. Barcelona : UB.
- Rovira, J. (Director). (2014). *Adopcions, 18 anys després* [Pel·lícula].
- RTVE (Dirección). (1995). *Las habitaciones de la muerte* [Película].
- Rubio, J. L., & Piug, G. (2015). *tutores de resiliencia*. Barcelona: Gedisa.
- Sallés, C., & Boadas, B. (2010). El rol del pedagog i les funcions que desenvolupa en els processos d'adopció internacional. *Aloma, Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport.*, 67-87.
- Sánchez-Valverde, C. (2013). SOBRE L'ADOPCIÓ INTERNACIONAL.L'ús de la imatge dels nens i nenes i el "mercadeig". *Revista sobre la infancia y la adolescencia.*, 1-11.
- Sanjuán, E. (Director). (2015). *Nens que no vénen de París* [Pel·lícula].
- Selman, P. (2009). The rise and fall of intercountry adoption. *International Social Work (I S W)*, 575–594.
- Selwyn, J., Wijedasa, D., & Meakings, S. (2014). *Beyond the Adoption Order: challenges, interventions and adoption disruption*. Bristol: University Of Bristol.
- Sobrino, B. S. (2013). Discursos de la adopción en España. Barcelona, Barcelona, España: UAB.
- Soro, S. (27 / Desembre / 2015). "No ha estat un suïcidi, ha estat un assassinat social": concentració a Barcelona contra la mort de l'Alan. *ARA*.
- SSI. (2004). *Derechos del niño en la Adopción Nacional e Internacional:Marco ético y orientaciones para la práctica*. Ginebra: SSI.
- SSI. (2015). *For 90 YEARS, we have connected vulnerable children, adults, and families, separated by an international border, to the services and support they need*. Geneva: Le Service Social Internacional.
- Tovar, P. (1998). Procreación o Adopción. *Revista Colombiana de Antropología*, 93-123.
- UNICEF. (1999). Adopción internacional. *innocenti digest*.
- Vargas, I. (2012). LA ENTREVISTA EN LA INVESTIGACIÓN CUALITATIVA: NUEVAS TENDENCIAS Y RETOS. *Revista Calidad en la Educación Superior*, 119-139.
- Yngvesson, B. (2011). COLOCANDO AL NIÑO/A-REGALO EN LA ADOPCIÓN INTERNACIONAL. *REVISTA ELECTRÓNICA DE GEOGRAFÍA Y CIENCIAS SOCIALES*.

Annexes

Annex 1: Glossari

Infant: tot ésser humà menor de 18 anys, tret que en virtut de la llei que li sigui aplicable, hagi assolit la majoria d'edat abans. (Convenció sobre els drets dels Infants, 1989).

El terme “**adoptant**” refereix a persones o famílies que han realitzat o estan en procés de realitzar una adopció. Quan es fa referència exclusivament a les quals ja han culminat almenys un procés d'adopció, s'utilitza “**adoptiva**” (Sobrino, 2013)

L'adopció internacional es defineix com una mesura permanent de protecció a la infància en situació d'abandó per la qual un menor entra a formar part d'una família de diferent país de residència en qualitat de fill (UNICEF, 1999)

Infant desemparat: es considera desemparat el menor:

- Quan manquen les persones a les quals per llei correspon d'exercir les funcions de guarda, o quan aquestes persones estan impossibilitades per exercir-les o en situació d'exercir-les amb perill greu per al menor.
- Quan s'aprecia qualsevol forma d'incompliment o d'exercici inadequat dels deures de protecció establerts per les lleis per a la guarda dels menors o manquen a aquests els elements bàsics per al desenvolupament integral de la seva personalitat.
- Quan el menor presenta signes de maltractaments físics o psíquics d'abusos sexuals, d'explotació o d'altres de naturalesa anàloga. (Llei 37/1991, de 30 de desembre sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció)

Resiliència: és una capacitat humana universal de la qual disposem per superar traumes i profundes ferides. Mostra d'això són les experiències de nens i nenes abandonats, víctimes de la guerra i les catàstrofes naturals que superant condicions tan adverses ens confirmen que no estem condemnats al trauma de la pèrdua, abans comptem amb una actitud vital que tanca les nostres ferides (Rubio & Piug, 2015).

Protecció social: es pot definir com el conjunt d'instruments utilitzats per l'Estat amb l'objectiu de promoure i millorar el benestar de les persones. El Sistema Europeu d'Estadístiques de Protecció Social la defineix com totes les activitats d'organismes destinades a alleugerir les càrregues que representen per a les llars i els individus un seguit de riscos o necessitats sempre que no hi hagi un acord simultani, ni recíproc, ni individual.

Desemparament: és un dels altres termes que fa referència al risc social i és utilitzat amb assiduitat per la legislació. Una proposta el defineix com “una situació que pot experimentar un infant quan no rep l'atenció necessària, ja sigui aquesta afectiva, purament material o educativa”. D'aquestes circumstàncies, se'n desprèn la necessitat que algú es faci càrrec de la situació, però sense perdre mai el model familiar com a situació òptima que cal mantenir.

Vulnerabilitat: és un estat de la persona en el qual presenta una menor resistència a les molèsties i agressions. Aquest concepte, nascut de l'observació clínica que certs individus resisteixen menys bé les malalties que altres, ha estat transposat al sector de la salut mental i social i, per tant, del desenvolupament.

Confidencialitat: és la privadesa de la informació transmesa en un sistema de comunicacions, garantida per un conjunt de procediments i mitjans tècnics destinats a garantir la integritat, la disponibilitat i la privacitat de les dades personals. En tot moment, cal tenir present els codis deontològics dels professionals, els quals ja marquen unes línies pel que fa al dret a la confidencialitat de les persones a les que van adreçades les nostres accions, així com la forma d'actuar dels professionals amb aquesta informació.

Tipus de factors de risc:

- **Individuals:** aquells de tipus biològic i psicològic que tenen a veure amb trastorns de conducta o personalitat i en algunes ocasions no arriba a tractar-se de trastorns sinó que són deficiències d'empatia, impulsivitat, hiperactivitat, etc.
- **Familiars:** inclouen qüestions tan diverses com les pràctiques de mal criança, la desestructuració familiar (que no només fa referència a l'absència de figura materna o paterna sinó que inclou també les famílies que presenten problemes per cuidar adequadament als seus fills), haver presenciat o patit actes de violència domèstica (com la falta d'afecte i d'atenció, l'abandonament, les males relacions paterno-filials, els problemes de comunicació amb la família, els models i reforços inadequats, l'existència de trastorns additius en els pares o algun altre tipus de trastorn com l'antisocial o la psicopatia, entre d'altres).
- **Socials:** trobem el baix nivell educatiu, la permissivitat social cap a les conductes violentes, la pertinença a grups socials marginats o exclosos, la influència del grup de companys, l'associació amb entorns delictius i la influència dels mitjans de comunicació i dels videojocs. És important tenir en compte que pertànyer a un ambient social desafavorit no és un factor de risc com a tal, però sí que és un potenciador de la conducta violenta, ja que es considera una important font d'estrès.
- **Culturals:** Aquells que tenen a veure amb la promoció de contravalors com d'individualisme, la competitivitat, el consumisme, la falta de respecte als símbols d'autoritat (polítics, legislatius, socials, etc.) i la desconfiança en les institucions. I també cal tenir en compte algunes pràctiques tradicionals que presenten la violència com a necessària. Un exemple seria la mutilació genital femenina.

Necessitat: L'Infant, per desenvolupar-se, necessita unes determinades condicions de tipus biològic i de tipus social. Aquestes necessitats són característiques de l'espècie humana. Els infants no tenen la mateixa capacitat d'autoprotecció que els adults, són més vulnerables, i necessiten la funció protectora dels adults.

Segons López (1995) hi ha tres grans necessitats primàries, no apreses que són:

- La necessitat d'establir vincles afectius tant perceptius com incondicionals i duradors.
- La necessitat de disposar d'una xarxa de relacions socials.
- La necessitat de contacte físic agradable.

Annexes

Annex 2: Altra legislació catalana en matèria de adopció

De la normativa vigent en matèria d'adopcions a Catalunya cal destacar les següents lleis i decrets:

- Llei 37/1991, de 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels infants desemparats i de l'adopció. Aquesta llei regula tots els aspectes relacionats amb la protecció del menor des de que l'organisme competent el declara desemparat i li aplica una mesura protectora.
- Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'atenció i protecció dels infants i els adolescents i de modificació de la Llei 37/1991 (DOGC 02/08/1995). Aquesta llei vetlla per tots els drets dels infants i dels adolescents, regida per l'interès superior del menor. I concretament al seu article 31 bis, estableix les condicions necessàries perquè un menor pugui ser adoptat:
 1. Que el menor sigui adoptable, és a dir, que tingui el certificat d'adoptabilitat.
 2. Que l'adopció internacional respongui a l'interès superior del menor.
 3. Que els consentiments requerits per a l'adopció hagin estat donats lliurement, sense contraprestació econòmica.
 4. Que s'hagi tingut en compte l'opinió del menor, segons la seva edat i grau de maduresa.

Aquesta llei també regula les condicions amb què la Generalitat pot tramitar adopcions internacionals, essent possible només amb aquells països que garanteixin els principis d'aquest tipus d'adopcions. També es determinen les funcions de la Generalitat en els processos adoptius i, s'estableix la impossibilitat de ser-ne mediador si no s'està prèviament acreditat. Així mateix, a la llei queden regulades les funcions que podran desenvolupar els organismes acreditats.

- Decret 337/1995, de 28 de desembre, sobre l'acreditació familiar i de les entitats col·laboradores d'adopció internacional (DOGC 12/01/1996). Aquest decret regula les Entitats Col·laboradores d'Integració Familiar (ECAI) i s'hi recullen les funcions que hauran d'exercir aquestes entitats, la seva composició, el seu funcionament i el procediment per ser acreditades.
- Decret 127/1997, de 27 de maig, pel qual es modifica parcialment el Decret 2/1997, de 7 de gener, d'aprovació del Reglament de protecció dels menors desemparats i de l'adopció (DOGC 30/05/1997). En aquest reglament s'estableixen els criteris de valoració dels sol·licitants d'acolliment i adopció i es regula la tramitació de l'adopció internacional.
- Llei 9/1998, de 15 de juliol, del Codi de família (DOGC 23/07/1998) que modifica la llei 37/1991. Aquesta llei concep la filiació, tant biològica com adoptiva, d'una forma general, regulant la filiació adoptiva per separat per qüestions sistemàtiques. Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència (DOGC 02/06/2010). Incorpora l'obligació dels adoptants d'informar l'adoptat sobre l'adopció com a requisit indispensable perquè pugui exercir el dret a conèixer els seus progenitors biològics. Per tal de fer-ho efectiu s'estableix un procediment confidencial de mediació. També, tot i que excepcionalment, s'obren fórmules perquè el fill adoptat pugui continuar mantenint vincles amb la família biològica, si això redunda en el seu interès.
- Llei 25/2010, del llibre segon del Codi civil de Catalunya relatiu a la persona i a la família. Aquesta llei regula els requisits per poder adoptar, qui pot ser adoptable i el procediment, tant de persones catalanes com estrangeres. També fa referència als efectes de la filiació adoptiva i esmena aspectes relatius a l'extinció de la mateixa. Seguidament, ens endinsarem en les fases del procés adoptiu internacional a Catalunya.

Annexes

Annex 3: transcripció de les entrevistes

- *Adolescents adoptats:*

1.- Adoptat A

Et volia preguntar quins records tens de quan vas arribar aquí a Espanya amb la família?

Quan vaig arribar aquí tota la família de la meva mare adoptiva va venir a rebre'm, els pares d'ella i els amics, a recollir-me a l'aeroport. Estava molt feliç i hi havia molta gent i bon ambient. Molta família d'ella i estàvem molt contents.

Amb quina edat vas arribar aquí?

Vaig arribar aquí a Catalunya amb 13 anys.

Quin moment et va resultar més difícil en el procés d'adopció?

Quan vaig deixar el meu país perquè tenia molts companys, amics i estàvem en un orfenat on estaven els nens petits i estàvem allí, pues, teníem bona relació amb els que vivíem allà, la convivència era magnífica. Em donava pena quan vaig marxar perquè havia tingut bones relacions amb ells, molts records, i això se'm feia molt difícil.

Quina relació tenies amb la teva mare?

Amb la meva mare teníem bona relació. Més que una mare, ella em cuidava molt bé, però havia moments que les coses no anaven bé i ens enfadàvem molt.

Perquè?

Crec que jo vaig ser una mica "cabezón", o sigui jo recordava el que m'havia passat al passat i sempre pensava en els companys i com m'ho havia passat de bé amb ells. Així que ella em deia: tu no estàs concentrat aquí, sempre penses en el teu país i això no va bé, perquè si estic aquí amb ella, m'he de centrar en ella i en fer les coses bé. Doncs això, ella deia sempre jo tenia el cap allí, en el meu país més que aquí. Has de pensar en aquí perquè estàs amb nosaltres. Jo sempre em sentia trist i sol, apartat d'ells, i tot això.

A tu t'agradava i t'agrada la cultura etiop i tenies la necessitat de relacionar-te amb gent d'Etiòpia i a la teva mare això no li feia gracia oi?

Evidentment, perquè jo sóc d'una família que he vingut d'Àfrica i no m'agradava perdre la cultura que havia tingut abans i com quan vens. Jo, a vegades, buscava informació sobre el meu país i tal, i tot això a ella no li agradava. Jo tenia molt interès en no oblidar el idioma per exemple, la cultura, les tradicions les festes i tot això.

Teníeu algun conflicte perquè tu volies conservar la teva cultura?

Si, jo anava combinant una mica d'aquí i una mica d'allà i ella em deia que havia d'escollir, que havia de ser d'aquí o d'allà. En això no ens vàrem entendre gaire en aquest tema. Jo sempre intento combinar una mica de coses d'allà i d'aquí.,

La teva mare ha adoptat altres nens d'Etiòpia o només a tu?

Si, si. Tenia altres dos nens adoptats. Amb mi érem tres.

Més petits o més grans?

Més petits que jo. Ells eren molt petits i jo era una mica gran que ells, que van arribar amb set i vuit anys.

És a dir 7 i 8 i tu amb 13. Saps si ells encara viuen amb la mare?

Si perquè ells són més petits, llavors jo que era el més gran, em tocava a mi espavilar perquè he viscut més anys que ells. Jo tenia l'edat d'enfrontar-me a una altra cosa, podia anar a un centre de protecció i tal. Ells tenien vuit i set anys i ella pensava més en ells perquè eren molt petits.

Quan vas arribar aquí, has tingut algun contacte, recolzament per part de l'administració o dels serveis postadoptius?

S: Si, els serveis socials, m'ajudaven molt.

Els serveis socials venien a casa o anaves tu allà?, Cóm era la relació?

No venien ells. Em preguntaven coses i em deien que si les coses no funcionaven hauria d'anar a un centre de menors.

Però això ja era quan les coses van començar a anar malament. Però, quan vas arribar a Catalunya tenies relació amb l'administració o no?

No, llavors no tenia gens de relació.

Tu no els vas conèixer, és a dir vas conèixer els serveis socials quan les coses no anaven bé. Així, quan de temps vas viure-hi amb la mare?

Doncs, un any i escaig, si no m'equivoco.

Dels 13 als 14?

Si.

Després vas anar a viure a un centre de protecció?

Al centre, si.

Que és el que vas trobar a faltar en anar al centre?, Quan vas arribar vas trobar a faltar alguna cosa?

Doncs, el suport que em donava ella era molt diferent que el del centre.

Que el suport que et donava ella no era el que necessitaves?

És molt, com t'ho dic, com més familiar: està pendent de tú i t'ajudava, un recolzament molt bo que no és el mateix que en un centre. Al centre és diferent perquè no són la teva família, són companys, i educadors i és molt difícil a vegades ser a un centre.

T'han fet sentir malament pel fet de ser adoptat o diferent al col·legi o amb els amics?

No, no...a l'institut tenia molt bona relació, sempre tenia una relació cordial, molt bona amb la gent, amb els companys i amb els amics.

I mai t'han fet sentir malament pel fet de ser de Etiòpia, de tenir un color diferent, parlar l'idioma amb un altre accent?

Cap problema, a l'escola m'ajudaven molt, ells sabien que estava en un centre, em deien tu has d'estudiar bé i tal per tirar endavant o no et fiquis en coses dolentes com les drogues i tot això. Ells em donaven consells i, a vegades, també em convidaven a casa seva. Els pares dels meus amics eren molt bona gent i m'ho passava molt bé amb ells, em convidaven pel Nadal per exemple, com que no estic amb la meva família i al Nadal es troba la família i tot això, doncs ells em convidaven a mi.

La teva mare viu sola o hi pare també?

Ella és una dona sola. No té marit.

Ha adoptat sola?

Si.

De què treballa la teva mare adoptiva?

És farmacèutica.

Tu abans de venir aquí vivies en un orfenat no?

Si, en un orfenat a Adis Abeba, en la capital del meu país.

Hi havia molts nens allà?

Si, hi havia molts, alguns dels quals estan aquí perquè també els han adoptat i els hi va bé, tenen bones famílies.

La teva família d'allà és la teva família biològica?

Sí, biològica.

I com és que estaves en un orfenat?

Perquè la mare no tenia suficients diners. No tenia o sigui estava molt malament en el tema econòmic, llavors va decidir que ... també tenia un altre fill, més petit i no li arribava a final de mes, o sigui per tot els que érem, llavors ella va decidir que, com que era un noi i tal, ella s'havia d'encarregar de la petita, una nena, i a mi em va dir que em deixava a l'orfenat i tindria contacte amb ella i mentre que les coses no anessin bé jo estaria allà.

Et va portar a l'orfenat?

Si, hi vaig estar a l'orfenat, vaig trobar molta gent, hi havia molts nois de diferents barris i diferents ciutats.

La teva mare estava d'acord en que t'adoptessin o no ho sabia?

Si i si que ho sabia. Em va dir que era una oportunitat perquè jo aniria amb una família que em cuidaria, que m'ensenyaria coses bones, em mostrarien el camí, m'ajudarien mentre estudiava i tal. Ella estava contenta.

La teva família d'aquí sabia que tenies família a Etiòpia?

Sí.

La família d'aquí ha conegut a la teva mare?

Si.

Doncs ja estem, moltes gràcies!

De res home.

2.- Adoptat B

Quins records tens de quan vas arribar aquí a Catalunya?

Tinc un vídeo que em van fer els meus pares, del moment d'arribada, perquè quan ens van trobar a Bucarest, la capital de Romania, jo venia en tren, de Cluj-Napoca - que és on vaig néixer jo - i ens vam trobar amb els pares en Bucarest. A partir del primer moment, hi ha un vídeo que es veu fins que arribo a casa. Realment, tinc bastants record del video.

Quin moment et va resultar més difícil en el procés d'adopció?

Al principi, ara ja ho tinc més acceptat. Era un nen de set anys, no em veia acceptat, no pel fet de coses físiques, perquè realment físicament no aparento gens la meva procedència. Era pel simple fet que sabien que jo era adoptat, no eren racistes, sinó era com que tenien fòbia als nois adoptats, a la mala imatge que hi ha en aquesta societat, estem per canviar-la però ara mateix és així, realment va ser el pitjor moment.

Aquest moment en quina edat, va arribar als set anys?

Jo no tinc clar el record de a quina edat, però me'n recordo d'estar al pati i que els nens no volien jugar amb mi pel simple fet de dur l'etiqueta d'adoptat. Realment passava moltíssim del tema, anava a jugar sol. Jo era bastant espavilat en aquest sentit. Realment la pitjor etapa va ser aquesta, perquè ara, ho he sabut acceptar i estic orgullós, orgullós de ser d'aquí, vull dir no tinc cap interès en tornar allà.

Et vas sentir atès pels teus pares adoptius?

Totalment.

Quina relació tenies amb la teva mare i el teu pare en arribar aquí?

Al principi, que jo recordi... perquè ho hem parlat amb els pares, no sé, un sentiment estrany. No era un sentiment paternal, era en plan, bé no sabia el que estava passant al meu voltant, m'estan portant aquí, jo cap problema, en afrontar les coses, en plan no sé que esta passant però, així gracies a la innocència de ser petit no saps el que esta passant però ho vius de la millor manera.

En quin moment vas ser conscient que la teva família no era la teva família biològica? o tu pel fet d'haver arribat amb 4 anys ja sabies que aquella no era la teva família biològica?

Aquesta pregunta no me la he plantejada abans. Està bé està bé, és que realment no et sabia contestar en quin moment me n'adono que sóc adoptat, no et sabia contestar. Es que de veritat ho he portat bé, no li donat importància. a lo millor m'ho hagués plantejat, no m'he trobat de dir-me soc adoptat, com serien els fills biològics.

Vas sentir en algun moment la necessitat de buscar els teus orígens?

Si, vaig tenir en una època, però, bueno, perquè els meus pares des de petit m'han ajudat i tal. Vaig anar a una psicòloga, que era molt bona persona que ho feia súper, una psicòloga de reforç, estava allà, era ella que em va despertar la xispa, tenia 11,12, 13 anys. Ella em va despertar la xispa de preguntar-me qui era, d'on venia, i vaig fer-me un plantejament, perquè no hi vaig així? Des de fa uns dos anys, era un maig, i vaig pensar aquest estiu he d'anar a Romania. Després em vaig rajar, vaig dir-me em suda, estic bé aquí. Ara mateix penso el contrari, no tinc interès en anar-hi a aquella regió.

Et vas sentir recolzat pels serveis postadoptius de l'administració? Has tingut algun contacte amb l'administració?

Si hagués passat no me n'he adonat, perquè jo no tinc la imatge d'anar. Si que anava amb una psicòloga, era d'una privada, no de l'administració, però feien la mateixa feina, em feien fer com unes dinàmiques de jocs que més o menys tenien el mateix objectiu, és possible que m'hagin fet, però no tinc la sensació.

T'han fet sentir malament pel fet de ser adoptat, al col·legi o amb els amics?

A l'escola i de més gran també, a la preadolescència, em sentia malament, volgués o no tenia el pensament de ... només per l'etiqueta perquè per l'aspecte físic zero.

La teva mare o el teu pare t'han parlat del país d'origen? quan vas arribar aquí et parlaves de Romania?

Hem parlat més de que fèiem allà els quatre dies que vàrem passar junts, de Romania no.

T'han proposat algun cop fer un viatge allà?

No.

Abans de l'adopció, tu vivies amb la família o en un orfenat?

En un orfenat de molts i molts nens.

Tens records de l'orfenat?

L'altre dia ho comentàvem amb una amiga, perquè no crec que tingui aquests records, tenint 19 anys. Ja fa 16 anys que ha passat, no em puc creure que tingui records tant clars. Eren records barrejats amb somnis que tinc, tinc com molt record iogurts de la fageda, que son del meu poble, vaig menjar la fageda a Olot, i tenia el somni de menjar-lo allà. Tinc el record que si que hem menjat iogurts de la fageda allà. Me'n recordo de de l'edifici, me'n recordo de l'hora del pati, com que no fèiem absolutament res, tenies les hores súper marcades, tot molt marcat, per hora dinar, per hora ens duteixem tots.

No hi havia cap activitat pel mig?

Jo no recordo cap activitat, és possible que si. Al Nadal, fèiem algo, però el que tinc molt clar i el que me'n recordo era com que tot era monotonia, rutina, tot el mateix, feia voltes al pati seguint la reixa, perquè m'agradava, això si que me'n recordo. Jo no me n'anava amb ningú al pati, perquè no coneixia ningú, tinc el súper record d'escalar i anar fent voltes a **la paret**.

3.- Adoptada C

Enquesta sobre adopcions

1. Amb quina edat vas arribar a Catalunya?
amb 9 mesos
2. En quin moment vas ser conscient que la teva família no era la teva família biològica?
des de sempre, no va ser cap secret.
3. Has sentit en algun moment la necessitat de buscar els teus orígens?
Si és que si, en quin moment?
No, no tinc interès.
4. T'han fet sentir malament pel fet de ser adoptat, al cole o amb els amics?
Un cop, a una obra de teatre, però ja és igual.
5. La teva mare o el teu pare t'ha parlat del teu país d'origen, de les seves tradicions, i si t'han proposat algun cop fer un viatge per visitar-lo?
Si, fa 2 anys, vaig viatjar a Xina.

- **Famílies adoptives**

1.- Teia Fàbregas

Quines van ser les vostres motivacions per adoptar?

Segurament, per la meua situació professional d'educadora social, sempre havia tingut clar que adoptaria. De fet, la primera vegada que vaig comentar als meus pares que volia fer una adopció, ells varen dir que no els hi estranyava gens, que sempre ho havia dit.

Per tant la meua opció va ser aquesta. Crec que és molt egoista tenir fills quan hi ha tants nens que necessiten d'una família.

No tinc problemes per quedar embarassada per tant, hauria pogut decidir tenir un fill biològic, però no va ser així. Tenia moltes ganes d'adoptar un fill.

Per quina raó vau pensar en una adopció internacional? I d'un país en concret?

La raó per fer una adopció internacional va ser que el període d'espera era més curt.

Quan vàrem pensar amb el país vàrem triar un país que pogués ser a prop, que si en algun moment nosaltres o el nostre fill volgués anar-hi fos senzill.

Quins records teniu de quan va arribar a casa el nen?

Els familiars ens varen venir a buscar a l'aeroport.

A casa ens estaven esperant amics amb una pancarta i amb tota la casa plena de globus. En Flavi estava molt adormit. El viatge va ser llarg, vàrem haver de fer escala i vàrem esperar forces hores. Tot i estar adormit va començar a voltar per la casa. Tothom li deia coses. Sense allargar-ho gaire, ens varen deixar sols i la sensació va ser de ganes de començar una vida junts, començar a fer activitats normals. Li vàrem començar a ensenyar coses però de seguida vàrem anar a dormir.

Em vaig estirar al seu llit fins que es va dormir.

Quines eren les vostres expectatives quant al nen? Es van complir?

La veritat és que la única cosa que ens preocupava era que estigués bé. Miràvem contínuament la foto i li miràvem els ulls per intentar saber si estava molt afectat de la seva situació. Les expectatives eren poder estar amb ell, educar-lo i que sigues feliç. No en teníem més d'expectatives. Les nostres expectatives d'educar un fill i poder-li oferir un futur s'han complert. Cal encara esperar temps i esperar que pugui ser feliç.

Vau rebre alguna formació abans de l'adopció? Us va servir? Considereu que és necessària i suficient?

La Generalitat ens va fer algunes sessions informatives sobre les adopcions. Les expectatives, quines coses ens podrien passar, com resoldríem les explicacions sobre l'adopció quan ell ens ho demanés,... varen ser informacions molt bàsiques. Si és necessària una informació. No sé si va ser suficient. De fet, en aquell moment ens va semblar que sí. El que segurament seria més necessari i no existeix és formació postadopció.

Us vau sentir recolzats pels serveis postadoptius de l'administració ?

En aquells moments no n'hi havia. El seguiment va ser desastrós, era impossible que detectessin si alguna cosa no anava bé. Només vàrem anar a una sessió amb la psicòloga de l'ECAI i l'altra, que teòricament s'ha de fer, la vàrem fer per telèfon. Nosaltres, suposo que per la meua formació i la meua feina, teníem eines per ajudar la situació, però si no en tens, et trobes molt sol. Especialment si hi ha problemes. Ara sé que hi ha un servei postadoptiu però no sé com funciona.

En la nostra època, una vegada feta l'adopció, t'havies d'enfrontar tu sol amb els problemes i dificultats, no estaves gens recolzats.

Li heu parlat al vostre fill de quan ell era petit i del seu d'origen?

Si i tant. De totes maneres, sempre li hem explicat allò que volia saber. Vull dir respondre quan preguntava. Però els seus orígens sempre han estat molt presents. A casa, durant molt temps miràvem el vídeo que vàrem filmar a Romania i tots ens emocionàvem molt. Molt sovint ell ens demanava que li expliquéssim els dies que havíem estat a Romania, quan vàrem arribar a Olot,... També parlàvem del orfenat. Li demanàvem que ens expliqués coses d'allà, on dormia, on jugava, pels seus amics,....

Creieu que alguna vegada li han fet sentir malament per ser d'un altre país i/o ser adoptat?

Si. A l'escola li deien que no tenia una mare de veritat i, a vegades, això li feia mal. Però sempre ens ho deia i en podíem parlar i li donàvem explicacions i maneres de defensar-se. De més gran ja no tant. També li ajudava, suposo, que en el nostre entorn, tenim amics amb nens adoptats.

L'adopció va representar una despesa econòmica important per vosaltres?

Si. Tot i que com que va ser fraccionat va ser més senzill. La vida fa 15 anys també era més barata. Ara tindríem moltes dificultats.

2.- Eva de Gispert

Quines van ser les vostres motivacions per adoptar?

Jo primer volia un tercer fill, havíem sempre pensat en tenir un tercer fill, però la veritat es que treballàvem tant l'un com l'altre que el temps que les podíem dedicar els nostres fills era poc, i en retriem molt aquest poca dedicació. Llavors va ser que jo vaig tenir una feina molt més tranquil·la i teníem l'espai i la possibilitat de plantejar-nos tenir un tercer fill. Però, es veritat que jo ja ho tenia claríssim, que el tercer fill si arribava seria adoptat, i em va millor. De fet, m'havia tret la matriu perquè ho tenia clar, no a l'inrevés. No es que em treguis la matriu i llavors ho pensés... no. Ho tenia clar que era així i si no ja en tenia dos. Però, crec que la meva motivació ja hi era des de molt petita, o sigui, jo pensant-ho realment crec que hauria tingut unes oportunitat diferents de les que havien tingut els meus germans. Quan era petita no ho sabia en realitat. Si sabia la historia real del meus germans, la família biològica, però, en realitat, crec que sabem més del que realment sabem. o sigui hi ha una memòria, que es la memòria emocional implícita, que realment existeix. Tu saps coses, i no saps perquè les saps, però les saps. Jo sempre havia volgut adoptar perquè jo, realment, i ho penso encara, veig els meus germans, i estan com estan i jo havia tingut unes oportunitat que ells no havien tingut. Per tant, jo penso que, sense ser-ne conscient, era una oportunitat de tenir un tercer fill però, sobre tot poder-li donar algo que jo havia rebut, però d'una manera diferent perquè, d'alguna manera, això que comentàvem abans: les pors, la simptomatologia que té un nen abandonat, ja no dic abandonat sinó abandonat alguna vegada, i que tapa perquè ha de tenir una imatge de fortalesa perquè sinó no sobreviu. Això és el que queda com a conclusió. Quan ets mes molt petit, sense tenir-lo molt elaborat. Jo crec que això ho tenia molt clar. Jo volia realment que el meu fill pogués integrar i pogués ser conscient abans del que jo havia sigut que aquestes fragilitat és la part més maca que pot tenir una persona perquè fa que tingui més sensibilitat, més tolerància i sigui molt més empàtica i percebeixi millor el dolor dels altres. Per tant, té unes forteses, per això mateix, ben col·locades, integrades que el poden ajudar molt. No sé, per tant això vol dir que el meu fill no es sentis tant sol com em vaig sentir jo, perquè els pares no tenien aquests recursos ni aquesta formació i vaig pensar que això podia connectar amb el nen i que tindria dos germans també molt potents.

Per quina raó vau pensar en una adopció internacional? I d'un país en concret?

En això vaig fer el mateix que fan molts pares perquè, en realitat, o sigui jo crec que em va fer molta por, segur. Jo el que no podia era sotmetre, ni als meus fills, ni al meu marit tampoc, a una

aventura emocional, que no es pogués assegurar que aquell fill seria meu. No estava posat en qüestió de cap manera, no tant per la possibilitat de interaccionar amb la família biològica, perquè això a mi això no em feia molta por, sabent però també el que pot desestabilitzar a un nen. A mi no m'han acabat de convèncer mai molts treballadors de la DGAIA i de LEIEIA que treballen amb nens en acolliment i que en situacions tan complexes com són estar en una família biològica, totalment desestructurada, i amb una família adoptiva que té un altre discurs molt diferent...com que no em veia capaç d'interaccionar amb una complexitat tan gran o sigui jo preferia que fos una adopció internacional per saber que aquell fill que arribava era fill nostre amb totes les conseqüències i que no havia cap tipus de possibilitat de dubte amb el que suposa per ell mateix i per la família, perquè no és tant. He vist casos que a nivell professional, que són un acolliment de nens d'Haití, que han tingut nens en acollida per un estiu i que s'han quedat amb aquella família, i que l'adopció era possible i els han pogut adoptar, però no ha arribat l'adopció fins al cap de 7 anys. És impressionant com aquesta situació, no legalitzada, pul·lula en l'inconscient de la família i d'aquell nen en concret. Això ho he vist i com que crec molt en aquestes coses, que no son ordenades d'una manera estructural i legal, la conseqüència d'això és tenir dificultats emocionalment també, encara que un estigui tranquil, llavors no vaig voler sotmetre als meus fills al mateix.

L'adopció va representar una despesa econòmica important per vosaltres?

Doncs, en el cas del meu fill, era un nen que es veia que sempre volia sortir d'allà o sigui que no sabem exactament que li va passar perquè era un nen que el van trobar al carrer. Tenia 6 anys, 5 quan el van trobar, i no recorda res de la seva experiència anterior, però el que si veiem és que realment volia sortir de l'orfenat. Estava bé amb els seus companys, i es veia molt perquè es veia el tipus relació que tenien, però volia sortir. Volia anar, segurament ho puc entendre, cap a un món que li van pintar molt de color de rosa. això també es així. Llavors, suposo que ell va veure de seguida, i això si jo crec que per això tenim una capacitat molt innata, els que han sobreviscut a un abandonament encara la desenvolupem més, que es que com saps molt be que aquella família t'estimarà o no, si té capacitat per estimar-te o no, i si té - jo crec que va veure la oportunitat de supervivència molt més gran que la que tenia a l'altre costat - i la va agafar amb moltes ganes. Recordo una vitalitat enorme, unes ganes d'agradar, però era capaç de veure-ho això, que cuidado amb això... era simpàtic, extravertit com una mala cosa, feia servir tot aquests recursos, però era capaç de veure això també. Una conseqüència del seu instint de supervivència, del seu abandonament, però ho havíem de curar, no de potenciar-li amb un sentit negador, del que hi havia per sota, això es molt delicat.

Ho he vist moltes vegades en la meva feina, potencien tot això, anant fet més forta aquesta actitud del nen però, clar, sense poder després arribar a perquè aquest nen ha de pensar aquesta imatge que van de súper potents, no pot agafar les fragilitats que també són presents en ell com en tota persona i que, quan les pot agafar d'una manera més natural, doncs surt la persona més autèntica.

Quines eren les vostres expectatives quant al nen? Es van complir?

Jo no en tenia gaires, de fet anava pensant que podria ser molt més difícil. L'adaptació d'ell va ser espectacular, però espectacular en aquest sentit que et deia. També ho sabia veure, per tan pensava ja arribarà, no pot ser aquesta adaptació tan espectacular, això ha de tenir algun peatge. Llavors, va ser no donava molta expectativa, la expectativa més gran era sobretot que pogués connectar amb aquesta part més fràgil que no ensenyava, que el meu fill quan arribaria possiblement la volgués tapar, i que jo pugues ser bona mare, es que al final no hi ha res que això, poder ser bona mare, algo molt difícil per a mi, ja estava internament amb els meus propis fills que vaig descobrir quan vaig poder fer la meva teràpia, que es que anar-me les paus amb les dificultats que em sorgien que de no estar cap a fora, no ser una mare tan resolutiva d'acció i tal, sinó ser una mare més tranquil·la, més pausada, que connecta amb el dia dia, sense que passi res aparentment i que per tant és més difícil d'aguantar per una persona acostumada a l'acció per supervivència, i li surti i li dona un retorn molt exitós, i el que és difícil de fer es estar allà, estar allà present, que sembla que no fas res i ho fas, això per mi era el més difícil.

Us va servir la formació rebuda abans de l'adopció? Considereu que és necessària i suficient?

Em va servir a mi, perquè jo ja vaig veure molt clar, encara més clar que ja ho veia. Jo havia llegit molt abans d'arribar a la formació, i així vaig poder entendre jo també quan llegia la meva història. A partir d'aquí, a la formació a la qual vaig anar- i vaig tenir una formació d'una institució molt bona, que es la Vidal i Barraquer -, però, tot i així, quan fan un exercici als pares poses les característiques del nen que esperes, com creus que serà, llavors ells a més a més van concretant, i no només els pares que deïem sinó que van completant com pot ser aquest nen, es a dir el perfil més danyat d'un nen abandonat, que em va passar que jo m'he identificat, no era el meu fill, també ell, era jo. A partir d'aquí jo vaig connectar amb que havia de fer un treball més profund del que havia fet i m'havia de preparar i havia de resoldre coses que encara no tenia resoltes i vaig començar una teràpia, amb més profunditat, a mi em va servir per això, però no sé si a la gent en general els serveix. Jo crec que en allà, per exemple, tenia al costat pares que, alguns pares que han llegit molt i estaven com a mínim molt oberts al que podia passar, amb la capacitat, que sempre crec que val i amb la flexibilitat de demanar ajuda quan això passi o inclús abans per anar-se formant perquè això no passi, però aquests eren, jo crec que érem dos dels pares que hi havien allà. I als altres els veia amb un actitud com dient, Walaaa aquests psicòlegs, que m'estan dient, que sembla que no vulguin adoptar. I com amb una actitud que jo crec que és el que provoca, tant com estructural el certificat d'idoneïtat i la preparació provoca això, que és una actitud de dir: m'estan avaluant, per tant no puc estar tranquil perquè estic en un examen. Llavors és impossible, bé no és impossible, perquè hi ha molts que connecten com jo vaig connectar. Llavors si ho posen d'una altra manera, jo tenia pensada una adopció i encara la tinc i la vull, però no serà a cost de tot. Vaig a veure si soc capaç i m'ajuden a ser-ho. Llavors és quan surt, però no, la formació tal i com està, no poden ser jutge i part, això a Suècia no passa, qui fa la formació són uns i qui fa l'avaluació uns altres. Jo també ho vaig, jo també ho vaig fer, el que passa és que jo sense dir-ho em vaig anar a una terapeuta. I, per sort, vaig trobar de les millors, terapeuta i especialitzada en les adopcions, però jo vaig arribar-hi pensant, resulta que especialista en adopcions, doncs mira m'aniria bé, potser pel meu fill que arribarà, no per mi, i llavors vaig descobrir que jo tenia molta feina.

Us va sentir recolzats pels serveis postadoptius de l'administració?

No, a veure que no. Jo m'he sabut agafar als recursos i els he identificat ràpidament, però malauradament, no i m'agradaria dir que sí, perquè tinc algun conegut allà que es súper vàlid, però l'administració no està, o sigui, de debò jo pensava quan vaig anar amb el projecte i ara encara ho penso. Tant de bo ho haguéssis agafat, i no es pretensions, o sigui que de debò, realment, si estiguessin en un altre plantejament, es podria fer i no fan falta molts recursos, perquè a l'associació nosaltres no hem tingut recursos. De fet crec, que no ha pogut tirar endavant, el que hagués pogut tirar si jo hagués tingut més ajuda, i hem tirat, i hem fet crec, que molt més del que ha pogut fer l'administració amb molt més diners, per tan, amb perdó, si haguéssis, posat algú com jo o algun altre, de debò que amb una plataforma haguéssis pogut, encara ho penso, que quina llàstima, haguéssim pogut fer no sé però no sé si la voluntat política per moltes coses ja ho entenc. Hi ha moltes coses que reclama aquest país, però aquesta és una d'elles, que després té un cost molt gran, com el que estem veient, les adopcions truncades i les que no ho són però que ho són realment.

Què va trobar a faltar i què haguéssiu necessitat i no va trobar durant el procés de l'adopció?

Això que et deia, que estigui totalment separat el que era l'examen i la valoració. La formació i la valoració, molt més temps a la formació per poder agafar confiança amb les tècnics i de que anem obrir un procés de reflexió i de creixement que ens aportarà a un millor lloc del que estàvem. Indubtablement, si després resulta que això, al final és una adopció, pues som-hi doncs. Llavors, en el previ i des de l'administració, jo crec que, jo que estic hiperformada i tinc quatre mil títols i no sé més no, justament perquè vaig tenir uns pares que tiraven i jo tirava molt, que francament, parlo no vaig ser conscient del que és ser mare fins que vaig veure la meva pròpia història i la

vaig poder analitzar. Per tant, tenir una formació dins de les escoles mateixes, emocional i personal. o sigui, no per tant en el que és ser pares adoptius, sinó a l'inrevés, portar una formació més potent amb l'estructura a persona abans dels èxits acadèmics, aquest país està així. Això veig hauria necessitat. Clar, estem parlant d'un aparador molt llarg. A curt termini, una cosa més simple, és que d'alguna manera tinguem suport psicològic, molt més personal i individual perquè es pugui entrar en l'història de ple i puguis confiar en aquella persona que t'està ajudant a créixer, i llavors puguis destapar allà les teves pors de que sé, de tot, de no ser bona mare, de donar-te compte, quines competències tens com a mare i quines febleses, com a parella, com a família, que vol dir ser pares, no en tenim ni idea...i jo ja tenia dos fills.

Li heu parlat al vostre fill de quan ell era petit i del seu d'origen?

No, en parlem a casa i miro de treure-li, com pugui, d'una forma natural, perquè sé que encara que a ell, li fa mal i no en vol parlar, perquè ell no recorda i si no recorda ja es un fet, o sigui, un fet traumàtic, sinó ho recordaria. Per tant, en un moment donat, haurà de poder destapar aquesta capsula dels trons, però també crec molt, molt perquè jo ho he viscut, el que he necessitat jo; primer configurar-me i adaptar-me aquí i saber amb que m'identifico i queestic segura en un lloc, i que em sento amb, no en modo supervivència sinó en modo tranquil, i això pot ser molt bé que a nivell terapèutic funciona així. Per tant, respecto molt les seves defenses i el que ell necessita i on està, per tant procuro que amb això doncs faig els equilibris que tots intentem fer, procuro no anar més allà d'on ell pot anar, que vol dir això, que si li parlo del seu país, Etiòpia que és un país que forma part de la nostra família, perquè li hem adoptat a ell i els seus orígens, amb tot, amb la seva família que hi ha allà, però també procuro no forçar ni fer-li veure que ell és d'allà en la mesura que se senti. Ell se sent d'aquí, vol ser d'aquí, jo intento agafar-li aquesta complexitat, com que és un element que, en un moment o un altre, ell ho podrà recollir i en podrà sentir-se orgullós. Sé que necessita adaptar-se i sentir-se molt d'aquí, per tant no estem a casa meua tot dia xupant coses d'Etiòpia. No té cap sentit. Això vol dir que quan parlem d'anar al seu país, sabent que pot representar per ell anar al seu país. Per a mi, si ara no ho té clar i li fa por, i per tant ho respecto i penso esta bé, quan hi volgués anar hi anirem, i no anirem a buscar els teus orígens si no vols, farem turisme d'aproximació en el teu país d'origen i veurem que se'n desperta.

3.- Família nena adoptada C

Quines van ser les vostres motivacions per adoptar?

No vam poder tenir fills biològics, però sempre hem desitjat adoptar

Per quina raó va pensar en una adopció internacional? I d'un país en concret?

En aquell moment, l'adopció a la Xina era un procés previsible i bastant transparent. Preferíem que la nostra filla adoptiva fos d'una raça diferent a la nostra perquè sempre tingués clar que els seus orígens i la seva genètica és una altra.

L'adopció va representar una despesa econòmica important per vosaltres?

Si.

Quins records teniu de quan va arribar a casa el nen?

Molta dependència afectiva al començament. Com si tingués por que allò no fos definitiu. Es despertava a mitja nit amb freqüència.

Quines eren les vostres expectatives quant al nen? Es van complir?

Cap.

Us va servir la formació rebuda abans de l'adopció? Considereu que és necessària i suficient?

Si i no. És necessària però no sé si la que vam rebre ens va servir prou.

Us va sentir recolzats pels serveis postadoptius de l'administració?

No

Què va trobar a faltar i què haguéssiu necessitat i no va trobar durant el procés postadopció?

Res

Li heu parlat al vostre fill de quan ell era petit i del seu d'origen?

Si, sempre.

Creieu que alguna vegada li han fet sentir malament per ser d'un altre país i/o tenir un aspecte diferent?

No. Sempre ha anat a una escola on era normal el fet de l'adopció i on hi havia força diversitat d'origens. Ara a l'ensenyament secundari, no ho sé. Una vegada quan havien de repartir els papers per a una obra de teatre li van dir que ella no podia fer de germana d'un nen. Això li va fer sentir malament, però era a una escola on el fet d'adoptar no es veia com una cosa tan normal.

Voleu afegir alguna cosa?

L'adopció ha estat la millor decisió de la vida. Estimar algú com a un veritable fill tot i no haver-ho gestat ni parit, és una experiència meravellosa.

- *Professionals*

1.- Núria Fuentes, docent UB

Què significa per una família obtenir un certificat d'idoneïtat per adoptar? Què passa amb les famílies que no ho obtenen?

Això li hauries de preguntar a la família, primer que pensa ella, jo pel que he estudiat i pel que sé les famílies, hi ha famílies que poden entendre-ho. No només és una qüestió de tenir un paper, sinó també es un qüestió d'un procés que els ajudi a reflexionar, motivacions, expectatives i a preparar-se. Una altra cosa és que també és un requisit que necessiten tenir, si no, no poden materialitzar el seu desig. Llavors, la combinació entre com la família sent aquest procés i el veu com una obligació o com una oportunitat. Aquest certificat, aquest certificat és el resultat d'un procés, però en realitat l'interessant és el procés, és el procés que fa la família, les oportunitats que li dona per reflexionar, per remodificar, per reconstruir la seva sol·licitud i, tot i això, això jo crec és una pregunta, perquè necessitem, i no és tant un paper sinó tot un procés. L'ideal, a més a més del certificat i d'aquest procés, és que ens ajuda a conèixer la família i, si ho mirem des de la perspectiva dels drets dels infants, i de que es concep l'adopció com una mesura de protecció, l'assignació no s'hauria de fer sense conèixer bé la família, perquè busquem, què busquem...una família per aquell nen que necessita tenir una família i que sigui la millor família per aquell nen.

Què penses del boom de les adopcions al 2004? Creus que, d'alguna manera, l'adopció internacional ha estat una mena de moda passatgera?

Pot haver-hi, si que va haver-hi una miqueta potser d'efecte eco, entre una qüestió i una altra. També s'ha de dir que quan t'ho miro, jo els estudis que he consultat, i amb els que vaig fer jo mateixa, podies comprovar que la majoria de les parelles que optaven a l'adopció ho feien per motius que tenien dificultats de gestació o motius de fertilitat i per tant, havien esgotat altres vies. Després, el que he de tenir en compte és que també ha coincidit el descens de les adopcions ha

coincidit amb la època de la crisi, i les adopcions internacionals, tenen un cost, mentre que les adopcions nacionals queden subvencionades per la pròpia l'administració, i també perquè començàvem just a tenir passat el 2004, 2006, 2007, és quan comença a haver-hi el de decreixement. Comencem a tenir també un major coneixement del que impliquen les adopcions aquí a Catalunya, i comencem també a tenir estudis que mostren, totes les vessants totes les complexitats. També la part positiva. La part positiva, que la majoria, t'ho dic, perquè, ens hem de fixar en aquells casos que no estan funcionat, perquè es important, però tampoc, aquests casos no han de ser la part general, del l'adopció. La majoria de les adopcions funcionen bé, pensem que la taxa del fracàs, depèn de fins i si arriba a la solució, aquí amb les estudis que tenim en el context espanyol estem en un 1,5 per cent.

Perquè creus que l'administració no publica les estadístiques de les adopcions que fracassen?

No ho coneixen en profunditat. Jo crec que no les publiquen perquè no tenen, tenen recollides sobre tot, una sèrie de dades, però n'hi ha d'altres que se'ls escapen perquè aquests nens, una vegada que l'adopció és ferma, ja no estan en el sistema de protecció. Per tant, ells no tenen aquesta informació, si no promocionen la realització d'estudis, o quan proposem els investigadors fer estudis sobre aquest tema que es financin els estudis, no podem fer-los. Aquesta és una feina que l'administració hauria de tenir una voluntat perquè es pogués fer i que té dades per poder contactar, però s'ha de fer.

Del triangle, nen, família, Generalitat, quan fracassa una adopció quin surt més perjudicat i què es fa per respondre a aquest fracàs?

El que surt perjudicat clarament és el nen i la família, i dic el nen com a principal actor, i la família també, perquè hi ha un patiment, perquè és el seu fill, i normalment quan hi ha un fracàs en una adopció pot ser que una de les causes hagi estat que no hi hagut una vinculació entre els pares i el nen, i que els pares, pare/mare. Depèn de la realitat poden ser molts factors, per tant hi ha patiment evidentment pel nen, però també per la família, i l'administració té una part de responsabilitat, amb això, part de responsabilitat en donar resposta a les problemàtiques que hagin pogut aparèixer com a ciutadans des de serveis més especialitzats o serveis mes generals que tinguin seccions més especialitzades, i per tant al final si aquest nen ha d'entrar en el sistema de protecció també tindrà una repercussió, però evidentment qui pateix és el nen i la família. El nen en primera persona, i si en aquella família en té també.

El suport postadoptiu, es el país d'origen el que determina quins controls s'han de fer, però m'he trobat amb famílies que em diuen que els controls a vagades es fan per telèfon?

Es diferent el suport postadoptiu, del que no és control sinó el seguiment. El que seria molt interessant, i de fet és el que reclama la majoria de famílies, és que el seguiment que determina el país quan realitzes l'adopció, que depèn del país pot variar d'un seguiment anual fins els 18 anys, a un seguiment trimestral durant els primer anys d'adopció, que aquest seguiment esdevingui realment un suport. Aquesta seria la primera qüestió, a veure com podem fer aquest canvi. L'altre qüestió, és el que seria serveis postadoptius més allà, més allà del seguiment que estableix el país d'origen, d'aquests n'hi han, hi ha iniciatives, hi ha varies iniciatives privades hi ha també un servei des de la mateixa administració, per tant no hi ha molts però n'hi ha.

Em comenta una família, que la formació abans de l'adopció, no la veu efectiva perquè no pot ser que qui t'estigui formant, t'estigui fent de jutge? Què en penses?

Això, tampoc hi ha un resposta unívoca, perquè hi ha dos models bàsics, amb el que seria el model de formació lligat o no al procés d'idoneïtat, llavors els pros i els contras vindrien pel que tu estàs dient. Nosaltres, per exemple, amb l'experiència de la comunitat d'Andalusia, perquè amb el Jesús Palacios vam elaborar un programa de formació per a les famílies adoptives que volien ser adoptives que està per treballar de forma grupal en diferents sessions, i en algunes comunitats es va implantar tot això. Primer hauríem de veure quina formació han rebut les famílies que has entrevistat, però això va variant amb els anys i ells poden haver passat per un procés quan aquí a Catalunya, es feia com una mena d'intensiu de circuit de cap de setmana, amb un procés que rebis

una formació més extensa. Per tant, primer hauríem de clarificar això. Després sobre el que és millor, si vincular-lo la procés d'adoneïtat o desvincular-lo del procés d'adoneïtat perquè es pugui aprofitar més. L'experiència que tenim, ja et dic, és que les famílies que ho vulguin aprofitar, encara que estigui vinculat al procés d'adoneïtat, si és un procés de formació ample que es desenvolupa en grup, finalment es desemmascaren es tranquil·litzen i aprofiten la formació, si és una cosa molt intensiva, de poc temps, estan en alterna llavors, bueno, poden aprofitar però si que les respostes son desitjables, el que si que ha de tenir clar el formador és que no està avaluant, ha de tenir també clar que allò ha de ser una formació no ha de ser una avaluació, encara que estigui dins del procés, bueno és bastant complexa aquesta pregunta. però el tema formació jo penso que el que passa es que és poca formació la que se'ls hi ofereix, i només en el període previ, la possibilitat de donar-los formació després del temps d'espera que es fan diferents, ECAIs i en el procés posadoptiu és clau.

2.- Marta Comas, Educadora Social

Quins son els aspectes que ha de treballar més amb els nois fruit d'adopcions truncades?

Crec que per contestar això crec que s'ha d'anar una mica a quines són les causes que es donen perquè a aquestes adopcions acabin fallant, i des l'experiència que tinc amb els perfil de nois que ens han arribat al CRAE, normalment es dona el perfil de pares, amb una situació econòmica i cultural bastant favorable.

Quin tipus de contacte manteniu amb els adoptants un cop truncat el procés d'adopció?

Tenint en compte, que quan arriben al CRAE, ja s'ha fet un procés previ des de serveis socials i després l'EAIA, d'intentar una mica reconstruir aquesta situació i fer el possible perquè el noi no hagi marxat del nucli familiar, i mirar família extensa, doncs quan el noio arriba la situació ja està bastant malmesa. Llavors, el contacte que mantenim amb els pares adoptius depèn molt de cada situació, no totes les situacions són iguals, i sobretot depèn dels motius perquè s'ha trencat, i de si es valora la possibilitat que hi hagi un retorn al nucli familiar, i de que es recuperi la relació, una valoració que ha de fer l'EAIA i ha d'haver-hi predisposició tant pels pares adoptius com pel noi. En general depèn molt del perfil dels pares adoptius, hi ha dels que han intentat fer el possible i no ha funcionat i tal i n'hi ha dels que bé, s'ha trencat la relació i semblen que s'hagin quedat igual i no mostrin interès pel noi o tenir interès de recuperar la relació amb ell, i els que intenten seguir tenint relació, però una relació tòxica amb el noi. Vull dir que les situacions són diferents en cada un dels casos. Cal dir també que en els casos en que la relació s'ha trencat i que mai ha acabat d'haver un vincle entre els pares adoptius i el noi, és aquest el que tampoc manifesta intencions de voler recuperar la relació com a mínim amb els pares adoptius. És amb qui realment hi hagut el conflicte i sense descartar la família extensa per exemple avis, o germans que si que hi un interès que en poder mantenir la relació.

Consideres que hi ha necessitats dels nois i noies adoptades que no s'atenen adequadament?

Sempre hi ha necessitats que, no és que no s'atenen adequadament, sinó que es podrien atendre millor. També s'ha de veure les possibilitat que hi ha per atendre això, el que si que crec és que igual podria haver un professional: un psicòleg, psiquiatre, terapeuta, el que sigui, que doni suport psicològic, que fos especialitzat en aquest temes i que pogués fer un seguiment de treball als nois, per poder treballar bé la situació amb una mica de naturalitat, i no tant, un psicòleg a nivell general, no especialitzat en això, perquè normalment aquest nois els costa molt anar al psicòleg, no els ve de gust, perquè saben que es anar allà a treballar coses i a moure coses, que fan mal, i que pot ser no estan disposat a fer. En canvi, si fos una persona que ja del primer moment, en que es trenca la relació i declarat el desemparament, hagués i continués i vingués un cop de tant tant als CRAE a veure'ls i parlar del tema o fes trobades, hi hagués una situació que es dona tant, poder treballar més en aquest aspecte, crec que seria interessant.

Què penses del boom de les adopcions al 2004? Creus que, d'alguna manera, l'adopció internacional ha estat una mena de moda passatgera?

No sé si passatgera, perquè no sé ara les adopcions que s'estan donant ara, com estan sortint. El que sí que veig és que, clar des d'un CRAE d'adolescents, que és on treballa, que hi ha tres nois de la mateixa franja d'edat i les mateixes situacions, vull dir, que es trenca en aquella època, tenen 16, 17, 18, i que en aquella època si passava això. Ara m'agradaria pensar que les noves adopcions estan funcionant diferent, llavors, com a tipus de moda, no ho sé, és fàcil caure en dir això que es una moda i que és capritx. El que sí que tenia entès des de sempre, és que hi ha moltes dificultats. Vull dir, a més conec a gent que ha realitzat adopcions internacionals i que no és tant senzill o sigui t'has de desplaçar allà, t'han de conèixer, hi ha moltes coses darrere d'això, a part de la part econòmica, que tots coneixem. Hi han molts calers a darrere, el que sí que està clar és que en el perfil d'aquestes famílies hi ha component econòmic clar perquè sinó no ho haguessis pogut fer. Llavors, bé, prefereixo pensar que no ha estat una moda si no gent que tenien la il·lusió de tenir fills i no ho ha sabut fer millor.

Perquè creus que l'administració no publica les estadístiques de les adopcions que fracassen?

La veritat és que no ho sé, però no sé, per una part, crec que pot tenir a veure amb no reconèixer que d'alguna manera o altre que hi ha errors, hi ha alguna cosa que ha fallat i és una forma de no haver de reconèixer-lo. I, per altre part, suposo que si és públiques això i es dones a conèixer, la gent que s'està plantejant adoptar tindria dubtes, es mostraria més reticents a realitzar una adopció. D'altra banda, crec que encara que es dones a conèixer el resultat l'important és que es donessin a conèixer les causes. Imagino que si un pare que vol adoptar veu aquests resultat el més fàcil és pensar que els problemes venen dels nois i no dels pares i la veritat no és aquesta. També, suposo que darrere d'això hi ha un tema econòmic que el fet de publicar això, repeteixo que ni sabia que no estava publicat, però suposo que darrere d'això hi ha interessos econòmics perquè tots els diners que els pares adoptius paguen no sé exactament on van i suposo que si baixen les adopcions baixarà aquesta font d'ingressos. No ho sé, però no vull pensar que és un mercat de persones tampoc.

Creus que el Boom de les adopcions va ser resultat del benestar social que experimentava Catalunya, i es pot considerar una forma de consumisme?

Bé, no ho diria tan directament, però es evident que hi ha un factor econòmic present. Vull dir si hi ha un mínim comú entre tots els pares adoptius d'aquesta època és que tots tenen calers per poder realitzar aquesta adopció, quan parlem d'adopcions internacionals. Ara no sé, si fins el punt de veure els nois com un producte, com un article de consum, com si fos un capritx, com qui es compra un cotxe, adopta un fill. Espero que no, però sí que es veritat que aquestes famílies benestants han volgut això, que el nen surtis per sobre de les possibilitats, que fos perfecte en tot, que vestís bé, que es cuidés. Són nens que, a diferència d'altres nois del CRAE que a vegades han tingut dificultats econòmiques, que a nivell material no els ha faltat mai res, que bueno, que han tingut tot a nivell material, però no han tingut res a nivell afectiu, emocional, i a nivell de límits.

Del triangle, nen, família, Generalitat, quan fracassa una adopció quin surt més perjudicat i què es fa per respondre a aquest fracàs?

El més perjudicat sempre és el nen, vull dir és la víctima de la situació i és el que va amunt i avall segon que el decideix l'adult. Aquesta la diferència entre ser major d'edat i menor d'edat, i tenir unes responsabilitat o altres, és evident que el perjudicat sempre serà el nen. Llavors, a nivell de la Generalitat, s'intenta donar les cobertures necessàries, posant al noi en el circuit de protecció, en un centre on se'l cobreix les necessitats, això és el que es fa a nivell administratiu per respondre a aquest fracàs. Llavors aquest fet, fa que també la DGAIA surti perjudicada per aquestes situacions, ja que ha d'atendre a un numero molt elevat de nois d'aquestes característiques, que pot ser el problema és el tema tan específic de les adopcions internacionals es resolgués d'arrel, i la DGAIA no ha d'estar donant resposta a aquestes situacions per part de famílies que no han estat capaços de fer front a aquestes situacions, doncs haurien moltes més places a disposició de la DGAIA per altres nois que també estan patint situacions difícils. Vull dir és evident que primera

víctima, és el nen, que això també acaba afectant el sistema de protecció en general i bueno, imagino que quan els pares adoptius que han fet el que han pogut per treballar la situació que també hi ha d'aquests, i que simplement la cosa no ha sortit, també tenen una pèrdua no, de dir pues ho ha intentat i no ha funcionat. Tampoc ha de ser fàcil acceptar, i parlo dels que han intentat fer tot el possible. Si hi alguns casos en que s'està demanant responsabilitats econòmiques als pares adoptius, vull dir és evident que aquí, estem parlant de famílies benestants, adopten un fill, no funciona però es que aquest fill acaba en el circuit de protecció, i això és una despesa pública que paguem tots i que bueno, la responsabilitat d'aquesta despesa és dels pares adoptius, que s'haurien de fer càrrec, si a nivell conductual i afectiu i de la vida quotidiana no són capaços de fer com a mínim que paguin el recàrrec econòmic del noi, no tant com a càstig, sinó com a un fet de sentit comú, igual que quan uns pares es separen i es paga una manutenció. Doncs igual, una mesura que trobo totalment licita i tan de bo s'estengués, i fins de que els nois poguessin rebre una part proporcional d'aquests diners quan es desinternin dels centres.

Es pot parlar d'una bombolla d'adopció? Hi responsables i víctimes? Que cal fer ara?

No sé si es una bombolla, el que està clar és va haver una franja claríssima i ara s'està pagant les conseqüències, i no sé les noves adopcions, que està passant, llavors evident hi ha responsables i víctimes, les víctimes són els nois que es troben que pateixen aquesta situació i els responsables clars per mi són els pares, llavors hi ha una part de responsabilitat compartida pels pares però també per la gent de l'ICAA, que són els que estableixen els criteris d'adopció. He de dir jo tinc entès que eren uns criteris superrestrictes, no sé quantes entrevistes, no sé quantes coses, però aquí hi ha alguna cosa que ens està passant per alt, i no pot ser perquè no sé, penso que no és tan important que els pares puguin mantenir econòmicament els fills, evitament és una cosa de base, com que puguin respondre i cobrir les seves altres necessitats. No ho sé, pot ser s'haurien d'activar les alarmes i establir mecanismes més contundents perquè no passin aquestes coses, llavors que es pot fer ara... Prevenir, que no torni a passar a les futures adopcions i plantejar respostes, com la que acabo de comentar que, com a mínim econòmicament, se'n facin càrrec, pues mira he adoptat un nen no m'ha funcionat i em quedo tan ample. No, és a dir, com a mínim tens el compromís, si ja no ho tens a nivell ètic, que això no es pot regular de cap manera, doncs tenir-ho a nivell econòmic, i que cada mes te'n recordis de que hi ha una persona a l'altre banda que està en un centre perquè no has estat capaç de fer-te càrrec.

Com educadora d'un CRAE on 3/10 son resultats de les adopcions, creus que la resposta que dona d'administració a les adopcions truncades és la adequada?

És evident que tres de deu és un percentatge altíssim, dins d'un mateix centre dels sistema de protecció, estem dient que és una alarma i que és una situació més comuna dels que sembla, llavors la resposta que es dona no sé si es l'adequada, però és l'única que se'm acudeix. Vull dir, donant per fet que hi hagut un treball previ entre la família i el noi i que la cosa no ha funcionat, com que el noi esta patint una situació desfavorable en el nucli familiar, sigui pel tipus de maltractament que sigui, i no hi ha família extensa que se'n pugui fer càrrec, llavors l'única opció és que vagin a un centre. Llavors no sé si es la millor però és la única que se'm ocorreix, que sempre un altre no treu l'altre que es pugui millorar, que es pugui fer un seguiment més explícit, analitzar la situació d'aquests, mirar com es pot reforçar d'altre de manera, és una situació comuna i diferent a la dels altres nois pot ser, es pot tractar d'un altre manera, proposar solucions, millorar. Segur que es poden fer coses, més es tracta de d'alterar d'aquest situació que és més comuna del que sembla, analitzar-la, i mirar quines són les causes i les conseqüències i tractar de prevenir i de millorar els efectes que se'n produeixen sempre posant el pes en el benestar del noi evident.

3.- Berta Boadas, Treballadora Social

Quin tipus de contacte manteniu amb el noi/la noi en el procés de postadopció?

Amb els nanos i amb les seves famílies, hi ha la obligació, un cop els infants han estat adoptats de fer el que se'n diu el seguiment post adoptiu. D'entrada és un tipus de seguiment que marca el

país d'origen dels nanos en adopció internacional. Cada país estableix les seves condicions, per exemple tens a Rússia que volen seguiment que volen seguiment als 6 mesos, als 12 i a vegades un cop a l'any fins els 18 anys. Hi ha països com Etiòpia que el primer any cada tres mesos i després un cop l'any. Per tant, la família en el moment que nosaltres treballem amb ella per donar-les la idoneïtat ja saben que han d'acceptar aquest seguiment i és una condició de respecte cap al país d'origen dels fills. Llavors, aquest espai de seguiment pot ser un protocol per la família que vingui a explicar com de bons i meravellosos són i com de bé que ho fan o un espai de consulta i assessorament amb els professional, ja que el tenen i els dediquem 1 hora 1,5 hores. Venen pares i fills en aquesta trobada o bé a vegades un espai o t'expliquen l'experiència de l'adopció, queixes, entrebancs, però uns espais que venen protocol·litzats, a part la família, com a pares pot sol·licitar més suport, els professionals estem, hem de vetllar perquè aquest seguiment obligatori el compleixin. Els hem de trucar, i els hem de fer una certa insistència, perquè és el meu fill i és meu.

Què penses del boom de les adopcions al 2004? Creus que, d'alguna manera, l'adopció internacional ha estat una mena de moda passatgera?

Jo seria injusta si et digues que ha estat una moda passatgera. Si m'ho miro des d'una perspectiva més positiva, el que et dic l'aspecte positiu és que bueno, hi ha molta gent que va decidir que en un moment de bonança econòmica, de tenir recursos, doncs compartir aquells recursos familiars amb una criatura que els pogués necessitar. Són sentiments molt honorables, però un fill no és una obra de caritat no és un acte d'altruisme, llavors té altres connotacions. Que s'ha posat una mica de moda, si que quedava molt bé tenir una família multicolor. Després també que molta gent que portava molt de temps fent tractaments de reproducció assistida amb ganes de tenir fills, va veure en l'adopció les portes obertes, el fet que es facilités els processos que hi hagués menys temps d'espera, nosaltres hem vist a famílies patint moltíssim, amb un tractament darrere un altre, físicament és un desgast important per a una dona, a nivell de diners i tot i quan es va obrir la possibilitat de poder adoptar són famílies que han tirat endavant molt bé i que ho han fet molt bé, si ho tenien ben paït. i que algun suposés l'entrada a tots aquests nens fantàstic, si era que no fos un colador, i en alguns moments doncs ho va ser, la veritat és que la gent. Una cosa és la davallada en les sol·licituds i l'altre és en les adopcions, que els països d'on sortien els nens, alguns comencen a posar en marxa programes de d'atenció a la infància, d'altres es mosquegen per allaus d'uropeus que van a adoptar i d'altres se'ls amonesten perquè s'estén fent negoci. En el fons, la pressió de les famílies benestants que volen adoptar genera en aquests països d'origen dels nanos una certa perversió. Apareixen agències de buscadors de nens com els corredors de pisos. Apareixen buscador de nens als països africans, van a poblats buscant a nens malats, que hi ha famílies que en tenen a molts, els diuen” va com que aquest no els pots cuidar, dóna'm un parell i podràs donar una vida millor als altres”. Això, més no saben.

Perquè creus que l'administració no publica les estadístiques de les adopcions que fracassen?

Durant un temps no les recollien, no se'n recullen, no s'havien recollit. Després hi ha un moment en que es comencen a recollir perquè l'administració és la responsable, i després perquè el fracàs de l'adopció és el fracàs de la família i es el fracàs d'aquell nano, també com a fill perquè afecta molta gent i són dades que fan mal. Toquen més a la part del sentiment. Després perquè diríem que tots els nens que estan ingressats en centre de menors són un fracàs de l'adopció... ai perdo, no tots els que venen de l'adopció i els que estan en un centre, on els pares tenen recursos econòmics per pagar internats, aquests no comptabilitzarien, i els que són nanos que estan patint situacions d'abandonament a casa dels avis perquè la família es va fer càrrec, això tampoc constaria. Per tant, diríem que serien unes dades que fiables del tot no serien. Si que ajudarien a poder comprendre una mica més tot el que porten aquests nanos d'adopció que no se'ls dona resposta, totes les necessites que tenen que no se'ls dona resposta i totes les expectatives excessivament eufòriques que tenen abans les famílies, i amb amor i bon plat tot s'arregla, i això no funciona així. Per tant, l'administració no s'ha dedicat molt tot i que s'ha fet feina, s'està darrere dels professionals perquè siguin rigorosos, perquè, vull dir que se'n controlava molt.

Creus que el Boom de les adopcions va ser resultat del benestar social que experimentava Catalunya, i es pot considerar una forma de consumisme?

Si és lliga amb la natalitat pot ser també coincideixen, no sé si ho has llegit, però l'Ana Berasategui ella en parla, els fills com a bé de consum, com una moda, hi ha algun moment que apareixen determinats anuncis on uns nens al parc jugant, i uns nens de color negre van corrent amb uns rossos. Diríem que una generositat, mal entesa, si que hi famílies que si realment eren generoses, i d'altres, que no.

Del triangle, nen, família, Generalitat, quan fracassa una adopció quin surt més perjudicat i que es fa per respondre a aquest fracàs?

17

Home, el més perjudicat és l'infant perquè, aquest infant no ha pres mai cap decisió. La seva vida, el seu dret a tenir una família estable, no s'ha complert. La família, si és una família que realment no ha pogut perquè el nano, molts nanos són molt difícils, molts nanos venen amb moltes patologies, de les quals no es té tota la informació. La família moltes vegades acaba destrossada, és una gran perjudicada també i perquè no tenim potser tot l'acompanyament que la família podria necessitar. L'administració, s'ha de plantejar moltes coses, i l'administració mateixa a vegades pot ser la que redueixi també l'entrada de nanos, la que no faciliti, si les coses no van bé. El gran mal parat és el nano, perquè els adults dirien van espavilant-se, però les famílies molt molt, hem vist patir a les famílies, molt molt moltíssim. L'administració com en les altres coses, com se'ls inunda una residència de gent gran perquè estava a la riera, l'administració és l'última responsable, vetlla però no es pot ficar en la intimitat de les famílies i tampoc ho sap tot.

Es pot parlar d'una bombolla d'adopció? Hi responsables i víctimes? Que cal fer ara?

Home, si que va haver-hi un boom de l'adopció i una bombolla. Què cal fer, doncs estar al costat de les famílies, i ajudar que aquests nanos creixin tenint els suports que necessiten. Hi ha coses anticipables, un nen que arriba i té 3 anys després d'estar en orfenat 5, 6 i 12. Per tant, jo crec que hi ha d'haver molta més consciència social, que només surt quan comencen a sortir estadístiques dels síndromes d'alcoholisme fetal, el començament de tal i tal, tots els nens que venen de Rússia, estan tots malalts, quan es crea una alarma social. Jo crec que el que s'ha de fer és una gran tasca educativa de proximitat. És a dir, des del meu punt de vista, les escoles no han rebut la formació ni els recursos adients per poder integrar adequadament aquests infants a les escoles i tots aquests nens van a l'escola de primària i secundària. Els metges pot ser s'han posat més les piles, perquè el començament tenien els mateixos protocols, i després tenien els protocols per els nens que venien de la Xina, els d'Etiòpia, vull dir quin tipus d'anàlisis i malalties havien de buscar i quin tipus de vacunes havien de subministrar.

Però a nivell educatiu no s'ha fet res?

A nivell educatiu s'ha fet, en les escoles de formació de magisteri no s'ha donat formació específica, i en les escoles aquelles que ho han demanat, els diferents equips de adopció els professionals hem pogut fer un treball d'acompanyament, que és una delícia. El Departament d'Ensenyament potser no ha assumit la responsabilitat de considerar necessitats especials dels nanos adoptats, però necessitats especials no de discapacitats, sinó perquè necessiten un altre tipus d'integració. Un nen adoptat no va a l'aula d'acollida, perquè en principi es fill de catalans i arriba a l'escola segurament parlant una mica de català. No es tracta de dir duquem-lo a l'aula d'acollida on els nens són estrangers, però ha d'haver-hi un algú entremig que hauria de ser, hi hauria d'haver un pla, no pot ser anar posant pedaços les escoles conforme es va trobant amb les situacions. Hauria d'haver un pla i que cada escola pogués tenir un referent en aquest aspecte, en temes d'adopció un mestre més format i que pogués fer l'assessorament als pares i tal. Fins i tot l'assessorament per dir a uns pares en determinats moments no és el moment perquè el nen entri a l'escola. Nosaltres amb això ens hem trobat, els pares demanant plaça a l'escola i els mestres dient, si fa un mes que ha arribat, perquè no se'l queden a casa una mica més i els pares no sabem que fer-ne, doncs escolta aquí tens un equip i tens una gent que et poden dir que et poden ajudar. Clar amb un bebè tots sabem què fer, però amb un de tres anys, que tira camions contra la paret, perquè no sap que allò és una joguina que roda pel terra... Per tant aquí hi ha tot una, hi hauria d'haver un pla d'acompanyament a aquestes famílies, sobretot pel volum del estan portant.